

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

ISSN 1337-9208 (tlačené vydanie)
ISSN 1339-3448 (online vydanie)
Evidenčné číslo: EV 2836/08
Periodicita vydávania: päťkrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove,
Ul. 17. novembra 15
080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)
Peter Hal'ko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Adamišín, Eva Bolfíková, Veronika Drabová, František Franko, Daniela Handlovičová, Michal Hospodár, Peter Kónya, Lucia Mikurčíková, Jana Mitriková, Iveta Ondriová, Maroš Šip, Lenka Tlučáková

Jazyková korekcia: Veronika Drabová

Sadzba: Peter Szombathy

Foto na obálke: jano stovka mqp

Tlač: Ultra Print, s.r.o.

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia. Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým, že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Mgr. Anna Polačková, PhD.
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Mgr. Veronika Drabová
(veronika.drabova@smail.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD.
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – doc. PhDr. Eva Bolfíková, CSc.
(eva.bolfikova@unipo.sk)

Príspevky o FM PU – RNDr. Jana Mitriková, PhD.
(jana.mitrikova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – PaedDr. Lucia Mikurčíková, Ph.D., BCBA
(lucia.mikurcikova@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – doc. PhDr. Maroš Šip, PhD.
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Mgr. Lenka Tlučáková, PhD.
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – PhDr. Iveta Ondriová, PhD.
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky zo života študentov PU – Daniela Handlovičová
(daniela.handlovicova@smail.unipo.sk)

Vážené kolegyně a kolegovia, milí študenti,

stojíme na prahu jari, azda najkrajšieho z ročných období. Napriek tomu, že tak ako každý rok sa vonku prebúdzajú príroda, pučia stromy, kvitnú prvé jarné kvety a blížia sa veľkonočné sviatky, táto jar má predovšetkým jeden, celkom iný prívlastok, a to pandemická. A dokonca druhá v poradí. Pred niekoľkými týždňami uplynul rok od začiatku pandémie a opatrení, ktoré ju sprevádzajú. Do našich životov zo dňa na deň vstúpili skutočnosti, ktoré sme dovtedy poznali iba z učebníc dejepisu alebo katastrofických filmov. Pozitívne sa zmenilo na negatívne, spoločnosť nahradila karanténa a takmer všetko vrátane štúdia vymenilo formu za dištančnú. Oveľa viac ako kedykoľvek predtým vnímame krehkosť svojho zdravia aj života. Veľkonočné sviatky, ktoré opäť prežijeme v núdzovom režime, bez zvyčajných rodinných návštev, bohoslužieb v chráme, oblievačky, či dokonca lyžovačky, by nás mali viac ako doteraz primäť k uvedomeniu si ich duchovného rozmeru a významu odriekania, obetovania rovnako v histórii, ako aj v súčasnosti. Ostáva nám len veriť, že po mesiacoch odriekania, obmedzovania sa a obetí budeme spolu s celou krajinou môcť vyjsť z hmly karantény, opustiť dištančné metódy a vrátiť sa do normálne fungujúcej slobodnej ľudskej spoločnosti.

Prajem všetkým požehnané, pokojné veľkonočné sviatky a veľa optimizmu a elánu v nasledujúcich jarných mesiacoch.

Dr. h. c. prof. PhDr. Peter KÓNÝA, PhD.
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES. Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade, že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom, priezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora. Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>. Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného časopisu NA PULZE.

OBSAH

rozhovor s rektorom

S rektorom po roku v pandémiei	2
--------------------------------------	---

príhovory vedenia fakúlt

Filozofická fakulta.....	4
Gréckokatolícka teologická fakulta.....	5
Fakulta humanitných a prírodných vied	6
Fakulta manažmentu.....	7
Pedagogická fakulta.....	8
Pravoslávna bohoslovecká fakulta.....	9
Fakulta športu.....	10
Fakulta zdravotníckych odborov	11
Veľkonočné posolstvá	12

na pulze univerzity

Deň otvorených dverí z pohodlia domova.....	14
Univerzita testuje svojich zamestnancov pomocou vlastných zdravotníkov	15
Letný semester sa začal dištančnou metódou	16
Univerzita spustila výučbu včelárstva, na svojom pozemku zriadi včelnicu	17

na fakultách

Pedagogická fakulta získala ocenenie Špeciálnych olympiád Slovensko	18
Logická olympiáda pre najmenších.....	19
GWG student ambassador na Fakulte manažmentu	20
Hrali sme jubilantovi Jurajovi Rusnákovi	21
Sme jedineční.....	22
Univerzitná autoškola UNIPO a jej prínos pre bezpečnosť cestnej premávky	24
Odborníci zmapovali šesť obcí s rómskou populáciou.....	25
Jediný spomedzi uchádzačov z celej EÚ.....	26
Realizácia eTwinning projektov na Pedagogickej fakulte pokračuje.....	27
Od Carihradu k Velehradu	28
Prvé absolventky virtuálnej študentskej mobility na PU	30
Praktická výučba v odbore ošetrovateľstvo počas pandémie ...	31
Zamestnanci Prešovskej univerzity sú testovaní na vlastnej pôde	32
Doktorka Gojdičová prednášala na FM.....	33

Filozofické Disputationes pokračujú aj v pandémiei	34
Docent Vaníček virtuálne na Fakulte manažmentu	35
Ruské centrum oslávilo 2. výročie otvorenia	36
Študenti Inštitútu rusistiky vyhrali medzinárodnú súťaž.....	37
Ruské centrum si pripomenulo blokádu Leningradu.....	37
K životnému jubileu docentky Gity Geremešovej.....	38
Eliada slávila lunárny Nový rok	40
Konferencia In Pluribus Unitas IX.	41
Rok sv. Jozefa sa slávi aj na GTF PU	42
Zomrel ukrajinja profesor Juraj Bača	43
Nekrológ k úmrtiu profesora Boháča	44
Odišla výrazná osobnosť európskej hudobnej pedagogiky, vynikajúca pedagogička a vzácna žena.....	46

veda a výskum

Slovak Reproducibility Network: nechceme citróny vo vede!....	48
Športovci žijú medzinárodnými výskumami	49
Podiel ošetrovateľstva pri využívaní aktivizačných techník u chorých s demenciou.....	50
FZO podporila celosvetovú kampaň STOP dekubitom 2020.....	51
Multidisciplinárny prístup v starostlivosti o ženu.....	52
Celoslovenská konferencia UNINFOS 2020	53

umenie a literatúra

Upomienkový pardon pre čitateľov Univerzitnej knižnice	54
Peter Kocák: Graphia 60/60.....	55

rozhovory

Rozhovor s profesorom Bernasovským	58
--	----

očami študentov

Študovať z domu? V minulosti možno fikcia, v súčasnosti každodenná realita	60
Turistika po študentsky: Slniečko na Veternom vrchu	61
Vzácné stretnutie DOKOPY 2020	62

šport

Volejbalisti v semifinále extraligy aj pohára	64
---	----

S REKTOROM PO ROKU V PANDÉMII

Celú krajinu, Európu i svet pred vyše rokom zasiahol neviditeľný nepriateľ s názvom COVID-19 a neobišiel ani našu univerzitu. Podobne ako ďalšie vysoké školy nielen na Slovensku, aj našu alma mater zahalil závoj karantény. Od 10. marca bola na univerzite prerušená prezenčná výučba vo všetkých stupňoch a formách štúdia. Univerzita, pedagógovia i študenti tak museli čeliť novým výzvam. O nich, ale aj ďalších témach rezonujúcich v akademickom prostredí sme rozprávali s rektorom našej univerzity Dr. h. c. prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD., ktorý nám v rozhovore prezradil i to, aký je jeho vzťah k blížiacej sa Veľkej noci.

Pán rektor, 10. marca uplynul rok, čo naša univerzita prešla kvôli epidemickej situácii z prezenčnej na dištančnú výučbu. Tá s malými prestávkami trvá doteraz. Ako vnímate celú situáciu s odstupom jedného roka?

Ako veľmi ťažké a náročné obdobie. Aj keď sa zvonku môže zdať, že ide o nejaké ročné prázdniny, opak je pravdou. Dištančné vzdelávanie kladie oveľa vyššie nároky na vyučujúcich i študentov a aj napriek tomu nie je možné dosiahnuť také výsledky ako pri prezenčnej forme a kontaktných hodinách. Nejde pritom iba o praktické disciplíny, spojené s využívaním laboratórií či športovísk, alebo prax zdravotníkov a budúcich učiteľov. Pri mnohých disciplínach sa kontaktné hodiny nie vždy dajú nahradiť.

Akým výzvam musela čeliť univerzita a, naopak, sú aj nejaké pozitíva, ktoré vnímate i napriek tejto nepriaznivej situácii? Jednoducho povedané: čo tento rok univerzite vzal a čo zasa dal?

Myslím, že univerzita čelí predovšetkým tým istým výzvam ako celá krajina. Spomínali ste už nútený prechod na dištančnú výučbu pred viac ako rokom, ku ktorej sa po prezenčnom začiatku minulého semestra musela po niekoľkých týždňoch univerzita opäť vrátiť. Osobitnou výzvou bolo zabezpečenie štátnych skúšok doslova v poľných podmienkach. Bolo treba doplniť infraštruktúru potrebnú na zvládnutie dištančnej výučby. Popri tom všetkom musí veľká časť univerzity fungovať aj v týchto podmienkach, v núdzovom režime, pričom sa nám darí úspešne

implementovať viaceré významné rozvojové projekty. Ďalšie výzvy priniesol nový rok, spomeniem aspoň zabezpečenie testovania našich zamestnancov. Inou výzvou, s ktorou sa musíme vyrovnávať, je urýchlenie termínu novej akreditácie o dva roky, v rozpore s pôvodným znením zákona o hodnotení kvality. Ďalšou výzvou, ktorú nám na začiatku roka prichystalo ministerstvo, je krátenie rozpočtu o viac ako milión eur, čo aj keď je menej než u niektorých iných univerzít, sa, žiaľ, bude musieť prejaviť na chode univerzity a jej fakúlt.

Popri riešení pandemickej situácie a distančnej výučbe zarezonovala v akademickom prostredí aj pripravovaná novela vysokoškolského zákona. Aký je postoj vás, ako rektora, prípadne postoj univerzity k tejto značne rozporuplnej téme?

No to je ďalšia podobná výzva. Dá sa povedať, že popri spomínanom posune akreditácie a krátení rozpočtu je to akási tretia rana slovenskému vysokému školstvu. Aj keď táto plánovaná legislatívna úprava sa skrýva pod skromným označením „novela“, ide o najväčšiu zmenu v postavení a živote vysokých škôl na Slovensku minimálne od roku 1989. Obsahuje totiž niekoľko závažných zmien, ktoré v podstate zrušia vysoké školy a ich fungovanie v podobe, v akej ich poznáme. V prvom rade povedie k likvidácii univerzitnej samosprávy tým, že predpokladá kumuláciu rozhodovacích právomocí v rukách ministromenovanej (z polovice aj navrhovanej) šesť- alebo osemčlennej správnej rady a rektora, ktorého má voliť tá istá správna rada. Senát univerzity má byť pritom v skutočnosti degradovaný na poradný orgán. Novela tiež predpokladá úplnú likvidáciu samosprávy na úrovni fakúlt, ktoré by nemali mať senáty vôbec a dekana by mal menovať rektor. Ďalším novým, pre kvalitu vzdelávania a výskumu nebezpečným prvkom je navrhované oddelenie funkčných miest docentov a profesorov od príslušných titulov. Je úsmevné, že ako hlavný dôvod tejto zmeny sa prezentuje skutočnosť, že kvôli tomu k nám neprídu profesori z Oxfordu, lebo nemajú absolvované naše inauguračné konanie. To sú iba najvypuklejšie problémy a novoty, obsiahnuté v návrhu, ktoré by jednoznačne viedli k zníženiu kvality a likvidácii akademických slobôd na slovenských vysokých školách. Samozrejme, rovnako ako Slovenská rektorská konferencia, Rada

vysokých škôl SR a Študentská rada vysokých škôl SR, aj naša univerzita návrh novely jednoznačne odmietla. Isteže, neodmietame reformy, ak povedú k rozvoju a zvýšeniu kvality vysokého školstva, a verím, že pracovná skupina, ktorú vytvorili vysokoškolské reprezentácie, pripraví dôstojný návrh takýchto legislatívnych úprav.

Spomínate akademickú samosprávu a akademické slobody. Môžete nám stručne objasniť, v čom spočívajú a prečo sú také dôležité?

V prvom rade by sme si mali uvedomiť, že univerzity sú inštitúcie, ktoré vznikli v hlbokom stredoveku a v podstate na tých istých princípoch fungujú dodnes, už viac ako osem storočí. V záujme zabezpečenia kvalitného vzdelávania, bádania a odbornej diskusie museli byť príslušníci akademickkej obce vyňatí z vtedajšieho právneho systému a mať svoju samosprávu. Za to, čo študovali, bádali a hlásali, nesmeli byť trestaní a mohli si sami voliť svoje samosprávne orgány na čele s rektorom, ktoré garantovali dodržiavanie akademických slobôd. Akademická samospráva je tak zárukou akademických slobôd a ich neoddeliteľnou súčasťou. Aj vďaka nim univerzity prežili toľko stáročí, režimov a ideológií. Útok na akademickú samosprávu je tak popretím akademických slobôd a v istom zmysle vracia vysoké školstvo pred rok 1989. Akademické slobody boli totiž u nás obnovené až vďaka Nežnej revolúcii a sú jej najväčším výdobytkom pre akademické prostredie. Napokon aj iné zmeny v návrhu novely pripomínajú podmienky, v akých vysoké školstvo fungovalo pred tridsiatimi dvoma a viac rokmi (menovaní docenti a profesori, presun rozhodovacích procesov na externé orgány a i.)

Kedže sa nachádzame v období pred Veľkou nocou, nedá mi trochu náš rozhovor odľahčiť. Máte vy ako historik nejaký špeciálny vzťah k zvykom a tradíciám? Prípadne ako zvyknete tráviť veľkonočné sviatky?

K Veľkej noci mám vzťah ako k jednému z najväčších kresťanských sviatkov, ktorý sa spája s viacerými, čiastočne stále dodržiavanými tradíciami. Ja osobne zvyknem tráviť veľkonočné sviatky doma so svojou rodinou, ak to počasie dovoľí, tak aj s vychádzkou do prírody. V tomto roku zrejme už druhý raz bez návštevy kostola (so službami Božími v televízii) aj pondelňajšej oblievačky so svojimi synmi.

Pán rektor, na záver Vás poprosím o veľkonočné pranie.

Naším zamestnancom a študentom prajem v prvom rade požehnané, pokojné, v zdraví prežité veľkonočné sviatky, bez problémov, stresov a zlých správ. Aby si počas sviatkov oddýchlí, nazbierali nové sily a optimizmus potrebný pre ďalšie mesiace v tejto mimoriadne náročnej dobe. Vo viere, že tieto sviatky, počas ktorých si budeme musieť všetci niečo odrieknuť (návštevy príbuzných, bohoslužieb v chráme či pre niektorých zasa samozrejmu jarnú rekreáciu), sú poslednými, ktoré poznamenala pandémia a onedlho sa vrátíme do normálneho života.

Zhovárala sa

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: MsÚ PO

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Vážená akademická obec,

sviatok Veľkej noci prináša potrebu reflexie situácie nevyhnutne súvisiacej s výročím vzniku pandémie. Tá priniesla do edukačného procesu zásadnú zmenu formy, vzťahov a obsahu.

Vnímanie Veľkej noci má niekoľko podôb, napr. zo staroslovanského pohanského zvyku oslavy príchodu jari. Komodice ľudia vnímali ako čas na očistu príbytkov a prijatie nového života. Inú podobu prináša kresťanstvo, ktoré sviatok Paschy považuje za najvýznamnejší, či už v podobe starozákonnej alebo novozákonnej obety. Pesach - Sviatok nekvasených chlebov pripomína exodus Židov z egyptského otroctva. História zdôrazňuje, že faraón ani po 9 ranách nechcel Židov oslobodiť. Nová zmluva prináša oslavu zmŕtvychvstania Ježiša Krista, symboliku prechodu z otroctva k slobode.

Spoločným menovateľom sviatkov je príchod nového, lepšieho očistného bytia po ťažkosti. To môže byť východiskovým pre úvahy ako ďalej. Uvažujme, čo nám pandémie jedného roka vzala a čo dala. Vzala práve ťažko vybudovanú slobodu starozákonnej a novozákonnej zmluvy, ale priniesla nový pohľad na zmysel života. Dovolím si analogicky aplikovať kresťanský symbol zahaleného umučenia na kríži s novodobým symbolom rúška na tvári. Aj v prípade Ježiša nie je zahalený celý kríž, len umučenie. V našom prípade nemáme zakryté oči, tie sú mostom do našej duše, nemáme zviazané ruky, tie môžu pomáhať a hlavne nemáme obmedzené srdce, to je naším nástrojom na pomoc sebe aj iným. Náročnosť dnešných žitých dní možno zmierniť prísľubom pozitívnych zajtrajškov. Výstižne to vyjadruje Saint-Exupéry v modlitbe: „Ochráň ma pred naivnou vierou, že v živote musí ísť všetko hladko,“ a v inej úvahe dodáva: „Dobre vidíme iba srdcom, to hlavné je očiam neviditeľné.“

Želám vám pri slávení Veľkej noci prežiť čas spojený so šťastím a duševnou pohodou v kruhu svojich blízkych, ktorý nás povedie k optimálnemu ľudskému prežívaniu videnému cez racionálno-empirickú skúsenosť budúcej ľudskej spoločnosti v troch dimenziách prežívania – pozitívnych emócií, zaujatia a zmysluplnosti.

Prof. PhDr. Beáta BALOGOVÁ, PhD.
dekanka

GRÉCKOKATOLÍCKA TEOLOGICKÁ FAKULTA

Vážený čitateľa, milí priatelia,

zaiste mi dáte za pravdu, že časy, ktoré žijeme, sú pre nás všetkých v mnohých smeroch nové. Pandemická situácia v súvislosti s COVID-19 a s tým aj mnohé obmedzenia sa nevyhli ani akademickému prostrediu. Ešte len prednedávnom nám boli ponúkané a zdôrazňované nové modely vzdelávania, postavené na moderných aplikáciách. V dnešnej digitalizovanej dobe musíme využívať všetky možnosti vedeckého pokroku, ale práve v tejto dobe sme si viac uvedomili, že bezprostredný denný kontakt so študentmi, ale aj medzi nami pedagógmi navzájom je nenahraditeľný. Lebo to dobré „človečenstvo v nás“ sa pri každodennom stretávaní sa nedá nahradiť ani tou najlepšou aplikáciou. Využívam túto možnosť poďakovať všetkým zamestnancom našej Gréckokatolíckej teologickej fakulty, ako aj študentom za všetky úsilia v poslednom roku pri zvládaní novej situácie. V kontexte názvu nášho univerzitného periodika Na Pulze si uvedomujeme, že aj pri všetkej empatii k tým, ktorí osobne alebo cez svojich blízkych pocítili bolesť vyplývajúcu z tejto pandémie, či už vlastnou chorobou, alebo stratou najbližších, život pulzuje ďalej. Čakajú nás nové úlohy, výzvy, podujatia... Pred nami sú sviatky Kristovho vzkriesenia. Práve ony nám ponúkajú iný pohľad, dávajú zmysel aj tým najzložitejším a pre nás mnohokrát v ľudskom rozmere ťažko pochopiteľným životným situáciám. Kristovo vzkriesenie je pre nás všetkých úžasným pozvaním znova si uvedomiť tú najkrajšiu správu o živote, radošti a nádeji. Ved' žiť sa nám všetkým chce. Veľmi ma oslovila myšlienka, že život je ako tunel. Kto doň vstúpi s rozumom, vie, že na druhom konci je svetlo. To svetlo nám priniesol zmŕtvychvstalý Ježiš Kristus. A v ňom sa stávame všetci ľuďmi nádeje, perspektívy, istoty, bezpečia. K takému životu vás pozývam všetkých, milí priatelia. Ved' Kristus vstal z mŕtvych! Skutočne Voistinu vozkrese!

Mons. prof. ThDr. Peter ŠTURÁK, PhD.
dekan

FAKULTA HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED

Vážené kolegyně, kolegovia, milí študenti,

sviatočné obdobie Veľkej noci prichádza každoročne v rôznom termíne, podľa kresťanských tradícií. Je to obdobie spojené s očakávaním príchodu novej energie, života a duchovného obrodenia.

Veľkonočné sviatky podobne ako minulý rok v dôsledku pandémie COVID-19 prebiehajú v izolácii rodín a priateľov. Napriek všetkým obmedzeniam a problémom hlavné posolstvo Veľkej noci ostáva aj v tomto náročnom období zachované a ešte viac sa zvyrazňuje. Vzájomná tolerancia a rešpekt, znovuzrodenie, obnova lásky, porozumenia, pozitívnej sily a energie je v dnešných dňoch veľmi potrebná a nevyhnutná. V súčasnosti prežívame aj obdobie plné výziev a mnohých nových príležitostí. Príchod pandémie znamená zmenu prístupu aj vo vzdelávaní na všetkých stupňoch škôl. Dnes využívame v edukačnom procese vo väčšej miere digitálne technológie pri zabezpečovaní dištančného a online vzdelávania. S rozvojom technických a programových prostriedkov počítačov, informačných a komunikačných technológií sa využívajú nové možnosti v oblasti dištančného vzdelávania. Prijatie protiepidemiologických opatrení v marci minulého roka v podobe prechodu na dištančné a online vzdelávanie bolo náročné pre študentov aj pedagógov. Táto nová situácia si vyžadovala vysokú mieru flexibility všetkých pracovníkov a študentov. Pedagógovia na základe predchádzajúcich skúseností využívajú komunikačné platformy, najmä Teams na online výučbu, diagnostiku, poskytovanie odbornej študijnej literatúry, informácie ohľadom výučby, tiež Moodle, e-mailovú komunikáciu a pod. Všetky online vzdelávacie platformy ponúkajú intenzívnu pedagogickú, technickú i administratívnu podporu, ktorá je kľúčom k efektívnosti.

S blížiacimi sa veľkonočnými sviatkami si viac uvedomujeme, čo je pre nás vzácne a podstatné nielen v našom profesionálnom pôsobení, ale aj v každodennom živote.

Prajem všetkým príjemné prežitie veľkonočných sviatkov, veľa zdravia a radosti.

prof. MVDr. Janka PORÁČOVÁ, PhD., MBA
dekan

FAKULTA MANAŽMENTU

Vážená akademická obec,

už tretí semester, od prvých dní výskytu pandémie na Slovensku v marci 2020, je na Fakulte manažmentu PU v Prešove realitou vzdelávanie komplexne zabezpečené na základe online prístupu. Aj keď osobný kontakt pedagógov a študentov sa nedá ničím nahradiť, online platforma je v súčasnosti jedinou možnosťou realizácie kvalitného vzdelávacieho procesu. Historicky prvý raz bol akademický rok 2019/2020 na Fakulte manažmentu úspešne ukončený online štátnymi skúškami, ktoré boli zároveň prvými na pôde celej Prešovskej univerzity. Aj pozitívne reakcie zo strany pedagógov a študentov svedčia o tom, že online forma v žiadnom ohľade neznižuje kvalitu vzdelávacieho procesu, vrátane štátnych skúšok. Opätovne ďakujem všetkým členom akademickej obce fakulty za ich bezproblémový a kvalitný priebeh. V prípade nutnosti sa týmto spôsobom môžu realizovať štátne skúšky na fakulte aj v budúcnosti. Vo veľkej miere sa touto formou, prípadne hybridnou formou, konajú aj habilitácie, zasadnutia kolégia dekana, vedeckej rady a ďalších akademických orgánov.

Pred rokom si nikto z nás ani len nepomyslel, že Veľká noc v roku 2021 bude veľmi podobná tej vlaňajšej. Že ju nebudeme môcť stráviť v kruhu širšej rodiny a blízkych priateľov, že bude obmedzené cestovanie a my Veľkú noc strávime znova „iba doma“, s najbližšou rodinou. Mohlo by sa zdať, že tento čas bude práve preto smutnejší, no pravdou však je, že musíme byť vďační za každý jeden deň prežitý s našimi najbližšími, pretože veľa ľudí také šťastie už nemá. Jar prichádza, príroda sa prebúda a pohyb v rámci okresu s dodržaním všetkých epidemiologických opatrení bude v kombinácii so slnečnými lúčmi najlepším lekárom nielen pre naše telo, ale aj dušu. Preto prajem nám, všetkým zamestnancom a študentom Prešovskej univerzity, aby sme nabrali odvahu ubrániť sa všetkým negatívnym vplyvom svojho okolia a aby sme strávili tú najkrajšiu a najpokojejšiu Veľkú noc v láske a v zdraví. Nadchádzajúce sviatočné dni budú také, aké si ich urobíme my sami.

prof. Ing. Róbert ŠTEFKO, Ph.D.
dekan

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Vážení kolegovia, milí študenti,

máme za sebou náročný rok, ktorý nás všetkých veľa naučil. Naučil nás, že nič nie je také samozrejmé, ako sme si mysleli. Ukázal nám, že naša miera pripravenosti na nečakané situácie je odrazom individuálnej vyspelosti. Akademické prostredie je práve takým miestom, kde je možné osobnostnú vyspelosť nadobudnúť. Na Pedagogickej fakulte sa smerom k uplatneniu absolventov snažíme posilňovať ich budúcu učiteľskú vyspelosť, aby dokázali odborne a pružne reagovať na vzniknuté situácie. Podarilo sa nám plynule prejsť na dištančné vzdelávanie s podporou LMS Moodle a MS Teams. Okolnosti si vyžiadali zapojenie našich študentov, budúcich učiteľov a špeciálnych pedagógov do dobrovoľníckej činnosti spojenej so starostlivosťou o deti a ich vzdelávanie. Nakoľko realizácia pedagogických praxí bola a je obmedzená, okrem doučovania detí mohli študenti naberať aspoň sprostredkované skúsenosti od expertov z vonkajšieho prostredia, ktorí im odovzdali svoje know-how s prácou s rôznymi cieľovými vzdelávacími skupinami priamo na fakulte alebo dištančným spôsobom. Niektoré podujatia, ktoré fakulta zvyčajne v priebehu roka realizuje prezenčne, boli presunuté do online prostredia. Takto sa uskutočnil 8. a 9. ročník celoslovenského kola logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov, 70. ročník krajského kola matematickej olympiády v kategórii Z9, ale aj mnohé besedy, semináre a prednášky pre študentov i odbornú verejnosť. Študenti mali možnosť zúčastniť sa aspoň virtuálnej mobility na zahraničnej fakulte. Ďakujeme všetkým za ich podiel na spoločnej práci. Pravdepodobne aj tohtoročné veľkonočné sviatky budeme sláviť podobne ako pred rokom. Neznamená to však, že máme rezignovať na svoju prácu, štúdium, záujmy. To, čo sa okolo nás deje, je vo viacerých smeroch skúška našej osobnej vyspelosti. Načerpajme teda vo voľných dňoch dostatok síl, aby sme svoju vyspelosť mohli v ďalšom období preukazovať tam, kde to od nás naši blízki a spoločnosť očakávajú.

doc. RNDr. Iveta SCHOLTZOVÁ, PhD.
dekanka

PRAVOSLÁVNA BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

Vážení členovia akademickej obce, milí študenti,

uplynul už viac ako rok od začiatku koronakrízy a začiatku dištančného vzdelávania na našej vysokej škole. To, čo sme všetci prežili, určite nikto nečakal a ani vo sne by nám nenapadlo, že sa to môže stať tu a teraz. Po prvotnom prekvapení a nádejách na rýchly koniec krízy prišiel šok a sklamanie z toho, že to pravdepodobne bude trvať oveľa dlhšie, než sme predpokladali. Trvá to už dokonca tak dlho, že si už nikto nemohol dovoliť na nič čakať. Naopak, museli sme urobiť maximum preto, aby všetky oblasti akademického života začali fungovať v úplne nových podmienkach, a to v čo najlepšej kvalite a intenzite. A mám taký dojem, že sa nám to nie najhoršie aj podarilo. Napriek tomu, že osobné stretnutia, živý kontakt, spoločné semináre a cvičenia nikdy nič plnohodnotne nenahradí, s odstupom času môžeme konštatovať aj to, že kríza priniesla tiež rýchly progres v určitých oblastiach, ktorý by sa nám za iných okolností ešte asi dlho nepodarilo dosiahnuť. Stali sa pre nás samozrejmosťou online konferencie, vďaka ktorým sa konferencií zúčastňujú aj takí účastníci, ktorí by sa za normálnych okolností konferencie z rôznych príčin zúčastniť nemohli. Naše kontá v rámci e-learningu sme v relatívne krátkom čase naplnili rozsiahlym a kvalitným materiálom, vďaka ktorému je účasť na vyučovacom procese jednoduchšia najmä pre zahraničných študentov, ktorí sa nie vždy môžu zúčastňovať výučby prezenčne. A môžem s radosťou konštatovať aj to, že dištančnej výučby sa aktívne zúčastňuje veľmi vysoké percento študentov. Všetko sú to možno úspechy „cez slzy“, no teším sa aj z nich. Keďže z minulosti vieme, že v krízach sa často rodí aj začiatok niečoho nového a možno aj lepšieho, chcem sa nádejať, že aj táto kríza sa čoskoro skončí a že z nej vyjdeme skúsenejší, silnejší a odolnejší voči rôznym zvláštnym situáciám, ktoré nás v budúcnosti ešte môžu stretnúť. Všetkým členom našej akademickej obce želám Bohom požehnané prežitie veľkonočných sviatkov Vzkriesenia Božieho Syna, úspechy v práci a v štúdiu a najmä lásku, pokoj a úprimné priateľstvo v osobnom živote a vzťahoch.

doc. ThDr. Štefan PRUŽINSKÝ, PhD.,
dekan

FAKULTA ŠPORTU

Vážení kolegovia a milí študenti,

nastávajúce obdobie sviatkov je symbolicky spojené s príchodom nového, veríme, lepšieho začiatku pre celú spoločnosť. Sviatok Veľkej noci nám umožňuje sa zastaviť, popremýšľať a najmä obzrieť sa za ostatným rokom, ktorý priniesol do našich životov významné a zásadné zmeny. Tieto zmeny ovplyvnili život univerzitný, spoločenský, športový, ale najmä život v samotných rodinách. Život na univerzite sa presunul za posledný rok do online priestoru, ktorý výrazne obmedzil možnosti praktickej výučby na Fakulte športu. Absentujúci pohyb v živote ľudí považujeme z pohľadu Fakulty športu za negatívny, no sviatky jari sú príležitosťou na reštart a aktívny oddych. Toto náročné obdobie spojené najmä s izoláciou využime na zlepšenie vlastného „JA“, pracujeme na najbližších vzťahoch, poupratujeme si nielen v domácnosti, ale aj vo svojom vnútri. Tradície varenia a pečenia symbolizujúce hojnosť nech sa pretavia do hojnosti a bohatstva vnútorného prežívania.

Aj zeleň ako symbol jari a životnej sily nám napovedá, aby sme využili tieto chvíle na trávenie času v prírode v kruhu najbližších.

Ďalší symbol jari – vajíčko, ako znak nového života v nás vzbudzuje nádej, že po náročnom období môžeme začať nový, lepší život. Radujme sa preto z každého dňa, ktorý môžeme prežiť v zdraví.

doc. PaedDr. Pavel RUŽBARSKÝ, PhD
dekan

FAKULTA ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV

Vážená akademická obec,

dovolím si prihovoriť sa Vám a začať tým pozitívnym. Prichádza jar, sviatky Veľkej noci, začína sa otepľovať, deň odo dňa je viac slnka...slnka, ktoré by nám malo prehriať telo, dušu a myseľ. To v súčasných dňoch potrebujeme viac ako čokoľvek iné, pretože epidémia korony, jeseň-zima, a celková situácia nás dostala skoro na bod mrazu. Najčastejšie sa skloňuje medzi ľuďmi doma, v rodinách slovo korona, testovanie, kríza, karanténa, vakcína, očkovanie. Na pracoviskách sa k týmto slovám pridáva účasť, či neúčasť v práci, home office, dištančné vzdelávanie, online kurzy. Život, či už osobný, alebo pracovný nám ukázal aj svoju druhú tvár....zahalenú do rúšok, respirátorov, neistoty, nejasností z ľudskej mimiky, nečitateľných pohľadov, absencie dotykov, či komunikácie. Napriek tomu, našťastie sa život nezastavil, neustal, len nás naučil iným spôsobom žitia, fungovania v rodinách i na pracoviskách. My ako zdravotníci sa vždy snažíme vidieť v tom zlom to najlepšie, čo môžeme z danej neutešenej situácie vyťažiť. Testujeme svojich kolegov na PU, čo je našou profesionálnou povinnosťou a samozrejmosťou. Ako zdravotníci máme nastavený špeciálny režim vo výučbe, čo nás teší, lebo nestrácame reálny kontakt so študentom. Ten sa musí naučiť odobrať venóznú krv, vyšetriť tehotnú ženu, urobiť dentálnu hygienu, či predpísať cviky na boľavú chrbticu, poučiť pacienta o postupe pri röntgenovom vyšetrení, poskytnúť prvú pomoc, či realizovať laboratórne vyšetrenia. Toto sa cez obrazovku počítača naučiť nedá. Táto situácia nás v dobe koronakrízy naučila byť manažérmi času, organizátormi procesov, alternatívnych prístupov a hlavne inému pohľadu na medziludské vzťahy. Vyžaduje si to empatiu, nadhľad, porozumenie, čo si ale mnohokrát vypýta veľa síl, energie a psychického vkladu do hľadania ťažkých riešení. Preto chcem vysloviť jedno veľké ĎAKUJEM všetkým, lebo to ČO robia a AKO to robia si zaslúži obdiv, úctu a vzájomnú podporu. Nech je pre nás posolstvom myšlienka, ako my zdravotníci hovorievame - zostať pozitívne naladení s negatívnym testom.

doc. PhDr. Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, PhD., MPH
dekanka

VEĽKONOČNÉ POSOLSTVÁ

Prichádzajúca jar prináša so sebou bohatú nádielku rôznych vôní. Dotyky slnečných lúčov po mrazivej zime požívajú a prebúdajú k novému životu cele stvorenie, ktoré pri svojich prvých nádychoch vydáva osviežujúcu vôňu. Táto jarná parfuméria pôsobí vždy povzbudivo nielen na vnútro a myseľ človeka, ale aj na jeho telo. Preto už od dávnych čias si ľudia príchod jari sprítomňovali rôznymi nábožensko-pohan-skými rituálmi, ktoré symbolizovali víťazstvo života nad smrťou. Avšak vôňa života bola vždy prehlúsená vôňou smrti, ktorej všetko živé podliehalo.

Do tohto kolobehu zomierania a prebúdania sa k životu, ktorý tak bolestivo a dôverne poznáva i dnešný svet v stave pandémie, prichádza radikálny zásah veľkonočného rána, novej a trvalej skutočnosti nádeje života. Po Veľkom piatku, z ktorého dýcha vôňa smrti, vôňa nenávisti, zla, bičovania, hnevu a súdu, prichádza zlomová udalosť, s ktorou nikto nepočítal. Drahé voňavé masti v rukách veľkonočných žien tuto pravdu len potvrdzujú. Včasráno chceli ukončiť dielo, ktoré vykonala v živote ich Majstra smrť. Prichádzajú k zatvorenému hrobu, aby pomazali a tak si uctili mŕtve telo. Voňavé veci, hoci mali vysokú cenu a mali prejavovať vysokú úctu, hoci boli posledným

protestom proti moci smrti, nemohli prehlušiť jej vôňu. Vonne masti boli symbolickým pokusom zúfalo zadržať to, čo sa zdalo neodvratným. So vzkriesením teda vo veľkonočné ráno nikto nerátal.

Každý človek sa nejakým spôsobom snaží bojovať so smrťou. Ak sa mu to nedarí, tak aspoň túži vytvoriť nejaký kontrast skrze omamnú vôňu vecí, ktorých sa tak ťažko v živote vzdáva. Mnohí kráčame v živote s masťami, skrze ktoré sa snažíme ak nie zvíťaziť, aspoň prehlušiť pach smrti. Mnohých omámila vôňa peňazí, moci a slávy natoľko, že zabudli na skutočnosť, že ich cesta života vedie tak ako cesta veľkonočných žien – k hrobu.

Koľkokrát až pri hrobe zisťujeme, aká krátkodobá je vôňa pominuteľných vecí. Niektorí žijú ako narcisy, ktorí nevidia Boha ani potreby blízkych a vonia mu všetko, čo je dobré len preňho. Narcisov hrob je veľakrát zarastený a opustený, lebo jeho život bol hrobom vzťahu k blížnemu. Bez vzťahu lásky, dôvery, bez obetavosti, bez radosti sa život podoba zapáchajúcemu hrobu, ktorý je navyše zavalený kameňom neprístupnosti. Kameň zo záhrady, v ktorej sa odohralo Kristovo vzkriesenie, je aj pre nás obrazom tých mnohých kameňov v našom srdci, ktoré nás blokujú a bránia nám žiť. Často

v srdci leží kameň práve tam, kde by sa niečo rado predralo na svetlo života. Tie kamene majú rôznu podobu aj rôzne veľkosti – kameň žiaľu a beznádeje, kamene úzkosti, trápenia, bolesti, choroby, neschopnosti prijať seba samého. Na to, aby nastalo vzkriesenie, je potrebné odvaliť kameň. Kto odvalí tento kameň? Kto má moc to urobiť? To, čo slabému človeku je nemožné, tam zasahuje Božia moc. Moc, ktorá šíri vôňu nového života. Božia ruka namixovala nový parfum života, ktorého tajomstvo spočíva v otvorenosti vzťahov – k Bohu a blížnym. Kristus povstal, bol vzkriesený slávnou mocou Otcovou. Vôňa strachu a obáv sa mení na istotu. Strach zo smrti na istotu večného života, smútok na radosť, sklamanie na pocit bezpečia, odmietnutie na prijatie, uzavretosť na otvorenosť. Život nie je cesta k hrobu, ale je cestou k živému Bohu. A na tejto ceste má rozvoníavať aróma lásky a pokory. Akú vôňu šírimo okolo seba? Vôňu smrti či života? Prajem všetkým členom vedenia, pedagogického aj študentského zboru UNIPO, aby aj skrze vaše životy zaviala nová vôňa života v dnešných pohnutých časoch.

Mgr. Peter MIHOČ
biskup VD ECAV

Príbeh Izraelitov, ktorí dostali od Boha prisľúbenie, že raz prídu do zasľúbenej zeme, nám v tomto období pripomína, že ani my nemáme rezignovať a strácať nádej v čase, keď prechádzame púšťou pandémie a nevieme, čo nás ešte postretne. Máme nádej, že sa to naozaj raz

skončí, pretože Boh kráča s nami a iba On dokáže premeniť každé utrpenie na víťazstvo. Jeho dobrotivá prítomnosť a verné sprevádzanie nás naplňujú vedomím, že s jeho požehnaním sa žije krajšie a hlavne zmysluplnejšie. Boží Syn Ježiš Kristus, ktorý premohol hriech a smrť a otvoril nám brány

neba, nám sám na sebe dokazuje a pripomína túto Božiu dobrotu, vernosť a milosrdenstvo. Prajem a vyprosujem vám všetkým i vašim rodinám požehnané veľkonočné sviatky!

✠ Mons. Bernard BOBER
arcibiskup metropolita

Končí sa doba Veľkého pôstu, blíži sa sviatok Christovho Zmŕtvychvstania a mne prichádzajú na um slová z knihy proroka Izaiáša: „Mŕtvi sa prebudia a vstanú tí, čo sú v hrobách! Zaplesajú tí, čo sú v zemi: veď rosa od Teba je pre nich liekom, no zem bezbožníkov padne. Id', môj ľud, vojdí do svojej izby, zatvor za sebou dvere: skry sa nachvíľu, nakrátko, kým neprejde Hospodinov hnev“ (Iz 26, 20). Akokoľvek ťažká je doba, ktorú prežívame, mnohým z nás pomohla zamyslieť sa nad rutinou svojho každodenného života a pochopiť, aké vzácne a výnimočné sú okamihy, ktoré sme doteraz považovali za všedné a samozrejmé. Počas strastiplného roka boja s pandémiou sme museli prehodnotiť svoj

doterajší spôsob myslenia a správania, svoje hodnoty a postoje, priority a ciele. Nám kresťanom tento rok pomohol znova si uvedomiť, aké dôležité miesto má v našom živote viera. Ako snáď nikdy predtým sme mohli pocítiť, prežiť a pochopiť, že práve viera je nevyčerpatelným zdrojom síl a nádeje v čase choroby a ohrozenia života. Je vzácnym kompasom, pomáhajúcim nájsť východisko z tých najzúfalejších a najbezúdejnejších situácií. Blízki, o ktorých sme kvôli zákernej chorobe prišli, nám bolestne pripomenuli, aký vzácny a krehký je ľudský život. Ale zároveň pre nás dostali nový rozmer slová apoštola Pavla: „Christos vstal z mŕtvych ako prvotina tých, čo zomreli“ (1

Kor 15, 21). A preto: „Ak veríme, že Iisus zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh i tých, čo zomreli, skrze Iisusa privedie spolu s ním“ (1 Sol 4, 14). Nech nám i tohtoročné oslavy sviatku Christovho Zmŕtvychvstania znova pripomenú, že Mojžiš vyviedol židovský národ z egyptskej poroby do slobody života v prisľúbenej zemi a Christos – Pomazaný Spasiteľ – celý ľudský rod z hlbín podsvetia a otroctva smrti do radosti večného života v nebeskej vlasti.
CHRISTÓS VOSKRÉSE!

† Rastislav
arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

Veľkonočné sviatky sú najväčšími sviatkami kresťanov, pretože v nich oslavujeme Ježišovo víťazstvo nad smrťou. Vo svojej Pasche nám Kristus daroval večný život. Dal nám to, čo sme nemohli získať vlastnými silami. Preto sv. apoštol Pavol píše: „*Smrť pohltilo víťazstvo*“ (1Kor 15, 54). A v Liste Hebrejom čítame, že Ježiš „*smrťou zničil toho, ktorý vládol smrťou, čiže diabla, a vyslobodil tých, ktorých celý život zotročoval strach pred smrťou*“ (Hebr 2, 14 – 15).

V tejto ťažkej dobe pandémie je veľa ľudí, ktorí sú už naozaj unavení v boji s chorobou, či už vlastnou, alebo pri záchrane iných, unavení aj z obmedzení, trápí ich strata práce a finančného príjmu, sú naplnení smútkom a bezúdejnosťou, veľa ľudí zomiera. Ba mnohí zomierajú aj duchovne, rezignujú a strácajú zmysel života, sú bezradní, nemajú pevnú pôdu pod nohami, ocitajú sa doslova v tme. Aj do tejto našej bytostnej smrti chce vojsť Boh Ježiš Kristus

a svetlom svojho vzkriesenia ožiarit všetky temnoty. On má tú moc! Vo svojej Pasche prechádza našim životom, aby nám dal nádej, pozýva nás znova uveriť v jeho prítomnosť v našom živote, že nás ani v týchto ťažkých chvíľach neopúšťa.

Preto Vás pozývam, aby sme uverili v jeho víťazstvo nad našou smrťou, nad každou temnotou, ktorá nás chce zlomiť, zničiť a obrať o večný život. Niet radostnejšej správy, ako je tá, ktorú oslavujeme a sprítomňujeme vo veľkonočných sviatkoch: „*Kristus slávnne vstal z mŕtvych, smrťou smrť premohol a tým, čo sú v hrobách, život daroval.*“

Žičím vám a vyprosujem požehnané sviatky Paschy, nech Kristovo zmŕtvychvstanie zažiarí v našom živote a dá nám novú nádej!

Christos voskrese! Voistinu voskrese!

Mons. Ján BABJAK SJ
arcibiskup metropolita Gréckokatolíckej cirkvi
na Slovensku

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ Z POHODLIA DOMOVA

Deň otvorených dverí na Prešovskej univerzite v Prešove (PU) patrí medzi stredoškólákmi k obľúbeným a vyhľadávaným podujatiam. Univerzita neostala záujemcom o štúdium aj napriek epidemickej situácii ani tento rok nič dlžná. Deviaty ročník sa totiž uskutočnil vo virtuálnom priestore v stredu 17. marca a sprostredkoval výber z toho najlepšieho, čo univerzita ponúka.

Dňa otvorených dverí na PU sa každoročne zúčastní viac ako dvetisíc stredoškólákov, ktorí majú záujem spoznávať vysokoškolské priestory, učebne i laboratória, ale predovšetkým získať všetky infor-

mácie o štúdiu na jednom mieste. Nebolo tomu inak ani tento rok. Síce aktuálna situácia neumožnila privítať záujemcov o štúdium priamo v priestoroch univerzity, z pohodlia domova sa však mohli

pripojiť na online DOD. „Záujemcovia sa mohli poprechádzať medzi jednotlivými fakultami, sledovať univerzitný i fakultné programy, pýtať sa na všetko, čo ich zaujíma,“ priblížil prorektor PU Peter Adamišín, ktorý podujatie organizačne zastrešoval.

Trojhodinový program v prostredí MS Teams sa začal o 10:00 hod. úvodným slovom rektora univerzity Petra Kónyu, po ktorom nasledovala krátka virtuálna prehliadka univerzitného campusu. Predstavenie fakúlt prebiehalo v čase od 10.15 do 11.00 hod., počas ktorého sa študentom prihovorili dekaní alebo prodekaní všetkých fakúlt. Od 11.00 hod. mali možnosť návštevníci virtuálneho podujatia „vstupovať“ do miestností jednotlivých fakúlt, o ktoré mali záujem – po kliknutí na logá fakúlt z hlavnej webovej stránky podujatia. Tam sa im predstavili fakulty so svojím vlastným online programom, pričom odpovedali na všetky otázky zo strany študentov.

„Počas živého vysielania nebola nutná registrácia. Stačilo, ak sa záujemcovia pripojili do schôdzy a zadali svoje meno, resp. mohli aj úplne anonymne. Pre sledovanie živých podujatí na mobilnom zariadení bolo vhodné použiť aplikáciu Microsoft Teams. Bez použitia aplikácie to bolo taktiež možné, len si vo webom prehliadači museli študenti zapnúť režim Web pre počítače,“ vysvetlil Peter Adamišín.

Na online podujatie sa v deň virtuálneho DOD pripojilo takmer 2 000 účastníkov, pričom zastúpenie bolo z rôznych kútov Slovenska, ale aj zahraničia. Zo zaregistrovaných užívateľov na webovej stránke DOD univerzita po skončení akcie odmenila výhercov zaujímavými cenami.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD

UNIVERZITA TESTUJE SVOJICH ZAMESTNANCOV POMOCOU VLASTNÝCH ZDRAVOTNÍKOV

Prešovská univerzita v Prešove (PU) zriadila vo svojich priestoroch špeciálne odberové miesto. Testuje v ňom svojich zamestnancov, ktorých charakter práce neumožňuje prácu formou home office. Testovanie s využitím vlastných zdravotníkov univerzita realizuje nepretržite každý pondelok od začiatku februára.

Po úspešnom otestovaní takmer 500 zamestnancov univerzity na konci januára sa Prešovská univerzita, vzhľadom na epidemickú situáciu a nové vládne opatrenia rozhodla znova pustiť do testovania svojich zamestnancov. Testovanie na prítomnosť infekčného respiračného ochorenia COVID-19 realizuje na základe spolupráce s Fakultnou nemocnicou s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove.

„Som veľmi rád, že sa nám podarilo zorganizovať testovanie našich zamestnancov, čo v takomto rozsahu a časovej tiesni nebolo vôbec ľahké. Chcel by som sa poďakovať za pomoc pánovi riaditeľovi Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana, pani riaditeľke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Prešove, pani dekanke Fakulty zdravotníckych odborov, pani kvestorke, a, samozrejme, našim kolegom zdravotníkom, ktorí testovanie vykonávajú,“ uviedol rektor univerzity Peter Kónya. Zároveň dodal, že ak bude možnosť zaočko-

vať univerzitných zamestnancov, univerzita to veľmi rada zrealizuje vo svojich priestoroch s využitím vlastných pracovníkov.

Testovanie v réžii univerzitných zdravotníkov

Prešovská univerzita sa na testovanie antigénovými testami rozhodla využiť vlastné kapacity v podobe univerzitných zamestnancov, zdravotníkov z Fakulty zdravotníckych odborov. Vzorky odoberajú a vyhodnocujú dva testovacie tímy. Jeden pracuje v dopoludňajších hodinách, ten druhý popoludní. Celkovo je k dispozícii osem zdravotníkov a štyria náhradníci. „Potešujúce je, že záujem bol podstatne vyšší, než reálne potrebujeme. Celý tím, testujúca, ako aj administratíva zložka pozostáva z pedagógov z Fakulty zdravotníckych odborov, konkrétne z Katedry ošetrovateľstva a pôrodnej asistencie,“ ozrejmila Štefánia Andraščíková, dekanica FZO PU. Zároveň dodala, že nejde o žiadnych nováčikov, ale

o zdravotníkov, ktorí majú bohaté skúsenosti s testovaním z prvej vlny pandémie.

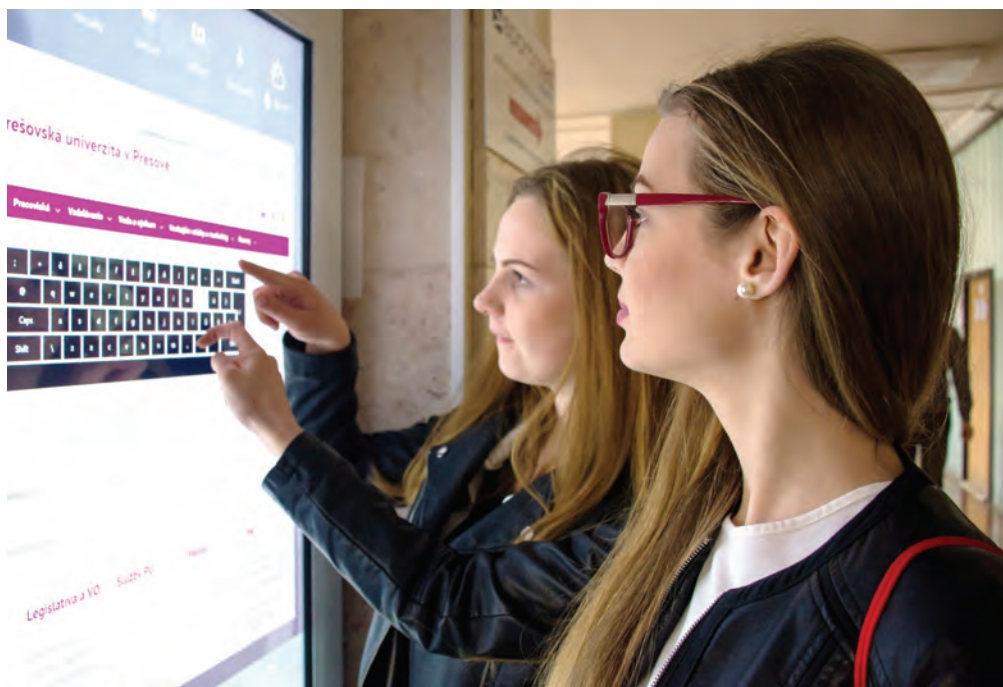
Bez čakania vďaka vlastnej online registrácii

S cieľom eliminovať stretávanie zamestnancov na jednom mieste, ako aj dlhé čakanie v radoch, vytvorilo Centrum výpočtovej techniky PU vlastný online systém prihlasovania sa na konkrétny čas testovania s vygenerovanými údajmi na certifikáte. Jasné pravidlá a presný časový harmonogram poskytnú zamestnancom patričné pohodlie a v konečnom dôsledku sa minimalizuje aj možné šírenie nákazy.

Odberové miesto v priestoroch univerzity na Ul. 17. novembra 15 bude dostupné zamestnancom každý pondelok v čase od 7.30 do 16.00 hod., s výnimkou prestávky od 12.00 do 13.00 hod.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD
Foto: Marcel MRAVEC

LETNÝ SEMESTER SA ZAČAL DIŠTANČNOU METÓDOU

Prešovská univerzita v Prešove 22. februára oficiálne spustila výučbu v letnom semestri, ktorá by mala trvať do 22. mája. Viac ako 8 500 študentom sa bude vzdelávať dištančnou metódou, s výnimkou istej skupiny študentov z Fakulty zdravotníckych odborov.

Prešovská univerzita začala aktuálny akademický rok v septembri minulého roka. Časť zimného semestra realizovala prezenčnou metódou, vzhľadom na vývoj epidemickej situácie však 13. októbra prešla na dištančné vzdelávanie, ktoré nepretržite trvá doteraz. Podľa pôvodného harmonogramu sa mala výučba v letnom semestri na PU začať 8. februára, z dôvodu predĺženia výučby v zimnom semestri, ako aj skúškového obdobia, pristúpila univerzita k posunutiu začiatku letného semestra na 22. februára.

V súlade s platnými opatreniami štúdium v letnom semestri na PU začalo v dištančnej metóde okrem Fakulty zdravotníckych odborov, ktorej bola udelená výnimka vzťahujúca sa na cestu do vysokej školy, špecializovaného výučbového zariadenia a účelového zariadenia vysokej školy.

„Tešíme sa, že aspoň začiatok výučby v minulom semestri sme mohli realizovať v prezenčnej metóde, i keď len na krátku chvíľu, avšak kontaktnú výučbu považujeme za veľmi dôležitú,“ uviedla prorektorka pre vzdelávanie Ivana Cimermanová, ktorá doplnila, že v rámci výučby boli využité skúsenosti z prvej vlny pandémie. Podľa jej slov sa dopad realizácie dištančnej výučby dotýka najmä skupiny prvákov bakalárov, ktorí po nerealizovaní maturitnej skúšky museli absolvovať aj svoje prvé prednášky, semináre, ale i skúšky na vysokej škole vo virtuálnom priestore. *„Dopad pociťujeme aj v probléme s realizáciou praxe vo väčšine študijných programov. Snažíme sa však myslieť pozitívne a v danej situácii nachádzať benefity, ktoré sú okrem iného v rozvoji životných zručností – práci s digitálnymi technológiami, vyššom dôraze*

na kooperáciu a autonómiu študentov, práci s knižničnými databázami a cudzojazyčnými zdrojmi,“ zdôraznila prorektorka Cimermanová.

Študenti môžu aj v súčasnej dobe, samozrejme, so zreteľom na protiepidemické opatrenia, využívať Študentské domovy a jedáleň PU, ktoré sú v nepretržitej prevádzke. Všetci študenti, ktorí nepožiadali o odubytovanie, majú totiž v zmysle platnej zmluvy preukaz ubytovaného študenta a kľúče od izieb so svojimi osobnými vecami. Je už len na ich rozhodnutí či ostanú doma, alebo na internáte, v závislosti od vhodnejších podmienok na dištančné štúdium. V študentských domovoch aj naďalej platia prísne protiepidemické opatrenia a ich dodržiavanie sa striktne kontroluje, pričom stále platí zákaz návštev na internátoch až do odvolania.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.

UNIVERZITA SPUSTILA VÝUČBU VČELÁRSTVA, NA SVOJOM POZEMKU ZRIADI VČELNICU

Prešovská univerzita v Prešove zaradila do vzdelávacieho programu v letnom semestri nový predmet včelárstvo. Je zameraný na výučbu starostlivosti o včely, pričom praktická časť bude prebiehať v novozriadených včelstvách v rámci univerzitnej včelnice.

Prešovská univerzita spolupracuje s občianskym združením Komunitná včelia záhrada už niekoľko rokov. Spoločné partnerstvo obe strany rozšírili podpísaním Memoranda o spolupráci v oblasti osvetu, vzdelávania, výchovy a výskumu so zameraním na ochranu životného prostredia, predovšetkým včiel a opelovačov. „Naším cieľom je v prvom rade prispieť k ozdraveniu ekosystému v meste Prešov, na čo chceme využiť časť nášho univerzitného pozemku, na ktorom zriadieme včelnicu. Druhým rozmerom je získať pre včelárstvo mladú generáciu, a preto

sme spustili výučbu nového predmetu s týmto obsahom,“ vysvetlil Peter Kónya, rektor univerzity. Ako dodal, ďalším zámerom je rozšíriť ponuku študijných programov pre poslucháčov v rámci Univerzity tretieho veku PU.

V súčasnosti je na predmet včelárstvo prihlásených 20 študentov z rôznych odborov, ako je environmentálny manažment, ekológia, biológia a podobne. Ako výberový predmet si ho môžu navoliť aj študenti z iných študijných odborov. Cieľom výučby je naučiť poslucháčov základom včelárstva, oboznámiť ich s hlavnými problémami, ktoré sú spojené so súčasným chovom včiel, ale predovšetkým viesť ich k pozitívnemu prístupu k životnému prostrediu.

„Ja osobne v tom vidím veľký prínos hlavne z dlhodobého hľadiska. Verím, že budúci absolventi tejto univerzity budú schopní viesť svoje vlastné včelnice. Podstatná časť týchto študentov po skončení štúdia bude vyučovať na základných či stredných školách, kde budú

schopní viesť samostatný včelársky krúžok,“ uviedol univerzitný včelmajster, učiteľ včelárstva Stanislav Kowalski z Komunitnej včelej záhrady. Tá plánuje presunúť svoje včelstvá na univerzitný pozemok v priebehu mesiaca marec, pričom v areáli má vzniknúť aj včelársky náučný chodník.

Komunitná včelia záhrada a Katedra ekológie FHPV PU aktuálne pracujú na výskume, ktorý je zameraný na zisťovanie miery kontaminácie životného prostredia ťažkými kovmi. Na tento cieľ chcú využiť usilovnosť a pracovitost včiel. Cieľom aktivity je vybudovanie siete spolupracujúcich včelárov na Slovensku, ktorí v rámci projektu poskytnú vzorky medu, peľových obnôžok a včiel, za účelom hodnotenie vybraných rizikových prvkov. Do výskumnej aktivity sa zapojili viaceré univerzitné pracoviská a včelári z celého Slovenska.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: Komunitná včelia záhrada

PEDAGOGICKÁ FAKULTA ZÍSKALA OCENENIE ŠPECIÁLNYCH OLYMPIÁD SLOVENSKO

Koncom roka 2020 si z rúk Mgr. Evy Gažovej, národnej riaditeľky Špeciálnych olympiád Slovensko, prevzala dekanka PF PU v Prešove doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD., Ocenenie Špeciálnych olympiád 2020 za spoluprácu pri podpore rozvoja športu osôb s intelektovým postihnutím na Slovensku. Tá sa oficiálne začala podpísaním Memoranda o vzájomnom porozumení a spolupráci medzi organizáciou Špeciálne olympiády Slovensko a Pedagogickou fakultou PU v Prešove v novembri 2019.

Špeciálne olympiády Slovensko majú postavenie Národnej športovej organizácie, ktorá riadi šport osôb s intelektovým znevýhodnením na Slovensku už od roku 1993. Organizácia poskytuje celoročný cyklus tréningov a súťaží vo všetkých druhoch olympijských športov pre deti, ale aj dospelých s intelektovým znevýhodnením. Vytvára tak príležitosti na rozvíjanie ich fyzických, ale i duševných schopností, rozvoj ich odvahy a prežívanie radosti z víťazstva. Na Slovensku sa do aktivít organizácie aktívne zapája viac ako 3 000 športovcov, viac ako 120 rodinných príslušníkov a viac ako 1 200 dobrovoľníkov.

Podpísanie Memoranda o vzájomnom porozumení medzi PF PU v Prešove a Špeciálnymi olympiádami Slovensko umožnilo už vo februári 2020 zastupovať PF PU v Prešove na pozícii dobrovoľníkov pri Zimných národných hrách Špeciálnych olympiád Slovensko vo Vysokých Tatrách viac ako 30 stu-

dentov. Podpora, úsmev a povzbudenie, tzv. PUP bolo hlavným kritériom práce dobrovoľníkov, ktorí pomáhali viac ako 160 športovcom s intelektovým znevýhodnením vo veku 5 až 50 rokov pri súťažných disciplínach, ako napríklad zjazdové lyžovanie, bežecké lyžovanie, snežnice, krasokorčuľovanie, rýchlokorčuľovanie a iné. Ako poznamenali študenti/dobrovoľníci po ukončení podujatia „v momentoch, ktoré sme zažili pri rôznych dobrovoľníckych aktivitách a súťažiach nebolo cítiť žiadne bariéry ani rozdiely a všetci si boli rovní“. Týmto skvelým podujatím a dobrovoľníckou činnosťou tak mali študenti PF PU v Prešove možnosť zažiť inklúziu osôb s intelektovým znevýhodnením do spoločnosti, na ktorú ich pripravujeme ako skutočnú realitu, nielen ako teoretický koncept. Ako zdôraznila národná riaditeľka Špeciálnych olympiád Slovensko Mgr. Eva Gažová: „Spoluprácu s Pedagogickou fakultou PU v Prešove vnímame ako jednu

z najprospešnejších aktivít pre spoločnosť. Pre tú spoločnosť, ktorá má záujem porozumieť významu slova inklúzia. Študenti špeciálnej pedagogiky sú úžasným spojitom medzi svetom našich športovcov a realitou. Ich praktická skúsenosť je nezaplatiteľná pre ich štúdium a uplatnenie. Tešíme sa možnosti rozvoja tejto spolupráce a veríme, že prepojenie srdiečka ÚLEUV v spojitosti so Špeciálnymi olympiádami udrží túto spoluprácu dlhé roky, pretože každý sme originál.“ Napriek zrušeniu Zimných národných hier Špeciálnych olympiád Slovensko vo februári 2021 z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie v súvislosti s COVID-19 sa už teraz tešíme na ďalšie príležitosti zapojenia našich študentov do zmysluplnej dobrovoľníckej činnosti a zvýšiť tak ich pripravenosť na prax.

PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU
Foto: Špeciálne olympiády Slovensko

LOGICKÁ OLYMPIÁDA PRE NAJMENŠÍCH

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove participuje na príprave súťaže podporujúcej rozvoj logického myslenia pre deti predškolského veku. Cieľom súťaže s názvom Logická olympiáda pre najmenších je rozvoj logického myslenia a zručností potrebných pre vstup do školského prostredia.

Výchova a vzdelávanie žiakov so všeobecným intelektovým nadaním v Slovenskej republike patrí čoraz viac medzi široko diskutované témy. Problematika edukácie nadaných žiakov je spoločnou témou psychológov, špeciálnych pedagógov, učiteľov a rodičov nadaných detí. Intelektovo nadané deti patria do skupiny detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s typickými charakteristikami a prejavmi. Ich vzdelávanie vyžaduje potrebu rešpektovania špeciálnych vzdelávacích potrieb, medzi ktoré patrí prístup k podnetom a aktivitám súvisiacim s nadaním. Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej PF PU v Prešove) sa už niekoľko rokov významnou mierou podieľa na rôznych projektoch a aktivitách určených nadaným žiakom. Patrí medzi spoluorganizátorov *Logickej olympiády nadaných žiakov základných škôl a 8-ročných gymnázií*. Každoročne organizuje odborný seminár *Rozumieme nadaným*, určený odborným a pedagogickým zamestnancom škôl a poradenských zariadení, rodičom detí a študentom vysokých škôl. Medzi obľúbené podujatia patria odborné semináre pod vedením učiteľov a nadaných detí s názvom *Učíme nadané deti a Ako učiť nadané deti*. Projekty a aktivity pre nadané deti organizuje Pedagogická fakulta v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove a iniciatívou *Rozumieme nadaným*. Ďalším z ohlásených spoločných projektov je tentokrát súťaž určená najmenším – deťom predškolského veku, *Logická olympiáda pre naj-*

menších, ktorá bude opäť súčasťou portfólia projektov organizovaných celoslovenskou iniciatívou *Rozumieme nadaným*. Jej organizátorom je okrem PF PU v Prešove aj Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove a Súkromná základná škola DSA v Prešove. Na organizácii Logickej olympiády pre najmenších bude na Pedagogickej fakulte PF PU v Prešove participovať Katedra špeciálnej pedagogiky, Katedra matematickej edukácie a Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie. Odborným garantom súťaže predškolákov je riaditeľka Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove Mgr. Ľubica Richmanová Fabišková a Mgr. Ľuboš Lukáč, interný doktorand na PF PU v Prešove a učiteľ intelektovo nadaných žiakov. *Logická olympiáda najmenších* sa začína už v tomto školskom roku a nesie sa v duchu motta „*súťažíme, ale neprehrávame*“. Jej zámerom bude preverenie jednoduchých logických funkcií, tvorenia pojmov, dobrej pamäti, počítania a precvičovania jemnej motoriky detí predškolského veku, teda zručností potrebných na úspešné zvládnutie vyučovacích predmetov počas povinnej školskej dochádzky. Registrácia detí predškolského veku do *Logickej olympiády pre najmenších*, ktorú budú realizovať materské školy prostredníctvom online formulára zverejneného na webovej stránke www.logickaolympiada.sk, sa začala v marci 2021. Logická olympiáda pre najmenších bude prebiehať v réžii zaregis-

trovaných materských škôl podľa vyhlasovateľov súťaže, a to samostatne – písomnou formou alebo spoločným riešením úloh v kolektíve detí, napríklad pri počítači alebo interaktívnej tabuli. V prípade nepriaznivej epidemiologickej situácie sa riešenie logických úloh prenesie do online priestoru. Organizátor súťaže poskytne zaregistrovaným materským školám zdarma Testovací súbor logických úloh, ako aj Certifikát o absolvovaní Logickej olympiády pre najmenších v elektronickej podobe, každému súťažiacemu v predškolskom veku. Logická olympiáda pre najmenších je súťažou pre všetky deti predškolského veku. Prostredníctvom zaujímavej súťaže sa predškoláci prenesú do zaujímavého sveta logiky, abstraktného myslenia, hľadania súvislostí a precvičovania jemnej motoriky. Sveta, kde niet porazeného, ale len víťaza. Hlavnou myšlienkou súťaže je zapojiť sa, skúsiť vyriešiť, rozmyšľať možno aj netradične a zdôvodniť svoje riešenie (výsledok). Riešenie logických úloh olympiády učí deti komunikovať, vyjadrovať svoj názor, podporí prácu v skupine a v neposlednom rade umožňuje prezentovať logické myslenie dieťaťa. Táto aktivita môže výraznou mierou napomôcť aj pri vyhľadávaní a nominácii nadaných detí ako dôležitej súčasti pedagogickej diagnostiky.

Mgr. Ľuboš LUKÁČ
PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU

GWG STUDENT AMBASSADOR NA FAKULTE MANAŽMENTU

Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove je oficiálnym partnerom programu Grow with Google od roku 2017. Tento program pomáha študentom, ale tiež ľuďom, ktorí rozbiehajú svoju kariéru, rozvíjať svoje zručnosti v oblasti digitálneho marketingu. Študentka bakalárskeho štúdia Lucia Vargová „preberá žezlo“ po bývalom ambasádorovi Jakubovi Horváthovi, ktorý bol ambasádorom počas doktorandského štúdia.

Jakub Horváth z Katedry manažmentu FM PU bol tri roky po sebe najúspešnejším študentským ambasádorom programu Grow with Google pre Prešovskú univerzitu v Prešove. Aj vďaka týmto úspechom minulý rok pôsobil už ako Google Certified Trainer v oblasti #IamRemarkable. Jakub počas svojho pôsobenia ako ambasádor a následne certifikovaný tréner, v rokoch 2017 až 2019, zorganizoval vyše 70 prednášok na tému digitálneho marketingu, digitálnych zručností či soft skills, v rámci ktorých vyškolil takmer 2 000 ľudí offline a vyše 1 000 ľudí online. Podarilo sa nám v tomto smere prekonať všetky slovenské

verejné aj súkromné univerzity. Lucia Vargová sa popri štúdiu na našej fakulte venuje aj správe sociálnych sietí, tvorbe obsahu na sociálnych sieťach a copywritingu. Digitálnemu marketingu sa začala venovať najmä vďaka konferencii Social media masters, ktorú v roku 2019 organizoval Digital marketing club. Práve tam zistila, že sociálne siete sú niečo, čomu by sa chcela venovať aj v budúcnosti. Momentálne sa aktívne zapája do chodu Klubu digitálneho marketingu, ktorý pôsobí na našej fakulte. Svoj voľný čas trávi s priateľmi v prírode, prechádzkou vo svojom rodnom meste alebo pletením macrame.

Odkaz pre študentov...

Luciu celý život sprevádza motto „Silence is source of great strength“, čo v preklade znamená „Ticho je zdrojom veľkej sily“. Lucia odporúča zapojiť sa do programu Grow with Google, ideálne začať certifikovaným kurzom Základy digitálneho marketingu, ktorý je súčasťou hodnotenia predmetov zastrešovaných Katedrou marketingu a medzinárodného obchodu. Tento kurz ti spolu s ďalšími, v rámci programu Grow with Google, pomôže získať konkurenčnú výhodu a odlíšiť sa na trhu práce.

PhDr. Jakub HORVÁTH, PhD. MBA
FM PU

HRALI SME JUBILANTOVI JURAJOVI RUSNÁKOVI

V dňoch 26. – 27. 11. 2020 sa v priestoroch Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity konala vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou *Médiá a text 7*, ktorá bola organizovaná pri príležitosti životného jubilea doc. PhDr. Juraja Rusnáka, CSc.

Podujatie otvorila dekanka FF PU prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., a v priebehu dvoch konferenčných dní sa účastníci a hostia konferencie stretli nielen v rokovacej miestnosti, ale aj v online priestore, ktorý vzhľadom na súčasné opatrenia umožnil prezentovať príspevky z iných, viac či menej vzdialených univerzitných pracovísk (z Košíc, Banskej Bystrice, Nitry, Bratislavy, Olomouca, Zlína, Prahy, Rzeszowa). Technicky bezproblémový prenos zabezpečovalo Audiovizuálne Štúdio CCKV PU (František Franko a Marcel Mravec). Tematicky konferencia nadväzovala na predchádzajúce ročníky venujúce sa aktuálnej problematike vzťahu médií a textu v interdisciplinárnom priestore. V úvodnom vystúpení jubilant doc. Rusnák predstavil výsledky svojich dlhoročných skúmaní a mediálny organizmus prirovnal k homeopatiu. Ďalšie príspevky

sa venovali napr. aj aktuálnej téme pandémie „Koronavírus a konzum (fragmenty jazykového obrazu)“ (J. Sipko, Prešovská univerzita v Prešove), reklamným obsahom v príspevku „Mezi nudou a skandály: atributy reklamných textů“ (J. Pavelka, Masarykova univerzita v Brne) či fenoménu celebrity v príspevku „Celebrita – fenomén a struktura“ (D. Bína, Univerzita Palackého v Olomouci), ale aj jazykovým témam, ako napr. „Historický prézent a jeho využitie v médiách“ (V. Gregová, Prešovská univerzita v Prešove), „K stylistike názorových komunikátov v alternatívnej onlinej žurnalistike“ (V. Patráš, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici) či „Wybrane aspekty polskich badań nad językiem w radiu“ (G. Fillip, Uniwersytet Rzeszowski). Autori konferenčných príspevkov sa vo svojich textoch zameriavali na široké spektrum, nielen, mediálnych tém.

Takmer každý účastník pripojil k výsledkom svojho bádania aj pranie pre jubilanta, vrátane študentov mediálnych štúdií, ktorí pripravili krátke video a poukázali na osobnosť Juraja Rusnáka ako človeka mnohých ľudských kvalít. Aj my, kolegovia a priatelia z Katedry komunikačných a mediálnych štúdií ti prajeme veľa životného optimizmu a síl pri zdolávaní profesijných a osobných mét a nech ťa nikdy neopustí chuť hrať (sa) s textom a o (mediálnom) texte.

Poohliadnutie sa za konferenciami *Médiá a text*, ktoré organizuje Katedra komunikačných a mediálnych štúdií od roku 2003, s možnosťou prístupu k online zborníkom, nájdete na webovej stránke <https://www.ff.unipo.sk/media-a-text/>.

Mgr. Lenka REGRUTOVÁ, PhD.
FF PU

SME JEDINEČNÍ

Fakulta športu PU má ambície neustále rozširovať ponuku štúdia, preto prináša uchádzačom možnosť študovať jedinečný študijný program, a to špeciálna pohybová príprava v bezpečnostných zložkách.

Nový študijný program vznikol pred tromi rokmi, aby pripravil študentov na ich budúcu profesiu v širokom spektre bezpečnostných zložiek. O úspešnosti tohto programu svedčí z roka na rok narastajúci počet jeho uchádzačov. V súčasnosti študuje na Fakulte športu špeciálnu pohybovú prípravu v bezpečnostných zložkách v dennej forme vyše 130 študentov a od tohto akademického roka fakulta otvorila aj externú formu daného študijného programu. Absolventi bakalárskeho stupňa štúdia študijného programu špeciálna pohybová príprava v bezpečnostných zložkách majú široké uplatnenie v rôznych sférach bezpečnostných zložiek. Môžu sa uplatniť ako inštruktori telesnej prípravy bezpečnostných zložiek, ďalej sa vedia uplatniť v súkromných bezpečnostných službách pri ochrane majetku, osôb, letísk a železníc. Sú fyzicky pripravení uchádzať sa o prijatie do služobného pomeru príslušníkov Policajného zboru SR a štátnej služby profesionálnych vojakov Ozbrojených síl SR. Sú spôsobilí riešiť situácie spojené s rôznymi formami agresie až po obranu proti fyzickému násiliu. Taktiež sú kompetentní pripravovať a pedagogicky správne realizovať pohybové programy so zameraním na úpolové športy a sebaobranu pre rôzne populačné skupiny. Môžu sa uplatniť aj ako tréneri karate či fitness tréneri príslušného kvalifikačného stupňa

Prešovská univerzita v Prešove

Fakulta športu

ŠTUDUJ
JEDINEČNÝ BAKALÁRSKY
ŠTUDIJNÝ PROGRAM V SR

ŠPECIÁLNA POHYBOVÁ PRÍPRAVA
V BEZPEČNOSTNÝCH ZLOŽKÁCH
v dennej alebo externej forme
a

- budeš profesijne pripravený uchádzať sa o prijatie do služobného pomeru príslušníkov Policajného zboru SR a štátnej služby profesionálnych vojakov Ozbrojených síl SR;
- osvojiš si pohybové zručnosti v úpolových športoch a sebaobrane;
- uplatníš sa ako inštruktor telesnej prípravy v bezpečnostných zložkách;
- môžeš sa stať aj trénerom karate alebo fitness.

Informácie na: <https://www.unipo.sk/fakulta-sportu/macie/uchadzaci/bc/>

... viac ako pohyb

v súlade so zákonom o športe. V tomto akademickom roku Fakulta športu uvedie prvých absolventov tohto jedinečného študijného programu, a preto sme sa opýtali študentov 3. ročníka, ako sa im páčilo štúdium na fakulte, čo ich najviac bavilo v rámci štúdia a aké majú plány po absolvovaní štúdia.

rate, sebaobrana). Z teoretických predmetov boli pre mňa zvlášť obohacujúce hodiny s našimi odbornými pedagógmi. Plány do budúcnosti nemám, momentálne sa chcem sústrediť na úspešné ukončenie štúdia. Anonym Na názor sme sa opýtali aj pedagógov, ktorí vyučujú povinné predmety ako karate a sebaobrana.

„Veľmi ma bavili praktické predmety, hlavne karate, sebaobrana, atletika a plávanie, rovnako ako aj niektoré teoretické predmety. Po absolvovaní štúdia by som sa rád zamestnal v Policajnom zbore SR.“ Marko Baran

„Štúdium bolo pre mňa veľmi príjemne prežité obdobím. Bavili ma všetky praktické predmety (kondičná príprava, atletika, ka-

Zisťovali sme, v čom vidia hlavný prínos tohto študijného programu a čo by chceli v budúcnosti zlepšiť. „Hlavný prínos vidím v komplexnej príprave potencionálnych uchádzačov o celoživotné zamestnanie v bezpečnostných zložkách, čo sa týka ako teoretickej, tak i praktickej prípravy,“ uviedol nám Mgr. Miroslav Ligday. V budúcnosti by program doplnil o ďalšie

špecifické činnosti, ktoré sú využívané len v bezpečnostných zložkách, ako napr. prikladanie pút, činnosť pri pasívnom alebo aktívnom odpore a taktika vstupov do objektov.

Z pohľadu Mgr. Jána Pivovarníka, PhD.: *„Hlavný prínos programu spočíva v dodaní potrebných tréningových expertov s potrebnou kvalifikáciou do silových zložiek s možnosťou následne upravovať tréningové a výcvikové programy podľa zamerania. Ďalšími prínosmi sú aspekt špecializácie a primeraného vzdelania s praktickými výstupmi a následné korekcie metodických výcvikových trendov.“* Na otázku, čo by chcel v budúcnosti zlepšiť, nám odpovedal takto: *„Tým, že program je ešte stále v začiatkoch a prví špecialisti vyjdú z univerzity až v tomto roku, snaha bola určiť prioritné možnosti a efektivitu v spojení teoretických a praktických možností vo výučbe. V budúcnosti je snaha prepojiť študentov aj priamo s praxou, a to pozývaním príslušných expertov na pôdu univerzity, prípadne študentov priamo konfrontovať s praxou na príslušných odborných pracoviskách, čo sme mali dohodnuté, nateraz je to však pozastavené. Malo by sa pristúpiť aj na športový praktický výcvik v určitej úrovni, zápasníckych družstiev, vytvorených zo študentov a realizáciu tzv. „kurzov prežitia“. Víziou je v letných mesiacoch využiť univerzitné priestory, ak to bude reálne a možné, na týždňový medzinárodný seminár karate, kde by sa mohli študenti v rámci možností stretávať s významnými osobnosťami a špecialistami výcviku a nestormi príslušných výcvikových foriem.“*

Mgr. Kristína NĚMÁ
FS PU
Foto: archív FŠ

UNIVERZITNÁ AUTOŠKOLA UNIPO A JEJ PRÍNOS PRE BEZPEČNOSŤ CESTNEJ PREMÁVKY

Svetová zdravotnícka organizácia WHO každoročne zverejňuje štatistiku úmrtí na cestách. Ročne vo svete umiera v priemere 1,35 milióna ľudí. Každý rok sa tak z mapy sveta obrazne vytratí Praha či dvakrát Bratislava. Ohrození sú najviac tí, ktorých nechráni interiér auta ani jeho bezpečnostné systémy, t. j. umiera cca 50 % chodcov a cyklistov. O ekonomických dôsledkoch predmetnej štatistiky radšej pomlčíme. Že vám to pripomína súčasnú pandémiu? Áno, a to už niekoľko desiatok rokov a bez účinnej vakcíny.

V týchto dňoch si pripomíname desiate výročie založenia univerzitnej Autoškoly UNIPO.

Cieľom univerzitnej Autoškoly UNIPO je vytvárať podmienky na získanie či obnovu kompetencií v doprave. Napĺňame tým voľnočasové aktivity študentov PU cestou absolvovania vodičských, rekondičných či doškoľovacích kurzov, ako sú kurzy ekologickej a ekonomickej jazdy, kurzy jazdy v špecifických zimných a nočných podmienkach či jazdy v neznámom teréne.

Zúčastnili sme sa mnohých projektov zameraných na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a ich implementáciu do edukačného procesu jednotlivých stupňov škôl, ako bol napríklad projekt „Kompletná stratégia pre bezpečnosť cestnej dopravy v strednej Európe“ SOL (Save Our Lives). Cieľom projektu bolo zvýšenie efektivity miestnych a regionálnych organizácií pri predchádzaní dopravným nehodám v regióne strednej Európy.

Pri svojej pestrej činnosti, t. j. pri zabezpečovaní autocvičiska, školy

šmyku a špecializovaných kurzov 1. pomoci, sme spolupracovali s Okresným a Krajským dopravným inšpektorátom Prešov, Strednou odbornou školou dopravnou Prešov, s profesionálnou spoločnosťou Super DRIVE a Autoškolou DUVA, Územným spolkom SČK a so Slovenskou komorou výcvikových zariadení a autoškôl. V rámci edukačného procesu PU univerzitná Autoškola UNIPO ponúka študentom PU výberové predmety „Dopravná výchova obyvateľstva“ a „Didaktika výučby dopravnej výchovy“.

V predmete Dopravná výchova obyvateľstva získa študent bohaté teoretické a praktické poznatky, ako napr. kvalifikovaný výber druhu a typu dopravného prostriedku, tzv. dotazníkovou metódou, zásady bezpečnej a úspornej jazdy, zimná údržba vozidla (montáž snehových reťazí, použitie štartovacích káblov a batériovej nabíjačky), používanie autokozmetiky, aktualizácia legislatívy (zákon o cestnej premávke, sadzobník pokút, poisťovníctvo,

operatívny leasing vozidla a pod.). Predmet je určený pre každého študenta PU, vodiča motorového a nemotorového vozidla, chodca, t. j. každého účastníka cestnej premávky, ktorý si chce zdokonaľiť svoje vedomosti a zručnosti. Predmet „Didaktika dopravnej výchovy“ je špecifický predmet, ktorého cieľovou skupinou sú budúci učitelia – pedagógovia predškolskej a školskej prípravy a vychovávatelia. Univerzitná Autoškola UNIPO má potenciál oslovovať nielen záujemcov o vodičský kurz, ale cez ponúkané voliteľné predmety aj študentov detskej univerzity, univerzity tretieho veku, budúcich učiteľov dopravnej výchovy základných škôl a predškolských zariadení, ale aj profesionálnych vodičov. Prešovská univerzita v Prešove poskytuje viac ako vzdelanie. Prostredníctvom univerzitnej Autoškoly UNIPO dáva okrem vzdelania aj bezpečnosť.

Ing. Oleg TKÁČ, PhD.
Kordinátor univerzitnej Autoškoly UNIPO

ODBORNÍCI ZMAPOVALI ŠEŠŤ OBCÍ S RÓMSKOU POPULÁCIOU

Na základe spolupráce expertov a študentov Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU, Prešovského samosprávneho kraja a Svetovej banky sa podarilo zmapovať budovy v šiestich vybraných obciach Prešovského kraja. Pomocou Open Source GIS nástrojov sa tak podarilo podporiť komunitné mapovanie, ktoré často môže pohotovo priniesť kvalitné dáta, spojiť aktérov v regióne a tým pomôcť lokálnej komunite.

Terénny zber dát v obciach s rómskou populáciou upozornil odborníkov na viaceré dôležité zistenia. Zozbierané údaje boli zdigitalizované a implementované do plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja daných obcí. V obci Ostrovany je každá tretia obytná budova v nevyhovujúcom stave. Aj takéto zistenie vyplynulo z terénneho mapovania šiestich vybraných obcí s rómskou populáciou v Prešovskom kraji. Zber dát realizovali ešte v septembri minulého roku odborníci z Úradu Prešovského samosprávneho kraja (Ú PSK) a experti a študenti Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky v rámci iniciatívy Catching up regions. Pri terénnom mapovaní obcí Ostrovany, Varhaňovce, Dlhé Stráže, Varadka, Krivany a Čičava zistili odborní pracovníci napríklad nesúlad súpisných čísel domov s referenčným registrom, takisto sa v niektorých obciach stretli s pomerne vysokým podielom domov bez fasád. Zaujímavosťou je aj relatívne vysoký podiel striech s eternitom, ako stavebným materiálom s nepriaznivým vplyvom na zdravie. V obci Varhaňovce ide

o viac ako 23 % všetkých jej budov, čo je pre obyvateľov a vedenie obce varovný signál, aby v budúcnosti zvažili výmenu týchto striech a možnosti financovania napr. aj z európskych zdrojov. Ďalším alarmujúcim zistením je, že v obci Ostrovany je približne každá tretia obytná budova v nevyhovujúcom stave, tzn. že predstavuje budovu núdzového bývania. Odborníci tiež zistili, že kaštieľ v Krivanoch, ako významná historická stavba, nebol zaznačený v mapových podkladoch. Okrem toho zaznamenali relatívne vysoký nesúlad medzi dátami Základnej bázy údajov geografického informačného systému (ZB GIS) a realitou v Čičave, Ostrovanoch a Varhaňovciach. V obci Varhaňovce v teréne zachytili o 39 % viac budov, ako boli v júni 2019 zaznamenané v ZB GIS, v Ostrovanoch o 28 % viac a v Čičave o 25 % viac. Jedným z dôvodov týchto odlišností môže byť napr. aj pomerne vysoké tempo rastu zástavby v obci či nesúlad s katastrálnymi dátami. Terénnemu zberu v šiestich obciach s rómskou populáciou predchádzal

v júni 2020 workshop Roma Settlements Mapathon na Úrade PSK. Študenti a experti z Prešovskej univerzity ako aj odborníci z Prešovskej župy na ňom zaznačovali nezmapované územia podľa satelitných snímok. A to najmä budovy a cesty vo vybraných rómskych osadách, ktoré boli zaznamenané nesprávne alebo vôbec. Cieľom tejto aktivity bolo prostredníctvom metódy kvalifikovaného odhadu získať kvalitné a aktuálne dáta o domovej a bytovej štruktúre v obci, o kvalite obývaných budov, ako aj vytvoriť konzistentné digitálne mapy technickej infraštruktúry vybraných obcí. Zozbierané údaje boli následne digitalizované, spracované do mapových výstupov a implementované do plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja daných obcí. Aktivita sa realizovala za pomoci Európskej komisie a Svetovej banky v rámci iniciatívy Catching up regions.

Mgr. Lea HEILOVÁ
PSK
Mgr. Miloslav MICHALKO, PhD.
FHPV PU

JEDINÝ SPOMEDZI UCHÁDZAČOV Z CELEJ EÚ

Výcvikové kurzy v rámci Mechanizmu civilnej ochrany Únie sa chápu ako nadstavba k vnútroštátnemu školeniu (odborný výcvik a potrebný základný výcvik pre medzinárodné nasadenie), ktoré odborníkom poskytuje ich domovská krajina alebo organizácia. Sekcia krízového riadenia vybrala spomedzi uchádzačov z celej EÚ nášho študenta Fakulty zdravotníckych odborov, Katedry ošetrovateľstva, Bc. Jakuba Liščinského. Návrh schválila komisia a v tomto kurze figuruje ako jediný Slovák.

Generálne riaditeľstvo pre európsku civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci financuje každý rok množstvo cvičení zameraných na zlepšenie pripravenosti a spoluprácu medzi európskymi orgánmi a tímami civilnej ochrany. MBC – Modules Basic course (Základný kurz modulov) – kurz je súčasťou tréningového cyklu Mechanizmu civilnej ochrany Európskej únie pre riadenie mimoriadnych situácií. Pre potrebu vzdelávať expertov v danej problematike bol zavedený vzdelávací program na zvýšenie prevencie, pripravenosti a reakcie na katastrofy zabezpečením kompatibility a komplementarity medzi intervenčnými

tímami a inou intervenčnou podporou, ako aj zlepšením spôsobilosti zúčastnených expertov. Kurz MBC je zameraný na teóriu, pracovné skupiny a prípadové štúdie a taktiež cvičenie. Hlavným zmyslom tohto kurzu je zvýšenie kapacity expertov na manažovanie modulov civilnej ochrany v mnoho úlohových operáciách/misiách za účasti mnohých strán. Zároveň týchto expertov integrovať do existujúcej národnej a medzinárodnej štruktúry koordinácie v krajinách postihnutých katastrofami. Počet účastníkov tohto kurzu je limitovaný 20 kandidátmi na jeden kurz. Slovensko môže navrhnúť 2 ľudí, ktorí prejdú

výberovým konaním. Organizácia Asociácia samaritánov Slovenskej republiky Ministerstvu vnútra SR tohto roku navrhla do Centrálného monitorovacieho a riadiaceho strediska – Sekcia krízového riadenia, spomedzi uchádzačov z celej EÚ nášho študenta Katedry ošetrovateľstva Bc. Jakuba Liščinského. Návrh schválila komisia a v tomto kurze figuruje ako jediný Slovák. Bc. Jakub Liščinský má bohaté skúsenosti. Absolvoval už cvičenie Table-Top-Exercise v Bolzano zamerané na modul na riešenie záplav, štyrikrát Modular Exercise (Dánsko – Tinglev (USAR TEAM – Pátrací a záchranný tím osôb – postihnutých katastrofami), Portugalsko – Lisabon (USAR TEAM), Nemecko – Rosenberg (MEDEVAC – modul leteckej evakuácie, s názvom EURACARE Flight & Shelter), Rumunsko – Bukurešť (EUFMH – European Modular Field Hospital – Európsky projekt najväčšej poľnej nemocnice v EÚ – EMT 3) a mnoho národných tréningov a kurzov v rámci civilnej ochrany či ostré zásahy pri páde vrtuľníka ATE (2017), výbuch bytovky v Prešove (2019), karanténne zariadenia – COVID-19 (2020).

Doc. PhDr. Ľubomíra TKÁČOVÁ, PhD. MPH
FZO PU

REALIZÁCIA ETWINNING PROJEKTOV NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE POKRAČUJE

Program eTwinning je súčasťou európskeho programu Erasmus+. Jeho zámerom je podporovať spoluprácu medzi učiteľmi z rôznych krajín, tvoriť spoločné projekty a tým zdieľať skúsenosti a príklady dobrej praxe. Zároveň prispieva k profesijnému rozvoju v oblasti využívania rozličných digitálnych nástrojov využiteľných v pedagogickej praxi. V zimnom semestri 2020/2021 sa do realizácie projektu v tejto platforme už po tretíkrát zapojila so svojimi študentmi aj Pedagogická fakulta PU v Prešove.

Pedagogická fakulta začala realizovať aktivity v platforme eTwinning v akademickom roku 2018/2019. Študenti v bakalárskom stupni štúdia a následne aj v magisterskom stupni štúdia mali možnosť absolvovať cyklus vzdelávacích aktivít pod vedením eTwinning ambasádorky PaedDr. Kataríny Hvizdovej, s cieľom zvýšenia ich digitálnych kompetencií v používaní rozličných online nástrojov v primárnom vzdelávaní a procesom tvorby projektov v platforme eTwinning. Nasledovali ďalšie aktivity pedagógov fakulty, ktoré vyvrcholili realizáciou prvých dvoch projektov v programe eTwinning na Pedagogickej fakulte v akademickom roku 2019/2020 (eTwinning and students with special needs a Teacher Training Institutes, working together, giving their students the opportunity doing an eTwinning project during

their internship). Išlo o projekty, ktoré boli zároveň prvými projektmi v programe eTwinning v univerzitnom prostredí na Slovensku. V zimnom semestri 2020/2021 sa študenti magisterského štúdia v programe špeciálna pedagogika zapojili do ďalšieho eTwinning projektu s názvom Slovakia and Spain discussing current affairs. Jeho účastníkmi boli okrem našich študentov aj študenti Žilinskej univerzity v Žiline a študenti z Faculty of Education University de Castilla-La Mancha v Španielsku. Študenti mali možnosť okrem iného v rámci projektu spoločne diskutovať a zaujať postoj k aktuálnym spoločenským témam, ako napríklad inkluzívne vzdelávanie, inkluzívne vzdelávanie na univerzite, diverzita, multikulturalita v edukácii a mnohé ďalšie. eTwinning ponúka študentom okrem zvýšenia si zručností

v tvorbe a realizácii cieľov projektu, vzájomnej spolupráce, bezpečného virtuálneho prostredia pri tvorbe projektov, tzn. TwinSpace, aj možnosť profesionálneho rastu v oblasti využívania inovatívnych nástrojov, ktoré môžu perspektívne využiť v rámci ich ďalšej praxe, či absolvovanie pravidelných seminárov a konferencií v rámci Európy, spoznávanie a vytváranie nových kontaktov v učiteľskej komunite, využívania online kurzov, používania učebných materiálov eTwinning vo výučbe a získanie národnej a európskej značky kvality eTwinning. Preto veríme, že si platforma eTwinning nájde svoje miesto pri príprave študentov aj v nasledujúcom období.

PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU

Foto: archív autorky

OD CARIHRADU K VELEHRADU

(ALEBO NETRADIČNÉ O TRADIČNEJ IKONOGRAFII)

Kto hoc len trochu načrel do tajomstva autentickej ikonografie, vie, že sa pred ním otvára svet plný krásnych a vznešených paradoxov, ktoré odkrývajú nielen Boha, ale aj človeka. Ved' koniec koncov by sme o ikonografii nemohli ani hovoriť, ak by sa v osobe Christa nebeský Boh nestal zároveň pozemským človekom, ak by sa oči Jeho apoštolov a súčasníkov nemohli Naňho dívať, ich ruky sa Ho dotýkať...

A práve preto svet ikonografie je tak Božský a zároveň ľudský, tak súčasný a zároveň nadčasový, tak historický a zároveň eschatologický, tak symbolický a zároveň realistický... Ved' práve tu, na východe nášho Slovenska tento svet ikonografie vytrval od čias cyrilo-metodských, a to i napriek rôznym „ranám“ zo strany „rokoka či baroka“, sladkého sentimentalizmu i ľudového naturalizmu. Preto jednou z úloh Pravoslávnej bohosloveckej fakulty je nielen o tomto jedinečnom svete ikony hovoriť, objasňovať a vysvetľovať, no predovšetkým sa snažiť, aby tam, kde má svoje domovské právo, sa nielen udržal, no i rozvíjal; nielen „archivoval“, no predovšetkým „aktivoval“; nielen kopíroval staré vzory, no hľadal i nové cesty. Som veľmi rád, že je tomu tak dodnes, a to vďaka pedagógom aj študentom našej fakulty. Krásnym dôkazom toho sú i ďalšie ikony, ktoré zdobia chodby našej alma mater. Okrem postáv svätých solúnskych bratov, ktorých vieru a odkaz fakulta ochraňuje, pribudli aj ikony tých, bez ktorých by bola veľkomoravská misia nemysliteľná. V prvom rade je to „duchovný otec a inšpirátor“ našich vierozvestcov – sv. patriarcha Fótij (Fotios), ale samozrejme aj ten, ktorý po tomto epochálnom diele pre Slovanov túžil, podporoval ho a nakoniec zaň aj sám seba obetoval – sväté knieža Rastislav. Nebudem sa rozpisovať o živote a diele týchto veľikánov, o ktorých už história napísala dosť, ale v porovnaní s tým, čo vykonali, stále málo. Skôr sa aspoň okrajovo dotknem ikonografických elementov zobrazených na ikonách

týchto svätcov, ktoré, aj keď stroho pridržiavajúc sa ikonografických pravidiel, otvárajú nové námety a idey. V jednom starom prísloví sa hovorí, že „šaty robia človeka“. Pre ikonografiu však platí, že šaty aj charakterizujú človeka. Preto sv. Fótij, hoc bol geniálnym vzdelancom, ktorému vďačíme aj za opis diel v histórii už nenávratne stratených, je tu zobrazený v bohoslužobnom odeve. Napriek svojmu intelektu, láske k filozofii, knihám, filantropii atď. (alebo lepšie povedané vďaka nim), bol predovšetkým muž cirkvi – episkop hlavného mesta Byzancie, patriarcha Konštantínopolu. Jeho liturgické rúcho je zelenej farby – farby vzrastu a života, farby Svätého Ducha. Jeho misijná činnosť je v histórii dobre známa, a preto ho nenadarmo pravoslávni Bulhari nazývajú „apoštolomrovný“. Túto pneumatologickú pečať má i jeho episkopská „palica“ so symbolom Sv. Ducha – holubice, ved' práve jedno z jeho najvýznamnejších diel malo názov „Mystagógie Svätého Ducha“. Do tretice to potvrdzuje aj zvitok, ktorý drží v ruke, kde je napísaný nezmenený text pôvodného Niceo-carihradského vyznania viery, bez nešťastnej západnej vsuvky „Filioque“. Práve na túto vsuvku, ktorá porodila medzi cirkvami Východu a Západu toľko zla, svätý Fótij s láskou, ale pritom nekompromisne poukazoval. A aby sme neostali nič dlhší otázkou Slovanstva – ved' Fótij je mnohými nazývaný „krstným otcom“ nás Slovanov – jeho základný bohoslužobný odev epitrachil je zdobený motívmi lipy – stromom Slovanov.

Vynechávam tu opis Konštantínovho mesta „Carihradu“ s jeho chrámami, bibliotékou, štátnym znakom a cestou, ktorá ho spája s naším „Velehradom“ a dotknem sa toho posledného. I tu je ikonografickým jazykom prerozprávajúca „blahá zvesť“ plodov jeho práce zúčnenej medzi Slovanmi. Mesto stojí akoby na návrší či skale (odkazujúc tak i na evanjelióvu pasáž o meste, ktoré je zbudované na vrchu) a ide sa k nemu cez spodnú tmavú bránu slovanského hradiska – akoby od tmy pohanstva ku svetlu kresťanstva. Okolo sú zobrazené stromy – symbol našich Karpát a samotné mesto obsahuje všetky historické danosti, pravda, v ikonografickom štýle. Nájdeme tu nielen slovanské zemľanky, zasiaté polia, kováčsku vyhňu či iné stavby, ale i hroby našich predkov v okolí chrámu, samotnú veľkú baziliku s tromi apsidami a slovanským dvojkrížom na jej vrchu. Samozrejme, za dodržania obrátenej perspektívy a ďalších klasických ikonografických prvkov. Nedá mi však nespomenúť ešte jeden zdanlivo malý detail. Pred vstupnou bránou do „Velehradu“ je vyhodená drevená socha bôžika – symbol zrieknutia sa všetkých nezmyselných a neľudských slovanských božstiev od Perúna, Veleša až po Morenu. V jej blízkosti však kľíči pšenica ako symbol evanjelióveho zrna, ktoré prinieslo Slovanom mnohonásobný plod. Evanjeliový odkaz má však aj vládárske rúcho kniežata Rastislava. Vrchný plášť lemovaný kožou karpatského medveďa má na svojej vnútornej strane ovčiu vlnu. Presne

opačne ako to poznáme z výroku Svätého písma o tzv. vlkoch v ovčej koži. Autentické kresťanstvo totiž kladie dôraz na vnútro, a tak aj keď bol Rastislav navonok pevný vladár a panovník, jeho vnútro bolo podobné viac mierumilovnej ovci, ktorá dopraje pašu aj ostatným a ktorá ide „bezhlase“ aj na zabitie, len aby tí druhí žili. Potvrďuje to aj nápis na zvitku, ktorý je úryvkom z jeho posolstva k byzantskému cisárskemu dvoru: „Daby i inýja straný toho zrijášče, podobili sja nám“ („Aby aj iné krajiny, keď to uzrú, nás napodobnili“). V druhej ruke zas drží chrám – symbol samostatnej moravskej cirkvi, z ktorého vytekajú tri prúdy „živej vody“ pre tri vetvy Slovanov – východných, západných a južných. Myslím si, že symboliku troch jazierok, pri ktorých rastú

zelené stromy, tu už hádam netreba ani vysvetľovať. Snáď iba uvediem, že tí s patriotickým zameraním môžu v troch vrškoch či skalách šípiť známu „Tatru, Matru, Fatru“. Ikonografia je analogicky ako kresťanská viera, podľa slov svätého Cyrila a Metoda, podobná moru, „do ktorého čím hlbšie plávame, tým viac sa nám odкрýva jeho hĺbka a veľkoleposť“. Preto vyplávajúc na hladinu ikonografickej tradície už ponechám, aby ďalšie nedozreté dialavy objavoval každý sám. Čo však musím a chcem spomenúť je to, že spomínané ikony a idey na nich zobrazené sú dielom autochtónnym. Najväčšia zásluha patrí predovšetkým ikonopiscovi Miroslavovi Kosovi, bývalému študentovi našej fakulty, ktorý si svoje zručnosti prehlboval aj na Akadémii

pre umenie a reštaurovanie srbskej pravoslávnej cirkvi v Belehrade. To, že jeho práce zdobia nielen chrámy a domácnosti našich veriacich, ale aj steny našej fakulty, je najkrajšou odmenou pre všetkých jej pedagógov a zamestnancov. Veď preto sa možno ani starí ikonopisci na svoje diela nepodpisovali, lebo hlboko cítili, že toto ich dielo je v prvom rade dielom cirkvi a všetkých, ktorí ju milujú, budujú a žijú v nej. Nech preto táto ikonografická práca nadchne našich ďalších študentov k práci s novým a mladým oduševnením, pokračujúc tak v krásnych dielach starých a stabilných majstrov i hodnôt.

Mgr. Peter SAVČÁK, PhD.
PBF PU

PRVÉ ABSOLVENTKY VIRTUÁLNEJ ŠTUDENTSKEJ MOBILITY NA PU

Študenti Pedagogickej fakulty PU v Prešove realizovali na partnerskej inštitúcii Queen Mauds University College v Trondheime v zimnom semestri 2020/2021 prvú virtuálnu mobilitu študentov PU v Prešove zameranú na zvýšenie ich kompetencií v oblasti predprimárnej edukácie.

Virtuálna mobilita je široký termín, ktorým sú opísané rôzne metódy s cieľom zapojiť študentov do online interkultúrnej spolupráce na projektoch z partnerských inštitúcií v rámci študijných programov a pod dohľadom učiteľov alebo kvalifikovaných facilitátorov. Virtuálna mobilita je tiež označovaná ako „telekolaborácia“ alebo „Kolaboratívne online Internacionálne Učenie sa“. Jej zámerom je tu získavanie a zdieľanie nových informácií cez štruktúrovanú interakciu a negociáciu so študentmi z iných kultúrnych prostredí.

V dôsledku pandemickej situácie v súvislosti s COVID-19 boli viacerí študenti PF PU nútení prehodnotiť realizáciu plánovanej mobility v zahraničí. Partnerská inštitúcia, s ktorou má PF PU dlhoročnú skúsenosť nielen v programe Erasmus+, ale aj v rámci výskumnej a projektovej spolupráce, *Queen Mauds University College* v Trondheime v Nórsku, prišla s ponukou zapojenia študentov viacerých partnerských inštitúcií do virtuálnej mobility so zámerom zvýšenia ich kompetencií ako budúcich pedagógov v oblasti predprimárnej edukácie.

Z PF PU v Prešove boli do výzvy zapojené tri študentky magisterského štúdia v programe učiteľstvo pre primárne vzdelávanie (absolventky bakalárskeho štúdia v programe predškolská a elementárna pedagogika) a interná doktorandka v programe predškolská a elementárna pedagogika. Z ďalších krajín to boli študenti zo *STADIO Faculty of Education* (Juhoafrická republika), *Hochschule für Angewandte Wissenschaft und Kunst* (Nemecko), *Letterkenny Institute of Technology* (Írsko), *Thomas More University* (Belgicko), *Universidad Camilo José Cela* (Španielsko) a *Institut de Formation, Recherche, Animation, Sanitaire et Social* (Francúzsko). Virtuálna mobilita trvala takmer 5 mesiacov, počas ktorých sa zapojení študenti z rôznych krajín pravidelne stretávali v medzinárodných tímoch, aby diskutovali o vybraných témach z oblasti predprimárnej edukácie a porovnávali prístupy v predškolskej edukácii z rôznych krajín. Po úvodnom stretnutí, ktorého obsahom bolo okrem predstavenia zámerov virtuálnej mobility aj predstavenie študentov a koordinátorov z jednotlivých

krajín, nasledovali pracovné stretnutia v mikrotímoch na pravidelnej mesačnej báze. Spoločné úsilie študentov v ich pracovných skupinách bolo zavŕšené virtuálnou konferenciou dňa 8. februára 2021, kde každá skupina zložená zo študentov z rôznych krajín prezentovala týždenný projekt aktivít pre imaginárnu materskú školu a zároveň predstavila edukačný systém, podmienky a špecifiká predprimárnej edukácie v tej-ktorej krajine. Môžeme predpokladať, že virtuálna mobilita sa stanú súčasťou akademického prostredia i v nasledujúcom období. Aj táto prvá skúsenosť s virtuálnou mobilitou našich študentov a ich záverečná prezentácia na online konferencii ukázala, že ide o skvelú príležitosť pre všetky zúčastnené strany a okrem splnenia obsahového zamerania virtuálnych mobilit môžu významne prispieť aj k zvýšeniu digitálnych, komunikačných a ďalších kompetencií zúčastnených študentov.

Mgr. Jana KOŽÁROVÁ, PhD.
PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU
Foto: archív autoriek

PRAKTICKÁ VÝUČBA V ODBORE OŠETROVATEĽSTVO POČAS PANDÉMIE

Zvyšovaním počtu infikovaných zdravotníckych pracovníkov v súvislosti s pandémiou COVID-19 bolo ohrozené poskytovanie zdravotnej starostlivosti v ústavných zdravotníckych zariadeniach. Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky z októbra 2020 povolilo študentom ošetrovateľstva končiacich ročníkov absolvovať praktickú výučbu v zdravotníckych zariadeniach. 97 študentov tretieho ročníka pomáhalo pri zabezpečovaní ústavnej zdravotnej starostlivosti v regióne východného Slovenska do konca zimného semestra. Boli zaradení na covidové a necovidové pracoviská, viacerí študenti sa nakazili, niektorí boli v karanténe, napriek tomu nikto zo študentov neodmietol pomoc pri poskytovaní ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Praktická výučba študentov odboru ošetrovateľstvo je počas trvania pandémie COVID-19 ohrozená a limitovaná. V rámci štúdia študent absolvuje 4 600 hodín vzdelávania. 2 300 hodín predstavuje teoretická výučba a 2 300 hodín praktická výučba. Súčasná epidemiologická situácia sťažuje splnenie kritérií stanovené odporúčaným študijným plánom. Teoretická výučba sa presunula do online vzdelávania, ale praktická výučba je ohrozená. Vzhľadom na epidemiologické riziká ústavné zdravotnícke zariadenia nepovolili realizáciu klinickej výučby študentov odboru ošetrovateľstvo. V prvej vlne epidémie zákaz trval od marca do júna 2020. V mesiacoch júl a august 2020 študenti mohli absolvovať

súvislé a letné odborné praxe. Na začiatku zimného semestra 2020 v septembri študenti absolvovali teoretickú a praktickú výučbu prezenčnou formou. V druhej vlne epidémie COVID-19 v októbri 2020 bola praktická výučba opäť pozastavená pre všetkých študentov v odbore ošetrovateľstvo.

Praktická výučba v druhom ročníku sa krátko realizovala v laboratórnych podmienkach školy. Samotní študenti druhého ročníka vnímali túto situáciu ako ohrozenie vzdelávania, pretože v jeseni sa na nich nevzťahovalo usmernenie hlavného hygienika. Na základe záverečnej správy Revízie výdavkov na zdravotníctvo z októbra 2019, v systéme zdravotnej starostlivosti na Slovensku chýba vyše 3 600 sestier. Podľa odhadov nám bude v roku 2030 chýbať skoro 10 000 sestier. Vzdelávanie sestier je teda prioritou a počas epidémie si štátne autority uvedomovali riziká a usmerneniami upravovali praktické vzdelávanie sestier. Od 25. januára 2021 bolo študentom druhého ročníka umožnené absolvovať klinické cvičenia v rozsahu 150 hodín, čím si nahrádzali zameškanú praktickú výučbu zimného semestra. Napriek

tomu si študenti druhého ročníka budú musieť nahradiť ďalšie chýbajúce hodiny klinickej praxe aj v letnom období. Viacerí študenti využili príležitosť zaočkovať sa a eliminovať riziko nákazy počas poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti. V súčasnosti realizujú klinické cvičenia študenti tretieho ročníka a aj na základe výziev ministerstva zdravotníctva ukončia štúdium v plánovaných termínoch, aby sa mohli čím skôr stať plnohodnotnými členmi zdravotníckych tímov a byť prospešnými pri záchrane ľudských životov v tomto mimoriadne náročnom období. Študenti druhého a prvého ročníka zrealizujú klinické cvičenia v letnom semestri po šiestich týždňoch blokovej teoretickej online výučby. Súčasná prax sestry naliehavo potrebuje, čo posilňuje status sestry v našej spoločnosti. Vykonávať profesiu, ktorej súčasťou je záchrana ľudských životov s nasadením tých vlastných, je výsadou výnimočných ľudí. S odhodlaním využívame príležitosť, aby sme boli pri ich vzdelávaní a profesionálnom raste.

PhDr. Terézia FERTALOVÁ, PhD.
PhDr. Tatiana ŠANTOVÁ, PhD.
FZO PU

ZAMESTNANCI PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY SÚ TESTOVANÍ NA VLASTNEJ PÔDE

COVID-19 je infekčné ochorenie vyvolané koronavírusom. Dňa 11. marca 2020 Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila toto ochorenie za pandémie. Pandémia COVID-19 kladie vysoké nároky na fyzické a psychické zdravie zdravotníckych pracovníkov. V snahe pomôcť im prišli odborní asistenti z Fakulty zdravotníckych odborov s aktuálnou výzvou pomoci pri testovaní zamestnancov Prešovskej univerzity v Prešove priamo na pôde univerzity.

V čase epidémie ochorenia COVID-19, ktoré prežívame na vlastnej koži, sme oveľa viac zraniteľnejší ako kedykoľvek predtým. Život sa nám všetkým zmenil od základov. Čoraz viac sa nám zdá, ako by sme žili vo sne, nečakanom a nechcenom. Stávame sa citlivejšími, zraniteľnejšími. Pre zdravotníckych pracovníkov je aktuálna situácia veľmi náročná z psychického i fyzického hľadiska, nakoľko podávajú v týchto časoch „nadľudský výkon“, za čo im

patrí veľké ďakujeme. Uvedené skutočnosti nás primäli k zamysleniu, že v súčasnej situácii je veľmi dôležité pristupovať jeden k druhému s láskou, rešpektom, vzájomnou úctou a ochotou pomôcť. Preto sme sa po zvážení všetkých našich možností rozhodli, ako odborní asistenti, ale v prvotnom základe zdravotnícki pracovníci s odbornou praxou, ponúknuť našu pomoc pri testovaní zamestnancov – našich kolegýň a kolegov Prešovskej univerzity

v Prešove. Testovanie antigenovými testami na COVID-19 je zabezpečené v spolupráci s FNsP J.A. Reimana v Prešove, ale na špeciálnom oddelení, v priestoroch univerzity, realizované v dňoch pondelok a utorok. Určené je pre všetkých zamestnancov, ktorých charakter práce neumožňuje prácu formou home office. Testovací tím tvoria odborní asistenti z FZO PU. Významný podiel pri tejto aktivite má aj Centrum výpočtovej techniky PU, ktoré vytvorilo vlastný elektronický systém prihlasovania sa na konkrétny čas testovania s následným vygenerovaním údajov na „certifikáte“. Online objednávací systém eliminuje možnosť koncentrácie viacerých osôb na jednom mieste, čo je jednou z epidemiologických požiadaviek a veľmi uľahčuje a urýchľuje prácu testovaciemu tímu. Výrazný podiel na tom, že testovanie je realizované vo vlastných priestoroch, má rektor PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., ako aj pani kvestorka, Ing. Mária Nováková, PhD. Touto cestou im chceme vysloviť za zamestnancov veľké ĎAKUJEME. Zároveň vďaka patrí aj odborným asistentkám a odborným asistentom, ktorí testujú, ako aj všetkým, ktorí organizačne prispievajú k tomu, aby testovanie prebiehalo plynulo, bez akýchkoľvek rušivých okolností. Na záver môžeme konštatovať, že takmer všetci sme tak trochu frustrovaní z epidemiologickej situácie, ktorá nám dala pomyslenú stopku a zároveň, akoby „prikázala“ pozastaviť sa a poobzerať okolo seba, nájsť a prehodnotiť naše životné priority. Všetko zlé je na niečo dobré, a preto aj z tejto „beznádejnej“ situácie musíme vyčerpať pre každého z nás maximum dobrého. Prajeme všetkým kolegyniam a kolegom pevné zdravie, negatívne výsledky antigénového testovania, pozitívne myslenie a veľa energie na zvládnutie pracovných povinností. Spolu to zvládneme!

PhDr. Dagmar MAGUROVÁ, PhD.
doc. PhDr. Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, PhD., MPH.
FZO PU

DOKTORKA GOJDIČOVÁ PREDNÁŠALA NA FM

Začiatkom marca Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu PU v spolupráci s Katedrou environmentálneho manažmentu FM PU privítala RNDr. Emu Gojdičovú zo Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky – Regionálneho centra ochrany prírody so sídlom v Prešove. Virtuálne sa 3. marca 2021 spojila so študentmi študijného programu environmentálny manažment v rámci predmetov tvorba environmentálnych projektov a systémy a technické prostriedky ochrany a riadenia životného prostredia (podporené projektom KEGA 038PU-4/2018) a dňa 8. marca 2021 so študentmi študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v rámci predmetu geografia a regionalizácia cestovného ruchu Slovenskej republiky. Témou jej prednášky bol Zákon o ochrane prírody v praxi.

RNDr. Ema Gojdičová vyštudovala odbor ochrana prírodného prostredia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Podľa jej slov dlhodobý záujem o botaniku uľahčil výber témy jej diplomovej práce, ktorá bola zameraná na floristický výskum lokality Ostrovné lúčky a návrh na jej ochranu. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia sa jej podarilo získať prácu na pozícii botaničky v Štátnej ochrane prírody SR na pracovisku v Prešove. Táto odborná organizácia ochrany prírody a krajiny má celoslovenskú pôsobnosť, je zriadená Ministerstvom životného prostredia SR. Sídlo má v Banskej Bystrici a člení sa na riaditeľstvo a správy národných parkov (9), správy chránených krajinných oblastí (14), regionálne centrum ochrany prírody (Prešov) a správu slovenských jaskýň (Liptovský Mikuláš). Je príspevkovou organizáciou, ktorá zabezpečuje úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

a ďalších osobitných predpisov. Práca na pozícii botaničky v Štátnej ochrane prírody SR je podľa nej veľmi rôznorodá a zahŕňa napr. vypracovávanie odborných stanovísk pre orgány ochrany prírody z pohľadu záujmov ochrany prírody a krajiny s osobitným zreteľom na ochranu chránených a ohrozených druhov rastlín a prírodných nelesných biotopov, vypracovávanie projektov ochrany chránených území a programov starostlivosti o tieto územia a následné zabezpečovanie ich realizácie, čo si vyžaduje spoluprácu s vlastníkmi, správcami a užívateľmi pozemkov v chránených územiach. Neoddeliteľnou súčasťou práce je aj práca v teréne – prieskum a výskum osobitne chránených častí prírody, monitoring stavu a zmien prírodných ekosystémov, kde je dôležitá ochrana aj ich prirodzeného druhového zloženia, t. j. regulácia rozširovania nepôvodných druhov rastlín a manažment (eradikácia a kontrola) invázných druhov. Sledovanie výskytu, veľkosti populácií

a spôsobu ich šírenia pomáha pri výbere spôsobov a metód pri ich odstraňovaní. V neposlednom rade práca botaničky zahŕňa i účasť v rámci medzinárodnej spolupráce a na uskutočňovaní medzinárodných projektov, programov a dohôd v oblasti ochrany prírody. Okrem iného zastupuje Slovenskú republiku na vedeckom fóre pre riešenie problematiky invázných nepôvodných druhov pri Komisii Európskej únie.

Veľmi si vážime, že v tejto ťažkej „COVID“ dobe, no zároveň v nastupujúcom jarnom ročnom období, keď už začína každodenná práca v teréne všetkým botanikom, si RNDr. Gojdičová našla čas na našich študentov.

Ďakujeme a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

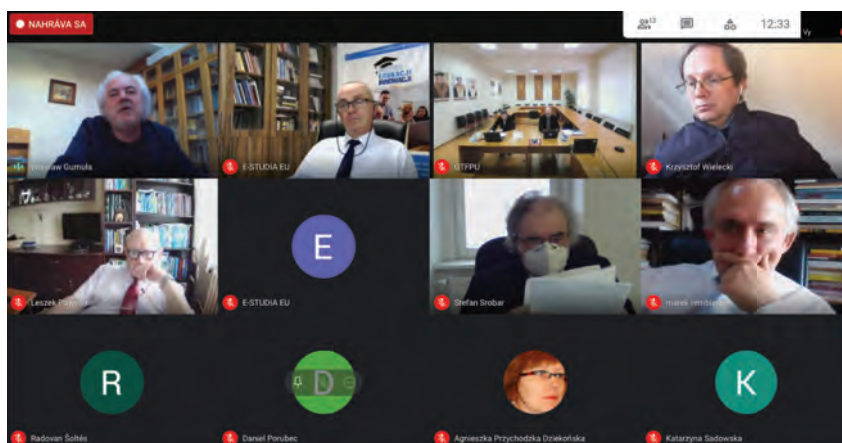
RNDr. Jana MITRÍKOVÁ, PhD.
FM PU

FILOZOFICKÉ DISPUTATIONES POKRAČUJÚ AJ V PANDÉMII

Medzinárodné vedecké kolokvium na aktuálne vybrané filozofické otázky pokračovalo aj pri protipandemických opatreniach formou online. Najväčším partnerským účastníkom kolokvia boli filozofi z Poľska.

Dňa 26. novembra 2020 Katedra filozofie a religionistiky Grécko-katolíckej teologickej fakulty PU usporiadala 24. ročník medzinárodného vedeckého kolokvia *Disputationes quodlibetales XXIV*. Podujatie vedome nadväzuje na starobylú akademickú tradíciu, pochádzajúcu z čias univerzitného pôsobenia sv. Tomáša Akvinského, scholastického filozofa a teológa. V rámci stredovekých univerzitných diskusií mohol vystúpiť ktokoľvek z členov akademickej obce s prednáškou na ľubovoľnú tému a ostatní ho kriticky počúvali. Následne sa na odprednášanú tému diskutovalo.

Na kolokviu pravidelne participujú domáce aj zahraničné inštitúcie. V tomto roku bolo podujatie organizované v spolupráci s Poľským filozofickým tovarištvom, Inštitútom edukácie a inovácie v Gdyni a s Ústredím slovenskej kresťanskej inteligencie. Na podujatí aktívne vystúpili hostia z Pápežskej sociálnej akadémie vo Vatikáne, z Univerzity kardinála Štefana Vyšinského vo Varšave, z Jagielonskej univerzity v Krakove, Sliezskej univerzity v Katoviciach, z Babeş-Bolyai University v Cluj-Napoca v Rumunsku a z Inštitutu Edukacji i Innowacji w Gdyni. Zo slovenských pracovísk popri domácich

účastníkov to boli účastníci z Katolíckej univerzity v Ružomberku a z Ústrednej vojenskej nemocnice SNP-FN Ružomberku. Online rokovanie kolokvia otvoril dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., potom nasledovali prednášky a diskusie. Garantom za domácu inštitúciu bol prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD. Témou 24. ročníka kolokvia, ktoré sa uskutočnilo v rámci „Týždňa vedy a techniky“,

bolo „Konzum a kríza v súčasných okolnostiach“. Ťažiskom programu kolokvia bola reflexia bezprecedentnej pandemickej situácie v kontexte osobnej zodpovednosti a solidarity. Prednášky budú publikované a ponúknuté odbornej verejnosti.

Doc. ThDr. Michal HOSPODÁR, PhD.
GTF PU
Foto: Mgr. Juraj BLAŠČÁK

DOCENT VANÍČEK VIRTUÁLNE NA FAKULTE MANAŽMENTU

Koncom zimného semestra sme na Katedre turizmu a hotelového manažmentu „virtuálne“ privítali doc. RNDr. Jiří Vaníčka, CSc., z Katedry cestovného ruchu Fakulty medzinárodných vzťahov Vysokej školy ekonomickej v Prahe. Ten v rámci programu Erasmus+ prednášal pre študentov 2. a 3. roka bakalárskeho stupňa štúdia študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo a 1. roka magisterského štúdia študijného programu manažment, v špecializácii manažment turizmu a hotelierstva.

Katedra turizmu a hotelového manažmentu FM zorganizovala počas zimného semestra virtuálnu mobilitu doc. RNDr. Jiří Vaníčka, CSc., v rámci programu Erasmus+. Sme veľmi radi, že sa pán docent, ktorý nedávno pri príležitosti Svetového dňa cestovného ruchu 27. 9. 2020 získal ocenenie za celoživotný prínos pre vysokoškolské vzdelávanie v cestovnom ruchu od agentúry CzechTourism, s nami podelil o svoje poznatky a najmä skúsenosti z bohatej praxe. Pán docent totiž už v minulosti pôsobil ako predseda komisie pre zahájenie vysokoškolského štúdia v juhočeskom meste Tábor, kde vypracoval podklady akreditácie bakalárskeho odboru „ekonomika služieb a cestovného ruchu“. Tento odbor sa začal v Táboře vyučovať už od školského roka 1991/1992. V rámci vysokoškolského vzdelávania v cestovnom ruchu postupne zaviedol na rôznych vzdelávacích inštitúciách výuku 20 predmetov, ku ktorým spracoval aj študijné materiály. Počas doby svojho pôsobenia vo vysokoškolskom vzdelávaní publi-

koval okolo 180 prác zameraných najmä na marketing a kultúrny cestovný ruch a viedol asi 250 bakalárskych a diplomových prác a niekoľko dizertačných prác. Je riešiteľom viacerých projektov financovaných z fondov Európskej únie. Témy jeho prednášok pre študentov našej fakulty sa týkali aktuálne preberanej problematiky v jednotlivých ročníkoch. Študenti druhého roka bakalárskeho stupňa štúdia študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo si mali možnosť vypočuť prednášku o destinačnom manažmente v cestovnom ruchu a jeho aplikácii v podmienkach Českej republiky. Táto téma vhodne doplnila problematiku, ktorou sa v zimnom semestri zaoberali v rámci predmetu organizácia a chod turizmu. Tretiakov určite zaujal prednáškou o medicínskom a zdravotnom turizme, keďže v zimnom semestri absolvovali predmet technológia kúpeľníckych služieb. Pre prvákov magistrov mal pán docent v rámci predmetu medzinárodný turizmus pripravenú tému o vplyve globalizácie na turizmus. Teore-

tické poznatky vhodne doplnil príkladmi z vlastnej skúsenosti a bohatej praxe. V rámci neformálnej diskusie s členmi turizmu a hotelového manažmentu sme sa zaujímali aj o názor pána docenta na to, či sa podľa neho zmenila v posledných desiatich rokoch nejakým spôsobom spolupráca medzi študentmi a pedagógom. Pán docent Vaníček uviedol hlavne stále sa zvyšujúce kompetencie študentov pri práci s internetom a zlepšujúce sa jazykové schopnosti, čo prispieva ku kvalite práce so zahraničnými zdrojmi. Pri porovnaní výuky v zahraničí a v Čechách pán docent uviedol, že českí študenti sú stále oveľa pasívnejší ako študenti napríklad vo Švédsku a vo Fínsku, kde mal možnosť absolvovať prednáškové pobyty. Rozlúčili sme sa s tým, že keď táto „kovidová“ dištančná doba pominie, radi opäť pána docenta na našej katedre privítame, ale už osobne.

Ing. Anna ŠENKOVÁ, PhD.
FM PU

RUSKÉ CENTRUM OSLÁVILO 2. VÝROČIE OTVORENIA

V dňoch od 20. do 27. novembra 2020 sme si v online priestore pripomenuli 2. výročie otvorenia Ruského centra fondu Russkij mir na Prešovskej univerzite v Prešove.

20. novembra 2018 bolo na Prešovskej univerzite v Prešove za účasti oficiálnych predstaviteľov Veľvyslanectva Ruskej federácie na Slovensku, Prešovskej univerzity v Prešove a fondu Russkij mir slávnostne otvorené Ruské centrum fondu Russkij mir. V druhej polovici novembra 2020 sme si pripomenuli už 2. výročie jeho slávnostného založenia. Bohužiaľ tento rok sme kvôli nepriaznivej epidemiologickej situácii spojennej s pandémiou koronavírusu nemohli usporiadať

slávnostné podujatie s prezentáciou ročnej práce a kultúrnym programom, tak ako minulý rok, a preto sme sa rozhodli, že to presunieme do online priestoru a zaspomíname si na tie najzaujímavejšie podujatia minulého roka.

V dňoch od 20. do 27. novembra 2020 sme si na Facebooku Ruského centra spoločne pripomenuli niektoré významné podujatia Ruského centra. Okrem toho sme pripravili aj video, v ktorom sme odprezentovali niektoré najzaujímavejšie akcie.

V úvode videa sa v slávnostnom príhovore prihovoril riaditeľ Ruského centra a Inštitútu rusistiky FF PU, viceprezident Asociácie rusistov Slovenska prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD., ktorý zhrnul doterajšiu činnosť a poďakoval spolupracovníkom a návštevníkom Ruského centra. Mgr. Gabriela Turisová odprezentovala aktivity Ruského centra a spoluprácu s materskými, základnými a strednými školami, Prešovskou detskou univerzitou a sociálnym zariadením Náruč. Video je dostupné na webovej stránke Ruského centra v sekcii aktuality. Počas celého slávnostného týždňa nám spolupracovníci a návštevníci Ruského centra zasielali blahoželania a poďakovania formou videí a e-mailov, čo si nesmierne vážime. Všetkým našim kolegom, študentom, spolupracovníkom a návštevníkom ďakujeme za doterajšiu podporu a priazeň a tešíme sa na ďalšiu produktívnu spoluprácu.

Mgr. Gabriela TURISOVÁ
Ruské centrum PU

ŠTUDENTI INŠTITÚTU RUSISTIKY VYHRALI MEDZINÁRODNÚ SÚŤAŽ

Študenti Inštitútu rusistiky FF PU sa stali víťazmi medzinárodnej súťaže v kategóriách verejná diplomacia a ruské dejiny v rámci medzinárodnej súťaže *Nové tendencie rozvoja súčasnej verejnej diplomacie, ktorá sa konala v dištančnej forme*.

Organizátormi súťaže bola Autonómna nezisková organizácia Centrum pre podporu múzeí (Provinciálne usadlosti, Rusko), Medzinárodný kultúrny inštitút *Klíč* (Česká republika) s podporou Fondu pre prezidentské granty (Rusko) a zastúpenia Rossotrudničestva v Českej republike, ako aj Moskovského domu krajanov (Rusko). Do súťaže sa mohli zapojiť študenti z rôznych krajín Európy. V kategórii Verejná diplomacia sa na prvých miestach umiestnili:

- Monika Kovaľová študentka prvého ročníka magisterského štúdia v odbore učiteľstvo ruského jazyka a literatúry a geografie, ktorá vyhrala v rámci nominácie *Súčasné problémy interakcie rôznych kultúr*;
- Natália Sadivová doktorandka v odbore všeobecná jazykoveda, ktorá zvíťazila v nominácii *Hodnoty moderného sveta*. V kategórii Ruské dejiny sa na prvom mieste umiestnil:
- Slavomír Nálepka študent prvého ročníka magisterského

ho štúdia v odbore učiteľstvo ruského jazyka a literatúry a dejepisu, ktorý zvíťazil v rámci nominácie *Esejistická súťaž súčasných dejín Ruska*. Spomedzi všetkých zúčastnených univerzít získala práve Prešovská univerzita v Prešove najväčší počet výherných umiestnení. Hlavnou cenou súťaže je pozvánka na Medzinárodnú letnú lingvokulturologickú školu v Tambove, ktorá sa bude organizovať v lete 2021.

Mgr. Gabriela TURISOVÁ
Ruské centrum PU

RUSKÉ CENTRUM SI PRIPOMENULO BLOKÁDU LENINGRADU

Pri príležitosti Dňa zrušenia blokady Leningradu, ktorý si v Rusku každoročne pripomínajú 27. januára, zorganizovalo Ruské centrum online prednášky, ktorými si so študentmi pripomenulo hrdinstvo a vytrvalosť ľudí, ktorí v neľudských podmienkach bránili Leningrad neuveriteľných 872 dní.

V Deň zrušenia blokady Leningradu sme si pripomenuli 77. výročie prelozenia fašistickej blokady Leningradu, ktorá sa začala 8. septembra 1941 a bola úplne prelomená 27. januára 1944. Tieto udalosti by sme si mali neustále pripomínať, odovzdávať ich mladšej generácii a nedovoliť, aby sa niekedy v živote zopakovali. 27. januára 2021 sa uskutočnila online prednáška, ktorej sa zúčastnili nielen študenti Inštitútu rusistiky FF PU, ale aj študenti Gymnázia Bytča a iní záujemcovia. Mgr. Gabriela Turisová z Ruského centra odprednášala o živote v blokádnom Leningrade. V prednáške sa sústredila na priblíženie náročného každodenného života obyvateľov blokádneho Leningradu. Okrem iného študenti získali informácie aj o blokádnom chlebe, ktorý sa stal

pre ľudí symbolom života a nádeje, jeho najnižšej dennej dávke, ktorá predstavovala len neuveriteľných 125 gramov chleba, o významnej ceste života, ktorá viedla cez zamrznuté Ladožské jazero, vďaka ktorej sa do Leningradu dostávali zásoby jedla a boli evakuované mnohé deti. Pozornosť študentov upútali najmä zábery blokádneho denníka 11-ročného dievčatka Táni Savičevovej, ktorej denník je živým svedectvom hrôzostrašných udalostí blokádneho Leningradu. Do svojho denníka si Táňa zapisovala dátumy a čas smrti svojich najbližších. Okrem toho sme hovorili aj o kultúrnom živote v blokádnom Leningrade, poetke Olge Berggolcovej, ktorá sa stala múzou blokádneho Leningradu, svojou poéziou podporovala vyhľadávaných a vysilených obyvateľov a dodávala

im silu prežiť, legendárnej Leningradskej symfónii D. D. Šostakoviča a kultúrnych pamiatkach počas blokady Leningradu. V závere prednášky sa študenti veľmi aktívne zapojili do diskusie, ktorú obohatili svojimi postrehmi a vedomosťami. Prednáška zaujala aj učiteľov stredných škôl, ktorí sledujú činnosť Ruského centra. Po vzájomnej dohode sme odprezentovali prednášku aj študentom bilingválneho štúdia Gymnázia Konštantínova 2 a študentom spojenej školy v Turčianskych Tepliciach. Študenti počúvali prednášku s obrovským záujmom, o čom svedčili aj ich postrehy a otázky v záverečnej diskusii.

Mgr. Gabriela TURISOVÁ
Ruské centrum PU

K ŽIVOTNÉMU JUBILEU DOCENTKY GITY GEREMEŠOVEJ

Dňa 23. januára 2021 naša kolegyňa a dlhoročná členka Katedry občianskej náuky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity oslávila svoje životné jubileum 70. rokov. Pri tejto príležitosti kolektív členov Inštitútu politológie z úcty, uznania a vďačnosti za jej celoživotný akademický prínos a doterajšie roky spolupráce venuje svoje blahoželenie.

Doc. PhDr. Gita Geremešová, CSc., v roku 1974 ukončila vysokoškolské štúdium v odbore filozofia a dejepis na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove, kde v rovnakom období nastúpila na Katedru filozofie ako nový akademický pracovník (asistentka). Svojej alma mater ostala verná až po súčasnosť. Jej dlhoročná vedecko-pedagogická prax na pozícii odbornej asistentky sa spája predovšetkým s Katedrou občianskej náuky.

Akademický titul PhDr. nadobudla v roku 1977, v roku 1987 obhájila svoju dizertáciu a napokon v roku 2009 úspešne ukončila habilitačné konanie v odbore dejiny filozofie. Počas svojho akademického pôsobenia na univerzite bola mimoriadne aktívna v publikačnej činnosti. Je autorkou a spoluautorkou viacerých monografií, vedeckých zborníkov, vysokoškolských skrípt, viac než stovky vedeckých štúdií a odborných článkov na Slovensku i v zahraničí. Participovala taktiež na riešení mnohých grantových úloh a vedeckých projektov. Vo svojej výskumnej a pedagogickej činnosti sa zameriava predovšetkým na problematiku existencie náboženstva ako sociálno-historického a kultúrneho

fenoménu. Skúma aktuálne trendy individualizácie náboženstva, miesta a premien náboženstiev v globalizujúcom sa svete.

Docentku Gitu Geremešovú mnohí z nás, jej akademických kolegov dobre poznáme a niektorí aj familiárne oslovujeme Gitka (na spoločnej fotografii prvá z ľava). Jednou z jej silných charakterových vlastností je veľmi zodpovedný prístup k vysokoškolskej vedecko-pedagogickej činnosti. Táto zodpovednosť je všestranná – k svojim pracovným povinnostiam, ku kolegom, k študentom, k ďalším spolupracovníkom na univerzite. Prejavuje empatiu a záujem nielen o prácu svojich kolegov z katedry, ale zaujíma sa aj o prácu kolegov z ďalších pracovísk. Vie sa potešiť z úspechov iných a v nejednom prípade k tomuto úspechu priložila aj svoju pomocnú ruku. Jej um, neobvyklý literárny talent v písaní kvalitných odborných textov, rokmi praxe a skúsenosťami vycibrený zmysel pre detail, pedantný prístup, no predovšetkým neutíchajúci záujem o nové informácie je pre mnohých z nás inšpirujúci. Hoci sa okolnosti doby menia, ona neprestáva vnímať fakt, že univer-

zitné vzdelávanie a publikovanie je, resp. má byť naďalej výsledkom kolektívnej práce.

Vždy jej záležalo na vysokej a kvalitnej úrovni univerzitného vzdelávania. K študentom pristupuje nielen ako nositeľ poznania, ale zvlášť akcentuje výchovu a kultiváciu budúcich učiteľov a politológov, čo mnohí študenti neraz oceňujú. Zastáva názor, že učiteľ má byť nielen autoritou, ale najmä pozitívnym vzorom a na tento fakt sa sústreďí aj vo svojej vysokoškolskej príprave. Výrazne vníma fakt, že výchova mladej generácie je veľmi zložitý, mnohostranný proces, v ktorom sa formuje osobnosť človeka, osvojujú sa kultúrne, spoločenské i mravné normy. Vo výučbe predmetov poskytuje študentom najnovšie poznatky, vedie ich k štúdiu a chápaniu odborných textov, rozvíja v nich schopnosti kritického myslenia a argumentácie, inšpiruje ich k formovaniu vlastných názorov na zložité problémy človeka a spoločnosti. Oblúbenosť a pozornosť poslucháčov na prednáškach si vie získať nielen svojou erudovanosťou, ale neraz aj zmyslom pre humor a príznačným úsmevom.

Ako školiteľka viedla množstvo diplomových a bakalárskych prác s rôznorodými aktuálnymi a originálnymi témami. Bola taktiež školiteľkou niekoľkých dizertačných prác. Jednotlivé kvalifikačné práce viedla veľmi zodpovedne, pravidelne ich konzultovala a podrobne kontrolovala ich texty. Okrem toho vypracovala aj desiatky posudkov na kvalifikačné práce. Azda každému z nás je všeobecne známy citát, že kniha je základom poznania, učiteľom vekov a vládcom kráľovstva ducha. Tento výrok si docentka Geremešová „osvojila“ za svoje celoživotné poslanie. Jej láska k poznaniu sa prejavuje práve v jej obľube čítania kníh rôznych žánrov, taktiež časopisov a novín. Povahovo skromná, názorovej konfrontácii

a kritike otvorená, environmentálne orientovaná učiteľka, ktorá je ústretová pomôcť každému, kto ju s úctou osloví. V prípade potreby pomáhala s odbornou literatúrou, redigovaním odborných textov a kvalifikačných prác. Ak sa niekto na ňu obrátil s prosbou o pomoc pri riešení akéhokoľvek odborného problému, neodmietla ho, ale snažila sa nájsť spôsob jeho riešenia, čo jej umožňovala práve vysoká erudovanosť a vynikajúci prehľad v odbornej, spoločensko-vedne orientovanej literatúre, najmä aktuálnej a pripravovanej k vydaniu. Neustále sleduje vydania nových kníh, nielen z histórie, ale aj filozofie, politológie, etiky, sociológie a ďalších oblastí. Tento všestranný rozhľad v literatúre, ako aj v aktuálnom dianí na po-

litickej scéne doma a v zahraničí z nej nepochybne robí ideálneho učiteľa v príprave študentov odboru občianskej výchovy.

Milá Gitka, srdečne Ti blahoželáme k Tvojmu krásnemu životnému jubileu. Prajeme Ti hlavne pevné zdravie, veľa radosti, optimizmu, tvorivej energie, a splnenie Tvojich túžob a želaní. Ďakujeme Ti za dlhé roky spolupráce, za Tvoje cenné rady a pomoc v rôznych oblastiach našich činností, za ľudské hodnoty, ktoré si vnášala do našich životov. Pevne dúfame, že Tvoja neutíchajúca túžba po poznaní, ktorá je pre Teba tak typická, pretrvá aj naďalej.

Kolektív Inštitútu politológie
FF PU

ELIADA SLÁVILA LUNÁRNY NOVÝ ROK

Religionistický podcast Eliada pokračoval na GTF PU naďalej vo svojej online činnosti. Zimný semester sme ukončili tematickými príspevkami o Vianociach a o oslavách Nového roka v rôznych náboženských tradíciách sveta. Počas skúškového obdobia sa religionisti zamerali na nadchádzajúci sviatok čínskeho, resp. lunárneho Nového roka, ktorý pripadol na 12. február

2021. Šesť častí podcastu bolo venovaných charakteristickým znakom čínskej civilizácie a tradičným náboženským predstavám Číny. Zvláštna pozornosť bola venovaná oslavám Nového roka v Číne a v krajinách, ktoré sú ovplyvnené čínskou civilizáciou. Poukázali sme na mýty a najrozšírenejšie tradície, ktoré sa s týmto sviatkom spájajú. Ďalšie aktivity Eliady budú ve-

nované kresťanstvu, v súvislosti s prebiehajúcim pôstnym obdobím a očakávanými veľkonočnými sviatkami. Všetky aktivity sú zverejnené na facebookovej stránke *Eliada – naprieč náboženstvami*. Podcast je dostupný na Spotify a Google Podcasts.

Mgr. Daniela NGUYEN TRONG
doktorandka GTF

KONFERENCIA IN PLURIBUS UNITAS IX.

V dňoch 7. – 8. decembra 2020 sa v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU konala v poradí deviatá medzinárodná vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov *In Pluribus Unitas – Jednota v mnohosti*. Konferencia sa konala kvôli protiepidemiologickým opatreniam v online priestore, prostredníctvom MS Teams. Možnosť pripojiť sa a virtuálne sa zúčastniť konferencie mali nie len naši študenti, ale aj široká verejnosť.

Konferencia sa konala pod záštitou Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU a jej cieľom bolo zdieľanie výsledkov výskumu mladých vedeckých pracovníkov z humanitných odborov. Vedeckým garantom konferencie bola doc. ThDr. Mária Kardis, PhD., a koordinátorkou podujatia bola Mgr. Dominika Tlučková. Prvý deň konferenciu otvoril svojím príhovorom dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., ktorý prostredníctvom videodokumentu predstavil hosťom priestory a vedeckú prácu fakulty. Následne sa slova ujala doc. ThDr. Mária Kardis, PhD., a konferenciu otvorila. Konferenciu zahájila svojím príspevkom Mgr. Lucia Matúžová, ktorá popísala dôsledky britskej koloniálnej administratívy v indickej spoločnosti. Mgr. Vilém Skopal analyzoval použitie a preklady pojmu an/átman v českej religionistike. Mgr. Tadeáš Vala, študujúci dva PhD. programy, vystúpil s dvoma príspevkami: v prvom priblížil medzináboženské vzťahy na Pyrenejskom polostrove v 11. – 12. storočí a v druhom popísal poňatie džihádu v hnutí Boko Haram. Mgr. Róbert Rybanský ukončil prvý blok s príspevkom o poňatí manželstva v Cirkvi Ježiša Krista svätých neskorších dní. Druhý blok príspevkov otvorila Mgr. Mária Molnárová s príspevkom o šľachtickej Uršule Kanižayovej. Stručný prehľad dejín a teológie hnutia Deutsche Christen predstavil Mgr. Adam Baudiš. O sociálnej starostlivosti o dieťa v období slovenského štátu prednášala Mgr. Viktória Rigová. Po obedňajšej prestávke otvorila tretiu sekciu Mgr. Renáta Ďurigová so svojím príspevkom o modernizácii talianskej literatúry v 50. – 60.

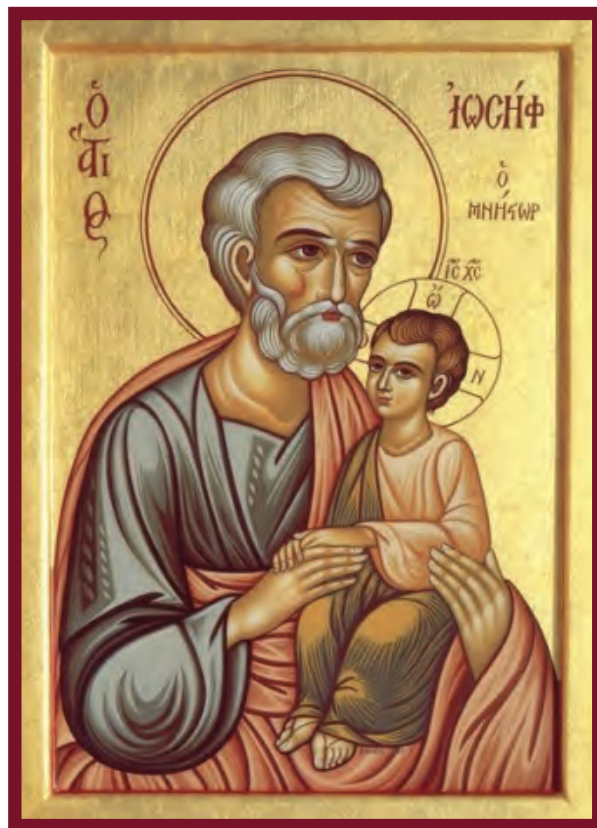
rokoch 20. storočia. Mgr. Mirta Čurković predstavila rôznorodé perspektívy a prístupy k jedinému ideálu omladzovania literatúry v talianskom futurizme. Agnieszka Zięba-Dąbrowska priblížila dielo prof. Konrada Górskego. Posledná sekcia dňa zahŕňala príspevky Mgr. Hany Horákové a Mgr. Veroniky Pétiovej, ktoré formulovali odpovede cirkevného spoločenstva na pandémiu Covid-19. Prvý deň konferencie ukončila ThLic. Jana Puliková, ktorá predstavila výzvy pre výchovu v 21. storočí v kontexte online priestoru. Druhý deň konferencie otvorila Mgr. Isabela Vaverková, ktorá priblížila pôsobenie spolku Pravoslávna beseda v Prahe. Mgr. Marek Škybraha nás uviedol do problematiky vzťahu medzi pápežom Inocentom III. a cisárom Alexiom IV. Tému Fotiovej schizmy predstavila Mgr. Lucia Palovičová. O súčasných perspektívach legítimnej rozdielnosti v kontexte katolícko-pravoslávneho ekumenického dialógu nás informoval Mgr. Jozef Slavkovský a sekciu ukončila Mgr. Dominika Tlučková so svojím príspevkom o symboloch v katakombálnom umení. Druhá sekcia bola venovaná témam z filozofie. Mgr. Petr Miencil predstavil dielo Keplera, Mgr. Tomáš Priehradný sa zamerával na L. Wittgensteina a jeho vzťah k antisemitizmu. Mgr. Barbara Wernerová analyzovala filozofické aspekty závislosti a Mgr. Pavla Minarovičová zamerávala svoje bádanie na počiatočný moment interpretácie. Sekciu ukončil Martin Brezina príspevkom o etických otázkach antropocentrizmu. Tretia sekcia obsahovala teologické témy. Mgr. Michal Stulak poukázal

na dôležitosť emócie v homiletickom prejave. Mgr. Ľubomír Švorca podal základný prehľad antropológie Benedikta XVI. v encyklike *Caritas in veritate*. Piotr Szymański predstavil kultúrnu rolu náboženskej hudby a Jarosław Orkiszewski poukázal na ideologické kontexty axionormatívnych premien mládeže. Piata časť konferencie bola venovaná cudzojazyčným príspevkom. Panel otvoril Dominik Dostál, ktorý predstavil typy naratívnych svetov tzv. biblických pradejín. Valéria Terézia Dančiaková priblížila možnosti vzdelávania a gramotnosti v Galilei prvého storočia. Artur Jemielita analyzoval dogmu o pápežskej neomylnosti. Michal Plos priblížil problematiku exorcizmu. Panel uzatvoril Stanislav Šveda, svojím príspevkom o histórii zvonov Spišského Štvrtka. Konferenciu uzatvorili príspevky Mgr. Jeremiáša Straku – o subkultúrach súvisiacich so športom v slovenskom futbalovom prostredí, a Mgr. Daniely Nguyen Trong, ktorá popísala sociálne determinanty dekompozície náboženského kapitálu v Európe v 20. storočí. Konferencia nastolila aktuálne témy z rôznorodých oblastí humanitných vied. Zahraniční a domáci účastníci konferencie poskytli odpovede na vysokej úrovni vedeckosti a odbornosti. Reflektovali aktuálnosť a význam vedeckého prínosu v humanitných vedách a poukázali na možnosti aplikácie záverov svojich výskumov na problémy v súčasnej spoločnosti. Konferencia zároveň priniesla nové otázky a témy, ktorým sa budú účastníci venovať počas ďalšieho ročníka konferencie *In Pluribus Unitas*.

Mgr. Daniela NGUYEN TRONG
doktorandka GTF PU

ROK SV. JOZEFA SA SLÁVI AJ NA GTF PU

V mnohých svetových médiách sa na sklonku roka 2020 objavila správa, že pápež František vyhlásil v cirkvi mimoriadny Rok sv. Jozefa pri príležitosti 150. výročia vyhlásenia ženicha Panny Márie za patróna celej cirkvi. Urobil tak dňa 8. decembra 2020 apoštolským listom s názvom *Patris corde* (S otcovským srdcom), v ktorom svätého Jozefa opisuje charakteristikami „milovaný otec“, „nežný a láskavý“, „poslušný“, „prijímajúci“, „tvorivo odvážny“, „pracovitý“ a držiaci sa v úzadí, akoby „v tieni“.

Toto i jemu podobné mimoriadne obdobia nie sú však ojedinelými v živote cirkvi. V jej dejinách sa slávia sväté roky dvojako, buď riadne, zodpovedajúce okrúhlym výročiam Kristovho narodenia alebo mimoriadne, pri iných príležitostiach, ktorých bolo doteraz viac než 90. Inšpirácia odkazuje jubileum na židovskú tradíciu, podľa ktorej sa každých 50 rokov vyhlasoval svätý rok. Počas neho sa neobrábali polia, vracala sa zabavená pôda, prepúšťali sa otroci. Samotný výraz *jubileum* sa odvodzuje od výrazu *yobel* – od trúby z baranieho rohu, ktorá začiatok svätého roka ohlasovala. Kresťanský svätý rok nesie hlboko duchovné významy. Má upevňovať vieru, viesť k bratskej solidarite a spoločenstvu vo vnútri cirkvi i v spoločnosti. Volá a vyzýva veriacich k úprimnejšiemu a dôslednejšiemu vyznávaniu viery v Krista.

Prvý svätý rok v cirkevných dejinách vyhlásil v roku 1300 pápež Bonifác VIII. bulou *Antiquorum habet digna fide relatio*, datovanou 22. februára na sviatok Stolca sv. Petra. V roku 1350 potom Klement VI. vyhlásil ďalšie jubileum a rozhodol, že milostivé roky sa budú sláviť každých 50 rokov. Neskôr pápež Pavol II. v roku 1470 ustanovil, že sa jubileá majú sláviť každých 25 rokov. Pokiaľ sa teda jubileum viaže na stanovené periody, označuje sa za riadne, pokiaľ je spojené s inou udalosťou, hovorí

sa o ňom ako o mimoriadnom. Posledné mimoriadne sväté roky vyhlásil Pius XI. v roku 1933 a sv. Ján Pavol II. v roku 1983 ako výročie Vykúpenia. V nedávnych dejinách potom pápež Lev XIII. vyhlásil jubileum, ktorým sa začalo 20. storočie a v roku 1950 pápež Pius XII. otváral jubileum s odkazom na, v tom čase, nedávno skončenú svetovú vojnu v duchu veľkej modlitby za mier: „Mier v dušiach, mier v rodinách, mier vo vlasti, mier medzi národmi.“ Pri jubileu v roku 1975, vyhlásenom ako *Svätý rok obnovy a zmierenia*, pripomínal sv. pápež Pavol VI., že pre kresťana predstavuje odpustenie novú životnú etapu. *Jubilejný rok 2000* začal nové tisícročie. Svätú bránu Baziliky sv. Petra otváral sv. Ján Pavol II. s myšlienkou, že „našou bránou je Kristus“ a iba ak budeme prechádzať touto bránou, budeme mať v sebe život.

Aj na Slovensku sme boli svedkami prežívania významného roka v živote cirkvi. Bolo to napr. v roku 2012, kedy sme si pripomínali svätých Cyrila a Metoda pri príležitosti uplynutia 1 150 rokov od udalosti ich príchodu na naše územie, ktoré dalo nový smer dejinám nášho slovenského národa a čiastočne i ostatným slovanským národom. V rokoch 2015 až 2016 sme si v celej Katolíckej cirkvi (latinského i východného obradu) pripomínali *Rok Božieho milosrdenstva*, ktorého nosnou myšlienkou bolo

heslo: (byť) „Milosrdní ako Otec“. V tomto roku si Gréckokatolícka teologická fakulta PU v Prešove v spojení s celou Katolíckou cirkvou na svete (z gréckeho slova *katholikos* – univerzálna, celá) pripomína osobnosť sv. Jozefa výnimočným spôsobom – katechézami pedagógov (kňazov) pôsobiacich na fakulte. Katechézy sú voľne dostupné nielen pre študentov a zamestnancov, ale pre kohokoľvek, kto navštívi webstránku fakulty (<https://www.unipo.sk/greckokatolicka-teologicka-fakulta/duchovne-okienko/Jozef/>). Každá katechéza predstavuje sv. Jozefa v inom svetle, čo jasne naznačuje i samotný názov tej-ktorej katechézy. Stránka okrem iného ponúka ďalšie informácie spojené s osobou a životom sv. Jozefa, ako aj jeho ikonografické znázornenia.

V súvislosti s prežívaním Roka sv. Jozefa pápež František na sklonku decembra 2020 vyhlásil aj osobitný Rok rodiny „*Amoris laetitia*“ (Radosť lásky), ktorý sa začal 19. marca 2021 na slávnosť sv. Jozefa (rímskokatolícky kalendár) pri 5. výročí vydania posynodálnej apoštolskej exhortácie o láske v rodine. Vývrcholením spomínaného roka bude 10. svetové stretnutie rodín, konajúce sa v júni 2022 v Ríme.

doc. ThDr. Peter TIRPÁK, PhD.
GTF PU

Foto: RNDr. František FRANKO, PhD.

ZOMREL UKRAJINISTA PROFESOR JURAJ BAČA

Vo veku 88 rokov nás 25. januára 2021 opustil Prof. PhDr. Juraj Bača, CSc., ktorý dlhé roky pôsobil na Katedre ukrajinistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Literárny vedec, publicista, občiansky a kultúrno-spoločenský aktivista patril zároveň k najaktívnejším osobnostiam ukrajinskej národnostnej menšiny na Slovensku.

Prof. PhDr. Juraj Bača, CSc., sa narodil 13. mája 1932 v Kečkovciach, okres Svidník. Pochádzal z desiatich detí roľníckej rodiny. Šesť tried základnej školy skončil v rodnej dedine, meštiansku školu vo Svidníku (1947), Ruskú obchodnú akadémiu v Prešove (1951).

V školskom roku 1951 – 1952 učil na Ruskom gymnázii Duklianskych hrdinov vo Svidníku a súčasne absolvoval prvý ročník Pedagogickej fakulty Slovenskej Univerzity v Prešove formou DŠ. Tretí semester absolvoval na dennom štúdiu na PF SU v Bratislave, IV. – VI. semester na PF SU v Prešove (1954).

Po ukončení vysokoškolského štúdia sa stal asistentom na Katedre ruského jazyka a literatúry Vysoké školy pedagogickej v Prešove a formou DŠ pokračoval v štúdiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktoré ukončil v marci 1956 roku. Koncom októbra 1956 bol vyslaný do vedeckej aspirantúry na Katedru ukrajinskej literatúry Kyjevskej štátnej univerzity Tarasa Ševčenka, kde 13. mája 1960 obhájil kandidátsku dizertáciu.

Po návrate z Ukrajiny (máj 1960) kandidát filologických vied Juraj Bača prešiel pracovať na Katedru ukrajinského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika. Kandidát vied Juraj Bača začal pracovať na katedre ako odborný asistent a po docentskej obhajobe (marec 1963) od 1. januára 1964 ako docent ukrajinskej literatúry.

Juraj Bača sa ukrajinistike začal

hlbšie venovať vstupom do vedeckej aspirantúry. V marci 1958 odišiel na dvojmesačnú stáž do Lvova, kde sa v ukrajinskom prostredí, podľa jeho priznania, „za dva mesiace vo Lvove stal Ukrajincom a ukrajinistom – v Kyjeve“.

V 60. rokoch 20. storočia bol Juraj Bača jedným z najaktívnejších ukrajinských publicistov Československa. Jeho publikácie sa vyznačovali ostrosťou nastolovania závažných problémov, pravdivosťou a presvedčivosťou argumentácie, čo sa nemohlo páčiť vtedajšej štátnej i straníckej moci. Publicistika Juraja Baču sa prerokúvala na najvyšších straníckych orgánoch v Bratislave, Prahe, Kyjeve i Moskve, ba dokonca na stretnutí Politbyra ÚV KSSZ a Predsedníctva ÚV KSČ v Čiernej nad Tisou. Pár dní pred vstupom sovietskych vojsk do Československa prvý tajomník ÚV KS Ukrajiny mával pred účastníkmi zasadnutia Bačovou reportážou „Zdrastuj, Ukrajino!“ ako vzorom antisovietskych písaniek. Po okupácii Československa práve za jeho publicistiku Juraja Baču vylúčili zo strany i zo zamestnania a na plných dvadsať rokov mu znemožnili akúkoľvek verejnú spoločenskú činnosť. Súčasne mal zákaz čokoľvek publikovať. Okrem toho ho v roku 1973 odsúdili na štyri roky väzenia za prenesenie rukopisu práce Ivana Džub „Internacionalizmus či rusifikácia?“ z Ukrajiny do Československa a za jej rozširovanie a odoslanie na Západ, kde bola neskôr knižne vydaná. Vtedy (v r. 1971) napísal svoje veľmi kritické hodnotenie

povojnového vývoja nášho štátu (a v ňom predovšetkým politiky Komunistickej strany Československa) Moje chápanie vecí („Моє розуміння справи“) – svoje individuálne... a poslal ho priamo na ÚV KSČ, celých šesť rokov skôr, ako to urobil kolektív českých disidentov v roku 1977. Vtedy (v rokoch 1973 – 1993) začal písať aj Listy samému sebe („Листи самому собі“), ktoré boli neskôr vydané knižne. Súčasne v tom čase pracoval aj nad románom Оlexa („Олекса“).

Do roku 1990 Juraj Bača pracoval ako pomocný robotník, šofér, skladník a pod. V máji 1990 bol Juraj Bača po vykonaní konkurzu prijatý na predchádzajúce pracovné zadelenie – na miesto docenta ukrajinskej literatúry na FF UPJŠ v Prešove. V novembri 1995 pred VR Filologickej fakulty Vysoké školy pedagogickej v Nitre úspešne vykonal inauguráciu na miesto profesora ukrajinskej literatúry, avšak v priebehu piatich rokov mu tento titul nebol udelený. Preto v roku 2000 J. Bača zopakoval celý proces inaugurácie na miesto profesora pred VR Prešovskej univerzity, ktorá medzitým získala právo udeľovať titul profesor v odbore literárna veda, a 15. februára 2001 mu prezident SR odovzdal dekrét profesora literárnej vedy. Profesor Juraj Bača ukončil zamestnanie na Prešovskej univerzite 30. júna 2002 po dosiahnutí dôchodkového veku.

Češť jeho svetlej pamiatke!

Inštitút ukrajinistiky FF PU

NEKROLÓG K ÚMRTIU PROFESORA BOHÁČA

Len nedávno sme na stránkach nášho časopisu priniesli správu pri príležitosti okrúhleho životného jubilea prof. Vojtecha Boháča, tit. kanonika a stavroforného protorejera. Žiaľ, prof. V. Boháč 3. marca 2021 odišiel do večnosti. Pri tejto príležitosti prinášame krátky nekrológ.

Profesor ThDr. Vojtech Boháč, PhD., bol dlhoročným pedagógom na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU. Do akademického sveta vstúpil ako pedagóg na pozvanie Mons. Dr. h. c. Jána Hirku, sídelného prešovského biskupa, v roku 1990, hneď po otvorení obnovenej Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty. Svoju aktívnu vedecko-pedagogickú činnosť ukončil 30. júna 2020, kedy odišiel do zaslúženého dôchodku. Gréckokatolíckej teologickej fakulte tak venoval 30 rokov svojho produktívneho života. Ak by sme to mali vyjadriť percentuálne, 30 rokov je 42,86 % z počtu 70 dožitých rokov profesora Boháča. No aj keď je matematika numericky a percentuálne presná, predsa len ľudským spôsobom a citom sa vyjadriť nevie. A tak môžeme konštatovať, že profesor Boháč sa

venoval, svojej „alma mater“ na 100 nie matematických, ale ľudských percent. Dnes už môžeme vidieť to, čo sme skôr nemohli ani len tušiť, že náš milujúci Nebeský Otec si ho vyvolil nie len pre kňazskú, ale aj akademickú službu prv, ako si to uvedomil on sám. Jemu zostalo už len povedať slovami žalmistu: „*Hľa prichádzam. Vo zvitku knihy je napísané o mne, že mám plniť tvoju vôľu. A to chcem, Bože môj, hlboko v srdci mám tvoj zákon*“ (Ž 39, 8 – 9). A to, že Boží zákon nosí hlboko v srdci, môžu dokumentovať ponajprv jeho študenti a absolventi, ale aj jeho dlhoroční kolegovia – všetkým je totiž známe, že povestné „*Vsja po činu!*“ profesora Boháča, je napĺňaním slov: „*(...) Bože môj, hlboko v srdci mám tvoj zákon*“ (Ž 39, 9).

Zo životopisu

Vojtech Boháč sa narodil v roku 1950 v Michalovciach. Detstvo a dospievanie prežil v obci Zátín (okr. Trebišov). Po ukončení strednej školy nastúpil v roku 1969 na štúdiá posvätné teológie na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave, kde zároveň absolvoval v kňazskom seminári formáciu na prijatie sviatostného kňazstva. Dňa 20. apríla 1974 prijal sviatostné manželstvo s Valériou, rodenou Bodzášovou, v Bačke. Kňazskú vysviacku prijal z rúk blahoslaveného biskupa Dr. Vasiľa Hopka v Prešove 9. júna 1974. V tom čase mnohí novokňazi, medzi inými i novokňaz Boháč, zostali bez štátneho súhlasu. Začiatok pastoračnej činnosti tak mal nedobrovoľne odložený na ne-

určito. Pre mladších čitateľov je namieste pripomenúť, že to všetko sa dialo z neoprávnenej moci vtedajšej komunistickej totality, ktorá aj takýmto počinom prezentovala svoju moc. Jeho prvou farnosťou sa stala obec Cejkov, kde pôsobil od roku 1975 do roku 1979. V roku 1979 ho otec ordinár Ján Hirka povolal do kaplánskej služby v košickej farnosti. V roku 1984 kaplán Vojtech Boháč založil Zbor sv. Cyrila a Metoda, ktorý viedol a dirigoval do roku 1991. V roku 1990 sa stal správcom farnosti Košice, no už v roku 1991 ho prešovský biskup Ján Hirka povolal za správcu farnosti v Sabinove. V tom čase bol taktiež prešovským biskupom Jánom Hirkom v roku 1990 menovaný generálnym vikárom (protosynkel). Túto službu vykonával do roku 1992. Zo sabinovskej farnosti odišiel v roku 1999, aby nastúpil do služby rektora kňazského seminára v Prešove. Odtiaľ sa posunul na pozíciu dekana Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty (od 1. septembra 2005 nesie názov Gréckokatolícka teologická fakulta) v rokoch 2003 až 2007. Okrem týchto pracovných pozícií profesora Boháča je ešte potrebné spomenúť, že v rokoch 1993 až 2008 bol obhajcom zväzku (defen-

sor vinculi) na Diecéznom cirkevnom súde v Prešove a od roku 2008 do roku 2017 bol obhajcom zväzku Metropolitného tribunálu Prešovskej metropolie.

Akademické pôsobenie

Už vyššie bolo spomenuté, že profesor Boháč pôsobil na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU od jej opätovného obnovenia po 40 rokoch, konkrétne od akademického roku 1990/1991. Počas tohto akademického pôsobenia získal v roku 1997 na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave titul licenciát teológie (ThLic.); v roku 2000 taktiež na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte UK akademický titul doktor teológie (ThDr., PhD.); v roku 2003 na Pázmány Péter Catholic University v Budapešti vedecko-pedagogický titul docent (doc.) a v roku 2006 na Katolíckej univerzite v Ružomberku vedecko-pedagogický titul profesor (prof.).

Počas 30-ročného pôsobenia na GTF PU mal pracovnú zmluvu ako – odborný asistent (1990 – 2003), docent (2003 – 2007), profesor (2007 – 2020).

Pôsobil v pozíciách: vedúci Ka-

tedry praktickej teológie (1992 – 1995), vedúci Katedry liturgiky a praktickej teológie (1995 – 2000), vedúci Katedry liturgiky a pastorálnej teológie (2000 – 2001), vedúci Katedry praktickej teológie (2001 – 2003), dekan GTF PU (2003 – 2007), vedúci Katedry systematickej teológie (2007 – 2015).

Od začiatku svojej pedagogickej práce na GTF PU sa snažil v priestore vedecko-výskumnej činnosti venovať témam: byzantská liturgika, byzantský rítus, byzantský liturgický spev, Mikuláš Russnák – osoba a dielo. Zvlášť osoba Dr. Mikuláša Russnaka je jeho celoživotným akademickým „rébusom“. Zameraním vyššie uvedenej a systematicky budovanej vedeckej školy vyšlo z jeho pera viacero vedeckých výstupov. Celkový sumár jeho vedeckých výstupov je 215, odborných výstupov 137 a ďalších výstupov 543. Spolu je to 895 výstupov.

S vďačným srdcom si na nebohého spomínajú všetci zamestnanci GTF PU v Prešove.

Blažený pokoj a večná mu pamiatka!

prof. ThDr. Marek PETRO, PhD.
GTF PU

ODIŠLA VÝRAZNÁ OSOBNOSŤ EURÓPSKEJ HUDOBNEJ PEDAGOGIKY, VYNIKAJÚCA PEDAGOGIČKA A VZÁCNA ŽENA

Vo veku 70 rokov nás náhle opustila Irena Medňanská, muzikologička, vysokoškolská pedagogička, organizátorka hudobného života v regióne východného Slovenska a reprezentantka slovenskej hudobnej pedagogiky v európskom kontexte. Podstatnú časť svojho aktívneho života zasvätila výchove budúcich učiteľov hudobnej výchovy. Vďaka nej sa hudba a pieseň stali súčasťou života nastupujúcich generácií ako výraz estetického prežívania života, smerovania k humanite a socializácii nielen v škole a v rodine, ale aj v akademickom prostredí a spoločnosti.

Prof. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD., rod. Glogovská (28. 7. 1950 Považská Bystrica – 31. 12. 2020 Prešov) sa svojou vytrvalou teoretickou a organizačnou aktivitou zaradila medzi popredné osobnosti slovenskej hudobnej kultúry a európskej hudobnej pedagogiky. Ako absolventka Vysokej školy hudobnej Franza Liszta vo Weimare v Nemecku (1973 – 1977) sa po štúdiách a pracovnom pôsobení v bývalej NDR v roku 1980 vrátila na Slovensko s celou rodinou, manželom Karolom Medňanským

a dcérami Andreou a Ludmilou. Všetky životné výzvy prijímala s prirodzenou zvedavosťou, nadšením, inteligenciou a odvahou. Zastávala mnoho pracovných, organizačných pozícií, spomeňme aspoň najdôležitejšie. Pôsobila ako odborná asistentka na Katedre hudobnej výchovy na Pedagogickej fakulte v Nitre (1980 – 1981), v tejto pozícii aj na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove (1981 – 1988), tri roky ako riaditeľka Štátnej filharmónie Košice (ŠfK) v Košiciach (1988 – 1991). V roku 1991 sa

vrátila do Prešova a nasledujúce tri dekády pracovala nepretržite na Prešovskej univerzite. Na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty UPJŠ (1991 – 1997) ako vedúca katedry, na fakulte ako prodekan pre zahraničné vzťahy. V roku 1997 aktívne participovala na vzniku Prešovskej univerzity a na vzniku Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) ako jej súčasť. Po organizačných zmenách sa v roku 2010 stala riaditeľkou Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej

fakulty PU. Pedagogicky pôsobila aj na univerzitách v Žiline, Nitre, poľskom Rzeszowe, ako školiteľka doktorandov na Slovensku (Nitra, Banská Bystrica), v Českej republike (Olomouc, Ostrava) a v Poľsku (Rzeszow).

Už v na konci prvej dekády nového milénia sa Irena Medňanská postupne vyprofilovala na jednu z vedúcich osobností našej hudobnej pedagogiky, ako autorka početných vedeckých a odborných prác v tomto odbore (viac ako 330), členka poradných orgánov pre hudobnú edukáciu, vyhľadávaná expertka na legislatívne otázky. Takmer štyri dekády svojej tvorivej práce (1981 – 2020) zasvätila Prešovskej univerzite ako pedagogička, neúnavná organizátorka umeleckej činnosti a aktivít pedagógov i študentov doma a v zahraničí. V roku 2000 sa Irena Medňanská úspešne habilitovala na Vysoké škole múzických umení Bratislave, o dekádu neskôr sa v roku 2011 úspešne inaugurovala na Ostravskej univerzite v Ostrave vo vednom odbore hudobná teória a pedagogika (vymenovanie za profesorku v roku 2012). Knižná práca *Systematika hudobnej pedagogiky* (2010) dokumentuje kryštalizáciu jej vedeckých záujmov práve v tomto náročnom období. Nadviazala v nej na to najlepšie z našej myšlienkovvej tradície, súčasne pomenovala nové disciplíny, ktoré považovala za súčasť aktuálneho, dobou metamorfovaného pluralitného hudobno-pedagogického diskurzu.

V rokoch 1992 – 2009 reprezentovala Slovensko v prezídiu Európskej asociácie pre školskú hudobnú výchovu (EAS), v roku 2003 pôsobila ako národná koordinátorka, zostala doživotne čestnou členkou

prezídia. Slovenskú hudobnú pedagogiku doslova posunula do európskych kontextov. Za jej najvýznamnejší projekt, ktorý predstavuje dodnes pretrvávajúci stredoeurópsky model efektívnej a zmysluplnej spolupráce medzi univerzitami, možno považovať „Most k spolupráci“ (1995 – 2001). Priniesol významné rozvojové a dynamizujúce impulzy pre všetky slovenské a české univerzity vychovávajúce budúcich učiteľov hudobnej výchovy. Neskôr sa táto spolupráca pretransformovala do programových aktivít s pôsobnosťou pre krajiny Vyšehradskej štvorky a pretrváva dodnes.

Prácu Ireny Medňanskej v prospech slovenského školstva, vedy a hudobnej kultúry ani zďaleka nereprezentuje len rozsiahle vedecké dielo. Stojí za ňou aj pedagogická a organizačná práca v akademickom prostredí, ktorej výsledkom boli stovky dobre pripravených absolventov, ktorí sa stali učiteľmi hudobnej výchovy, rovnako i akademického dorastu (dovedna 24 doktorandov) vyškolených na univerzitách na Slovensku, v Českej republike a v Poľsku. Výrazná prítomnosť organizačných kompetencií a kreativity sa prejavila aj v oblasti hudobného života. Vďaka nej a jej manželovi Karolovi sa hudba stala neodmysliteľnou súčasťou univerzitného života s pôsobnosťou rozšírenou na celý región.

V lete roku 2020 oslávila Irena Medňanská krásne životné jubileum. Túžila ešte pracovať, mala plány, chcela toho ešte veľa vykonať v prospech vysokého školstva a v prospech slovenskej hudobnej kultúry. V akademickom prostredí sa cítila ako ryba vo vode, univerzitu chápala ako vzdelávaci a kul-

túrny priestor, v humboldtovskom zmysle napĺňaný najmä priateľským a vzájomne inšpirujúcim dialógom medzi vzdelanými a vzdelávanými. Na stránkach nášho univerzitného časopisu na PUlze v čase svojho jubilea v roku 2020 prof. Medňanská povedala: „*Priala by som si, aby sa vysokoškolské štúdium v hodnotovej orientácii študenta vrátilo späť na prvé miesto, aby mal záujem získavať poznatky a nadobúdať skúsenosti zo zahraničia, dokázal samostatne a kreatívne vypracovať záverečnú prácu prínosnú nielen preňho, ale pre celú spoločnosť.*“

Takto koncentrovane dokázala vystihnúť svoje priania, ducha doby a medzi riadkami aj jej neduhy. Na prahu starého a nového roka zostali nepopísané stránky jej pomyselného diára. V kúte zostal jej milovaný akordeón, na polici neprečítané knihy. Počítac s veľkým archívom, knižnica s tisíckami odborných titulov... Nám zostali spomienky na obľúbenú a jedinečnú pedagogičku, láskavú a prísnu zároveň, múdru kolegyňu a nekompromisnú šéfkú či prirodzenú líderku. Zostáva v spomienkach ako osobnosť, ktorá si cítila nadovšetko hodnoty rodiny, priateľstva a spoločného zdieľania ideí v odbornej komunite. Jedným z jej posolstiev môže byť práve to posledné menované: spolupráca, solidarita, vzájomná pomoc a prežívanie života s presvedčením, že slúžime dobrej veci a robíme svet lepším. Irenka, verím, že hovorím za celú našu hudobnícku, pedagogickú a akademickú komunitu: budeš nám chýbať.

Češť Tvojej pamiatke.

doc. PaedDr. Slávka KOPČÁKOVÁ
FF PU

SLOVAK REPRODUCIBILITY NETWORK: NECHCEME CITRÓNY VO VEDE!

V posledných rokoch sa v behaviorálnych vedách hovorí o replikačnej kríze. Jej riešením je transparentnosť pri realizácii výskumov. Členovia Inštitútu psychológie sa pridali k hnutiu Otvorenej vedy a spoluzaložili Slovak Reproducibility Network.

V skoršom článku s názvom „Scientific rigor and the art of motorcycle maintenance“, publikovanom v časopise Nature, prirovnali Munafo a kol. (2014) aktuálne problémy vo vede (napr. fabrikácia dát, nízka štatistická sila, publikačné skreslenie, nereplikovateľnosť zistení, problematické výskumné praktiky) k výrobe automobilov v 70. rokoch v USA. Autá sa kompletne zmontovali bez toho, aby ich jednotlivé diely prešli kontrolou. Výhodnejšie bolo predáť nespoľahlivé auto a opraviť ho neskôr, než predávať spoľahlivé auto hneď od začiatku. Do obehu sa tak dostávali chybné autá („citróny“). Dňa 5. marca 2021 prebehol UK Reproducibility Network Annual Meeting, stretnutie všetkých zúčastnených strán podieľajúcich sa na rozvoji výskumu a otvorenej

vedy v UK. V rámci tohto stretnutia sa mali predstaviť medzinárodné siete, zoskupenia vedcov, predstaviteľov univerzít, grantových agentúr a vládnych inštitúcií, ktoré sa podieľajú na diseminácii princípov otvorenej vedy, najmä jej transparentnosti a reprodukovateľnosti. Jednou z prvých štyroch vzniknutých medzinárodných sietí bola aj Slovak Reproducibility Network.

Momentálne ju tvorí 18 výskumníkov/doktorandov zo štyroch slovenských univerzít a SAV, z toho piati sú členmi Inštitútu psychológie FF PU (sledujte nálepky na dverách). V rámci siete sa snažíme pomáhať iným výskumníkom/doktorandom robiť výskum lepšie, transparentnejšie, aby z toho ťažil nielen samotný výskumník (možnosť publikovať v najprestížnejších časopisoch, vyššia šanca získať [aj zahraničnú] grantovú podporu, vyššia citovanosť, vyššia efektivita práce, ľahšia spolupráca medzi autormi) ale aj prijímateľ produktov výskumu – obyvateľ (jednoduchší prístup k poznaniu [Open Access], vyššia dôvera vo vedecké poznanie). Hlavnou myšlienkou Otvorenej vedy je transparentnosť. Ak chceme zvýšiť dôveru vo vedecké poznanie, musíme zvýšiť transparentnosť toho, ako je toto poznanie tvorené. Ako vravím: „Kde niet transparentnosti, tam niet dôvery.“ Keďže najlepšie je ísť príkladom, v našich dvoch projektoch APVV 18-0140 a VEGA 1/0217/20 sme sa s kolegami zaviazali dodržiavať vo všetkých výstupoch princípy otvorenej vedy, teda maximálnu transparentnosť. Otvorená veda vyžaduje síce „prácu naviac“, ale to naviac prináša svoje ovocie. Ak Vás zaujímajú alebo sa chcete o témach ako (zdieľanie dát, predregistrácia, registrovaný protokol, štatistická sila, reprodukovateľnosť analýz, replikácie) dozvedieť viac, neváhajte sa pridať k nám: <https://slovakrn.wixsite.com/skrn>

doc. Mgr. Marcel MARTONČÍK, PhD.
FF PU

ŠPORTOVCI ŽIJÚ MEDZINÁRODNÝMI VÝSKUMAMI

Fakulta športu sa v roku 2020 zapojila do viacerých medzinárodných výskumných projektov týkajúcich sa pohybovej aktivity. Výskumné projekty „Global Matrix 4.0“ a „Physical activity-related injuries prevention in adolescents“ sú zamerané na komplexný prístup k podpore pohybovej aktivity detí a adolescentov. Výskumný projekt „Everyday Life Praxis in the Time of COVID-19 Pandemic Measures“ je zameraný na zisťovanie vplyvu opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 na vybrané zložky životného štýlu obyvateľov.

Fakulta športu sa v roku 2020 zapojila do medzinárodného projektu „Global Matrix 4.0 on Physical Activity for Children and Youth“ a stala sa tak členom silnej medzinárodnej skupiny vedcov a odborníkov zo 60 krajín a regiónov sveta, ktorí vyvíjajú stratégie na zníženie globálnej prevalencie pohybovej inaktivity detí a dospelých. Táto skupina je vedená organizáciou „Active Healthy Kids Global Alliance“ so sídlom v kanadskej Ottawe. Prostredníctvom sumarizácie súčasných vedeckých poznatkov o pohybovej aktivite detí a dospelých na Slovensku, identifikácie nedostatkov výskumu a navrhnutia odporúčaní pre odborníkov, rodičov, učiteľov, riaditeľov škôl, trénerov, vedúcich športových krúžkov a prípadne ďalších stakeholderov môže projekt Global Matrix 4.0 výraznou mierou prispieť k riešeniu problému pohybovej inaktivity detí a dospelých na Slovensku a tým k podpore vykonávania pravidelnej pohybovej aktivity, ktorá je jedným z najcitovanejších ochranných faktorov v prevencii najčastejších neprenosných ochorení. V priebehu detstva a dospelosti prispieva pravidelná pohybová aktivita k zdravému rozvoju kostrovosvalového a kardiovaskulárneho systému, ako aj

k udržiavaniu optimálnej telesnej hmotnosti a je tiež vo vzťahu k početným psychosociálnym benefitom. Pohybová aktivita však nie je ako zdravie podporujúci nástroj bez nežiadúcich účinkov. Literatúra poskytuje dostatok príkladov epidemiologických štúdií popisujúcich incidenciu a závažnosť úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou, ku ktorým došlo v priebehu vysoko intenzívnej športovej pohybovej aktivity, ale aj počas odporúčaných druhov pohybových aktivít nízkej intenzity. Preto musí byť aktívna prevencia úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou a poznanie ich rizikových faktorov integrálnou súčasťou podpory pohybovej aktivity. Fakulta športu preto v spolupráci s ďalšími siedmimi organizáciami z piatich európskych krajín (Slovensko, Slovinsko, Poľsko, Fínsko a Česko) podala v rámci grantovej schémy Erasmus+ Sport Collaborative Partnerships úspešnú žiadosť o financovanie projektu „Physical activity-related injuries prevention in adolescents (PARIPRE)“, so začiatkom riešenia v januári 2021. Projekt je zameraný na pokrytie všetkých šiestich oblastí prevencie úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou, navrhnutých Centrom pre kontrolu ochorení a prevenciu (2012): Dáta a monitoring,

Výskum, Komunikácia, Edukácia a tréning, Zdravotné systémy a zdravotná starostlivosť a Politika. Na pokrytie prvých dvoch oblastí PARIPRE použije prierezovú štúdiu (Health Behaviour in School-aged Children), a to na zhromaždenie epidemiologických dát o úrazoch súvisiacich s pohybovou aktivitou v zúčastnených krajinách, a intervenčnú štúdiu na stanovenie vplyvu novo navrhnutého preventívneho programu na úrazy u adolescentov na Slovensku a v Slovinsku. Na pokrytie zvyšných štyroch oblastí použije projekt rôzne aktivity, ako prípravu vedeckých článkov a na evidencii založených odporúčaní, tvorbu propagačných materiálov, webstránky a profilov na sociálnych médiách, organizovanie workshopov pre študentov pripravujúcich sa na učiteľské povolanie a učiteľov, trénerov, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, výskumníkov a politikov. Okrem uvedených výskumných projektov participovala Fakulta športu v roku 2020 aj na ďalšom medzinárodnom výskumnom projekte s názvom „Everyday Life Praxis in the Time of COVID-19 Pandemic Measures“, zameranom na zisťovanie vplyvu opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 na vybrané zložky životného štýlu obyvateľov deviatich európskych krajín (Bosna and Hercegovina, Grécko Chorvátsko, Kosovo, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Španielsko a Taliansko). Článok s čiastkovými výsledkami výskumu bol v septembri 2020 publikovaný v karentovanom časopise European Journal of Public Health.

Mgr. Peter BAKALÁR, PhD.
FŠ PU

PODIEL OŠETROVATEĽSTVA PRI VYUŽÍVANÍ AKTIVIZAČNÝCH TECHNÍK U CHORÝCH S DEMENCIOU

Demencia je všeobecne označenie pre postupnú degeneráciu mozgu zahŕňajúcu pamäť, myslenie, správanie a emócie. Starostlivosť o chorého je veľmi zložitá a chorý by nemal zostávať sám. Nároky a potreby jednotlivých ľudí s demenciou sa líšia, nemožno ich jednoznačne definovať, riešia sa postupne, ako vznikajú. Projekt KEGA s názvom „Podiel ošetrovateľstva pri využívaní aktivizačných techník u chorých s demenciou“, riešený počas uplynulých troch rokov, reaguje na aktuálne potreby klinickej praxe s akcentom na populáciu seniorov a multidisciplinárnu spoluprácu, ktorá je v starostlivosti o chorých s demenciou nevyhnutnosťou.

Realizácia a financovanie projektov Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry ponúka riešiteľom rozvíjať potenciál, získavať nové poznatky, nadviazať spoluprácu s kolegami na národnej a medzinárodnej úrovni a implementovať získané poznatky vo vysokoškolskom vzdelávaní. Projekt KEGA „Podiel ošetrovateľstva pri využívaní aktivizačných techník u chorých s demenciou“, riešený počas uplynulých troch rokov, reaguje na aktuálne potreby klinickej praxe s akcentom na populáciu seniorov a multidisciplinárnu spoluprácu, ktorá je v starostlivosti o chorých s demenciou nevyhnutnosťou. Počas dosahovania zadaných cieľov projektu sme sa zúčastnili odborných a vedeckých podujatí a mohli sme absorbovať nové aktuálne poznatky v oblasti starostlivosti o chorých s demenciou. Zakúpili sme odbornú literatúru, výpočtovú techniku, čo sme osobitne ocenili počas epidémie COVID-19 a prechode na hybridné vzdelávanie. Vzdelávanie v odbore ošetrovateľstvo si vyžaduje spoluprácu s klinickým prostredím. Nadviazali sme partnerstvo so zariadením pre seniorov a špecializovaným zariadením, ktoré sa profilujú na starostlivosť o chorých s demenciou. Vďaka tejto kooperácii sme mohli pracovať s klientmi a overovať teóriu v praxi. Získané vedomosti a skúsenosti sme sumarizovali vo

vysokoškolskej učebnici, ktorá je dostupná pre sestry v pregraduálnom a postgraduálnom vzdelávaní a všetkým, ktorých sa starostlivosť o chorých s demenciou akýmkoľvek spôsobom dotýka. V závere projektu sme realizovali online sympóziu v spolupráci so Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek. Prezentovaných bolo 9 pozvaných prednášok a 10 elektronických posterov. Sympózia sa zúčastnilo viac ako 130 účastníkov, predovšetkým sestier, pre ktoré je získanie kreditov bezpodmienečnou súčasťou sústavného vzdelávania. Sympóziu bolo hodnotené ako mimoriadne zaujímavé, prínosné a organizované na profesionálnej úrovni. Kvalitu sympózia zaručovali pozvaní odborníci: dekanka Filozofickej fakulty prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., odborníčka na edukológiu, výskum seniorov a sociálnu prácu, MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD., Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny LF UPJŠ Košice, odborníčka na dlhodobú starostlivosť o seniorov, Mgr. Sabine Gergaly z Centra Memory v Bratislave, ktorá predstavila mimoriadne podnetnú platformu INDEED, doc. Mária Šupinová, PhD., Katedra ošetrovateľstva Slovenskej zdravotníckej univerzity so sídlom v Banskej Bystrici, odborníčka na ošetrovateľskú starostlivosť, Mgr. Marta Nemčíková, doktorandka FZaSP

TU so zameraním na výskum záťaže opatrovateľov a jej eliminácie, PhDr. Katarína Zrubáková, PhD., Katedra ošetrovateľstva KU v Ružomberku, odborníčka na starostlivosť o seniorov, PhDr. Slavko Poptrajanovski, PhD., riaditeľ Špecializovaného zariadenia Atrium Svidník, MUDr. Alena Řepíková, lekárka v psychiatrickej ambulancii v Prešove, a PhDr. Marek Rabinčák, PhD. MPH, odborník na využívanie aktivizačných techník u chorých s demenciou, predovšetkým terapeutických bábik, Psychiatrická nemocnica Michalovce. Záujem sestier zúčastniť sa sympózia nás inšpiroval k príprave ďalších vzdelávacích aktivít. Napriek epidemiologickej situácii na Slovensku a vo svete, ktorá nás značne limituje, intenzívne využívanie online prostredia nám otvára nové možnosti a rozšírenie skrytého potenciálu. Počas vysokoškolského vzdelávania chceme študentom odovzdať aktuálne poznatky, ktoré sú výsledkom vedeckovýskumnej práce. Bez grantovej podpory sú možnosti vysokoškolských pedagógov pre profesionálny a osobnostný rozvoj viditeľne obmedzené, preto grantovú podporu oceňujeme a interpretujeme jej absolútnu nevyhnutnosť.

PhDr. Terézia FERTAĽOVÁ, PhD.
PhDr. Iveta ONDRIOVÁ, PhD.
FZO PU

FZO PODPORILA CELOSVETOVÚ KAMPAŇ STOP DEKUBITOM 2020

Vo vzťahu k prevencii dekubitov v 21. storočí vyplýva niekoľko výziev. Ide o určenie priorít v rámci financovania prevencie, vzdelávania a edukácie zdravotníkov, posudzovania rizík vzniku dekubitov, klasifikácie a diagnostiky dekubitov, preventability dekubitov a monitoringu incidencie a prevalence dekubitov. Starostlivosť by mala byť individualizovaná s ohľadom na potreby každého pacienta. Vedenie Fakulty zdravotníckych odborov PU, v zastúpení pani dekanky doc. PhDr. Štefanie Andraščíkovej, PhD., MPH, a jej zamestnanci podporili celosvetovú kampaň „Stop dekubitom“.

Svetový deň „Stop dekubitom (Stop Pressure Ulcers Day)“ pripadol na 19. novembra 2020. Tento deň má upozorniť na problém, ktorý je aktuálny nielen počas pandémie koronavírusu. Preležaniny totiž ohrozujú pacientov dlhodobo pripútaných na lôžku v nemocničnej i domácej starostlivosti, ale aj pacientov po úrazoch či operáciách. Z ľudského hľadiska prevencia znamená zníženie utrpenia pacienta a zlepšenie kvality života pacienta i jeho blízkych. Liečba dekubitov je dlhodobá, náročná pre pacienta a spája sa s vysokými nákladmi na zdravotnú starostlivosť. V mnohých prípadoch sú preležaniny príčinou smrti. Európska komisia odhaduje, že nežiaduce udalosti sa vyskytnú približne u 4 – 17 % pacientov, z čoho 80 – 95 % je preventabilných. Prevencia je navyše z pohľadu manažmentu dekubitov 10-násobne lacnejšia. Na základe Deklarácie Rio de Janeiro z roku 2011 sa prevencia vzniku preležanín považuje za univerzálne ľudské právo. Vedenie FZO, konkrétne pani dekanka doc. Štefania Andraščíkovej, prodekanka pre vonkajšie vzťahy, rozvoj a marketing Dr. Ľubomíra Lizáková, predsedníčka Akademického senátu FZO Dr. Jana Činová, a jej zamestnanci a členovia predsedníctva Sloven-

skej spoločnosti pre ošetrovanie otvorených rán, o. z. (SSOOR), predsedníčka Dr. Beáta Grešš Halász a tajomníčka Dr. Silvia Cibírková, v spolupráci s Európskym poradným panelom pre dekubity (European Pressure Ulcer Advisory Panel – EPUAP) túto celosvetovú kampaň podporili a zapojili sa do osvet. Za Fakultu zdravotníckych odborov, SSOOR a EPUAP vystúpila Dr. Beáta Grešš Halász na tlačovej konferencii, viedla rozhovory s novinármi, za významnej podpory Hartmann-Rico spracovala propagačné a edukačné materiály pre laickú i odbornú verejnosť a viedla odborné prednášky na tému kampane STOP dekubitom a najnovších guidelines EPUAP pre prevenciu a liečbu dekubitov počas novembra a decembra 2020.

Kampaň STOP dekubitom

Kampaň STOP dekubitom, ktorého veľmi aktívnym podporovateľom je EPUAP, pripadajúci na tretí novembrový týždeň v roku, upozorňuje na celosvetový problém výskytu dekubitov. Kampaň vyplynula z deklarácie Rio de Janeiro z roku 2011 iniciovanej španielskou GNEAUPP a latinskoamerickou SILAHUE. Organizácie podnikli vypracovanie verejného vyhlásenia o dôležitosti

prevencie dekubitov. Deklarácia apeluje na zdravotné systémy v oblastiach bezpečnosti pacientov, efektívneho riešenia metodiky hlásenia dekubitov, tvorby a aktualizácie postupov, riešenia fragmentovaného manažmentu dekubitov a podpory multiodborovej kooperácie, posilnenia kompetencií jednotlivých kategórií zdravotníckych pracovníkov, vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a edukácie pacientov a ich príbuzných, klasifikácie a diagnostiky, podpory výskumu a praxe založenej na dôkazoch a v neposlednom rade financovania prevencie dekubitov ako absolútnej priority.

Aktuálne výzvy v prevencii dekubitov

Prevencia dekubitov si vyžaduje interdisciplinárny prístup v starostlivosti. Koordinácia si vyžaduje kvalitnú organizačnú kultúru a prevádzkové postupy, ktoré podporujú tímovú prácu a komunikáciu, ako aj individuálne odborné znalosti. Veľmi významnú úlohu zohráva transdisciplinárna spolupráca odborníkov z oblasti legislatívy, politiky, ale aj odbornej obce z praxe, vzdelávanie, vedy a výskumu. V dôsledku pandémie sa mnohé činnosti a aktivity spomalili alebo modifikovali s využitím spojenia na diaľku. Preto ani podpora kampane nemohla byť uskutočnená tak, ako by bolo možné. FZO však bude naďalej aktívne podporovať túto kampaň v rámci možností a hľadať priestor a formu podpory kampane každý rok za akýchkoľvek okolností.

PhDr. Beáta GREŠŠ HALÁSZ, PhD.
FZO PU

MULTIDISCIPLINÁRNY PRÍSTUP V STAROSTLIVOSTI O ŽENU

E-learningové vzdelávanie je možnosťou moderného progresívneho spôsobu výučby, ktorá sa stala súčasťou vzdelávania v nelekárskych študijných odboroch. Metóda digital technology je v súčasnej dobe veľmi preferovaná, pretože študenti i pedagógovia dokážu oceniť prínosy a význam tejto metódy štúdia. Využitie e-learningového prostredia umožňuje medziodborovú spoluprácu v rámci celej fakulty či univerzity. E-learningové vzdelávanie a práca v tomto prostredí reflektuje na celosvetovú pandemickú situáciu, kedy sa citelne žiada potreba využitia takýchto moderných výučbových stratégií, predovšetkým v čase, kedy nie je možné realizovať výučbu prezenčne v priestoroch fakulty alebo univerzity.

Zavádzanie moderných prostriedkov multimediálnej techniky do vzdelávacieho procesu vedie ku komplexnejšiemu prístupu k novým informáciám. Tvorba kvalitného vzdelávacieho prostredia, modernizácia obsahu a rozsahu v prepojení na nové, moderné trendy vo vzdelávaní si vyžaduje určitý čas a kvalifikované metodické vedenie vrátane implementácie efektívnych výučbových a evaluačných stratégií. Na Prešovskej univerzite v Prešove prebieha realizácia e-learningového vzdelávania už niekoľko rokov. Priekopníkom v spomínanej oblasti je Pedagogická fakulta, ktorá od roku 2005 využíva Moodle ako systém podporujúci vzdelávanie kombinovanou metódou v externej forme štúdia. V dennej forme štúdia je LMS Moodle využívaný ako elektronická podpora prezenčnej výučby. Na Katedre pôrodnej asistencie FZO sa začalo s využívaním Moodle v roku 2012 v rámci projektu KEGA Multimediálne technológie v príprave pôrodných asistentiek 1. Naliehavosť vypracovania samotných študijných opôr a ich rozšírenie v e-learningovom prostredí vychádzala z potreby aplikácie nových trendov štátnej zdravotnej politiky, v kontexte potrieb zdravotnej starostlivosti a prípravy študentov do praxe v zmysle multidisciplinárnej prípravy. Na základe týchto požiadaviek bol vypracovaný nový projekt s názvom „Multidisciplinárny

prístup vo výučbe pôrodných asistentiek a fyzioterapeutov v starostlivosti o ženu s využitím multimediálnych technológií“, ktorý je zameraný na prípravu elektronických študijných opôr a e-learningových kurzov s hodnotiacimi stratégiami vo forme odborných modulov v slovenskom a českom jazyku. Jeho úlohou je sprístupniť moderné poznatky vychádzajúce z Evidence Based Midwifery (EBM) v oblasti starostlivosti o ženu, zdravotnej výchovy, k podpore a udržaniu zdravia žien a dievčat k výchove a starostlivosti o ich reprodukčné a sexuálne zdravie, zvládanie rizikových stavov ohrozujúcich zdravie žien v prepojení na fyzioterapiu. Z dôvodu vytvorenia kvalitného vzdelávacieho prostredia a modernizácie výučbových modelov sa v rámci projektu taktiež darí vybaviť a doplniť moderné pomôcky a priestor na realizáciu nácviku zručností potrebných na prácu pôrodnej asistentky a fyzioterapeuta, vychádzajúc zo stanovených cieľov a stratégií (fotografie). Riešiteľský kolektív z Katedry pôrodnej asistencie a fyzioterapie tvoria aktívni, tvoriví pracovníci v danej teoretickej i praktickej oblasti poznania. Svojou pedagogickou, publikačnou, vedecko-výskumnou činnosťou a realizovaním e-learningového vzdelávania na pracovisku, skúsenosťami z pozície spoluriešiteľov predchádzajúcich projektov sú garanciou realizácie

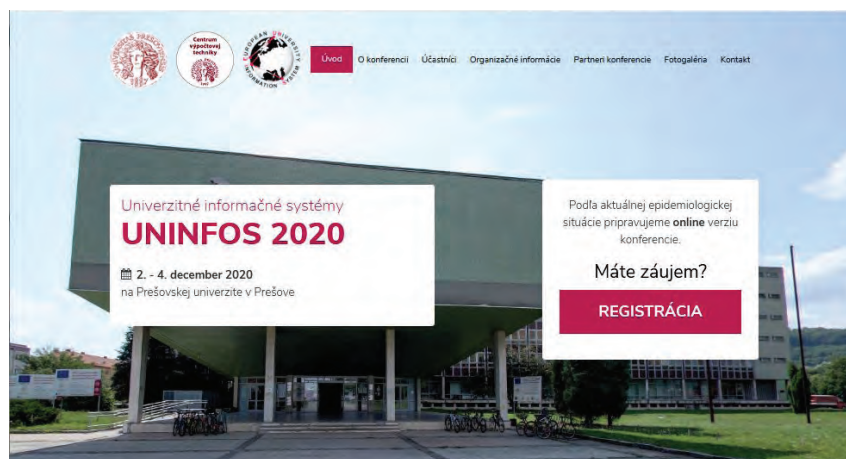
a naplnenia cieľov s podporou administratívnych a technických pracovníkov pri jeho riešení. Zameranie projektu a jeho realizácia v multidisciplinárnom vzdelávaní napĺňa filozofiu moderného a progresívneho vzdelávania. Ide o masívne prepájanie teórie s praxou pri samotnej výučbe, aktívny prístup študentov k vzdelávaniu s možnosťou efektívneho preverovania, testovania a hodnotenia schopností a zručností v procese duálneho vzdelávania. Integrácia inovatívnych edukačných foriem v procese výchovy a vzdelávania študentom vytvára priestor na prekonanie problémových aspektov a efektívnejšie zvládnutie štúdia, pretože proces vzdelávania pôrodných asistentiek a fyzioterapeutov je náročný a vyžaduje si nadobudnutie komplexnej bázy teoretických poznatkov a ich následnú aplikáciu do klinickej praxe.

*Výstup z projektu KEGA 008PU-4/2019
Multidisciplinárny prístup vo výučbe pôrodných asistentiek a fyzioterapeutov v starostlivosti o ženu s využitím multimediálnych technológií*

PhDr. Alena SCHLOSSEROVÁ, PhD.
PhDr. Mária GÁBOR
PhDr. Silvia ŽULTÁKOVÁ, PhD.
doc. PhDr. Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, PhD., MPH
PhDr. Ľubica RYBÁROVÁ, PhD.
PaedDr. Helena GALDUNOVÁ, PhD.
PhDr. Lucia DEMJANOVIČ KENDROVÁ, PhD.
FZO PU

CELOSLOVENSKÁ KONFERENCIA UNINFOS 2020

V dňoch 2. – 4. decembra 2020 sa uskutočnil už 26. ročník významnej celoslovenskej IT konferencie s medzinárodnou účasťou UNINFOS 2020. Pôvodne bola konferencia pripravovaná v klasickej prezenčnej forme, ale vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu sa napokon uskutočnila vôbec prvýkrát v histórii v čisto online formáte a jej organizovanie si zobrala na starosť Prešovská univerzita v Prešove v spolupráci so združením EUNIS Slovensko, ktorého UNINFOS býva zároveň aj výročnou konferenciou.

V prípravnom a organizačnom výbore konferencie sa podieľali pracovníci najmä z Centra výpočtovej techniky PU, ale aj z Univerzitnej knižnice PU a Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania PU, v programovom výbore konferencie prijali pozvanie významní akademickí hostia, ako aj riaditelia IKT pracovísk z celého Slovenska a funkcionári združenia EUNIS Slovensko.

Cieľmi konferencie bola:

- Prezentácia vízií o digitálnej univerzite budúcnosti;
- Zhodnotenie súčasného stavu a výmena skúseností o vývoji, inováciách a prevádzkovaní informačných systémov vo vysokoškolskom prostredí;
- Prezentácia skúseností s integráciou e-vzdelávania do výučbového

procesu a dištančnými formami vzdelávania;

- Prezentácia najnovších poznatkov a trendov z oblasti IKT;
- Sprostredkovanie stretnutia riadnych, pridružených a podporných členov EUNIS Slovensko, uskutočnenie zasadnutie Valného zhromaždenia EUNIS Slovensko.

Hlavné tematické okruhy konferencie boli:

- Možnosti aplikácie najnovších IKT technológií na vysokých školách;
- Informačné systémy a informačné služby vysokých škôl;
- IKT vo vzdelávacom procese, e-vzdelávanie a podpora dištančných foriem vo výučbe na vysokých školách;
- Prezentácie firiem, ktoré spolupracujú s vysokými školami.

Pre konferenciu bola vytvorená špeciálna webová stránka konferencie, ktorá ostáva aj naďalej funkčná v archívnom móde, kde sú okrem iného zverejnené aj videozáznamy z celého diania konferencie: <https://uninfos2020.unipo.sk/> Výstupom je v Univerzitnej knižnici PU publikovaný zborník z online konferencie UNINFOS 2020.

O konferenciu bol medzi odbornou verejnosťou značný záujem, o čom svedčí aj 182 registrovaných účastníkov, z ktorých sa online zúčastnilo 152 účastníkov z celkovo 24 vysokých škôl. Z nich bolo zo Slovenskej republiky 137 účastníkov z 21 vysokých škôl a z Českej republiky traja účastníci z troch vysokých škôl. Bohatá bola aj účasť z firemného prostredia, celkovo sa zúčastnilo šesť spoločností s 11 zástupcami. Z nich päť účastníkov bolo z troch slovenských spoločností a šesť účastníkov z troch medzinárodných spoločností. Zo štátnej exekutívy sa zúčastnil aj zástupca z MŠVVaŠ SR. Na konferenciu bolo prihlásených celkovo 26 odborných príspevkov, z toho z vysokých škôl 19 a z firemného prostredia sedem. Keďže išlo o online konferenciu, relevantná je aj percentuálna štatistika návštevnosti podľa miest: Prešov 23,45 %, Bratislava 14,09 %, Nitra 7,15 %, Banská Bystrica 6,41 %, Zvolen 3,68 %, Trnava 3,58 %, Žilina 3,47 %, Košice 2,63 %, Amsterdam 1,89 %, ostatné 33,65 %.

Za úspešný, obsahovo bohatý a podnetný priebeh konferencie patrí veľká vďaka okrem autorov odborných príspevkov aj výborom konferencie – programovému výboru pod vedením prof. Ing. Jany Burgerovej PhD., a o organizačnom výbore, ktorému predsedal Ing. Vladimír Pisarský.

Ing. Vladimír Pisarský
CVT PU

UPOMIENKOVÝ PARDON PRE ČITATEĽOV UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

Univerzitná knižnica PU v Prešove (UK PU) prekvapila svojich čitateľov v rámci Týždňa slovenských knižníc 2021 generálnym pardonom na všetky upomienky, t. j. sankčné poplatky, ktoré čitatelia dostali za nevrátenie dokumentov v stanovenej výpožičnej dobe.

Ide o mimoriadne odpustenie upomienok, ktoré knižnica urobila iba druhýkrát od vzniku Prešovskej univerzity. Prvýkrát sa tak udialo pred cca 20 rokmi, keď UK PU spúšťala do prevádzky automatizovaný modul výpožičky. Dnes sme tak urobili najmä vzhľadom na to, že už takmer rok platia protiepidemické opatrenia a naši čitatelia nemôžu plnohodnotne využívať naše služby a pravidelne navštevovať knižnicu, ako boli zvyknutí. Udialo sa tak so súhlasom rektora PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., ktorý túto našu iniciatívu veľmi privítal, keďže citlivo vníma najmä problémy študentov v tejto dobe. Celkovo sme odpustili 2 371 upomienok v sume 1 838,50 eur.

Uplynulý rok bol rovnako ako pre celú spoločnosť, aj pre knižnice veľmi náročný, keďže tie sa okrem poskytovania knižnično-informačných služieb museli kvôli ochrane zdravia svojich zamestnancov a čitateľov zamerať aj na dodržiavanie protipandemických opatrení. UK PU sa predovšetkým snažila, aby čitatelia mohli využívať jej služby v čo najväčšej miere. Tento školský rok tak nebola z dôvodu pandémie zatvorená doteraz ani

jeden deň (ako jedna z mála slovenských knižníc, ak nie jediná) a poskytovala aspoň absenčné výpožičné služby, keďže študovne museli byť väčšinu roka zatvorené. Zároveň svoju aktivitu UK PU preniesla do virtuálneho prostredia a snažila sa poskytovať svoje služby elektronicky, k čomu pripravila pre jednoduchšiu orientáciu čitateľov aj niekoľko inštruktážnych (prezentačných) videí.

Okrem plnotextových elektronických databáz, ktoré UK PU poskytuje už tradične a už roky patria medzi najvyužívanejšie elektronické služby, zvýšil sa záujem akademickej obce PU o publikovanie v Digitálnej knižnici UK PU, kde pribudlo za minulý rok 135 dokumentov (bežne je to cca 50) a celkovo ich tak UK PU poskytuje už vyše 800. Pandémia tak zintenzívnila využívanie elektronických dokumentov zo strany čitateľov, o čom svedčí aj počet virtuálnych návštevníkov webového sídla knižnice, ktorý medziročne stúpol o cca 50 % na vyše 517 000. To paradoxne viedlo k tomu, že aj keď počet absenčných a najmä prezenčných výpožičiek medziročne výrazne klesol, tak celkový počet výpožičiek stúpol (na takmer 280 000), keďže

o vyše 50 % vzrástli výpožičky digitálnych kníh a dosiahli úctyhodný počet – 220 729.

UK PU je tiež známa ako kultúrno-spoločenské centrum nielen univerzity, ale tiež regiónu a ani v čase pandémie nechcela rezignovať na túto svoju stránku. Keďže usporadúvanie kontaktných podujatí bolo uplynulý rok takmer vylúčené, tak aj niektoré tieto aktivity UK PU preniesla do virtuálneho priestoru – usporiadala 8 e-výstav (niektoré z nich boli sprístupnené aj klasicky) a tiež adventný e-koncert. Všetky tieto e-podujatia boli veľmi pozitívne prijaté nielen čitateľmi, ale aj kultúrnou obcou. UK PU sa snažila pandémiu poňať nielen ako prekážku vo svojej činnosti, ale aj ako príležitosť na skvalitnenie svojich služieb, najmä elektronických, v čom mieni aj naďalej pokračovať. Aj preto počas *Týždňa slovenských knižníc 2021* zaviedla pre svojich čitateľov novú e-službu, a to skenovanie dokumentov z fondu UK PU a ich zasielanie e-mailom. Táto služba je však v zmysle autorského zákona spoplatnená.

Ing. Peter HALKO
Foto: UK PU

PETER KOCÁK: GRAPHIA 60/60

JUBILEJNÁ VÝSTAVA AKADEMICKÉHO MALIARA PETRA KOCÁKA V UK PU

V tejto divnej dobe šírenia koronavírusu, kedy je väčšina obyvateľov doma alebo sa snaží obmedziť kontakt s okolím, sú možno otázky „Na čo je nám výstava?“ a „Na čo potrebujeme umenie?“ namieste. Tento čas nás stavia aj pred mnohé iné otázky. Čo je pre nás hodnotné? Čo nás presahuje? A možno tak intuitívne cítime, že práve umenie je jednou z možných odpovedí (hodnôt).

V sobotu 20. februára 2021 bola v priestoroch Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) a zároveň na jej webovom sídle (www.pulib.sk) sprístupnená jubilejná výstava grafických diel Petra Kocáka – akademického maliara a vysokoškolského pedagóga Filozofickej fakulty PU. Udialo sa tak na deň presne po 20 rokoch od otvorenia výstavy grafik „All my women?“, ktorej autorom bol tiež Peter Kocák. Vtedy išlo nielen o jeho prvú výstavu v UK PU, ale vôbec o prvú výstavu profesionálneho umelca, ktorú knižnica usporiadala. Za tých 20 rokov UK PU poskytla svoje výtvarné priestory na takmer 200 individuálnych alebo skupinových výstav umeleckých (výtvarných) diel – malieb, kresieb, grafik, trojrozmerných objektov, posterov či fotografií.

Hlavným dôvodom, prečo je potrebné upozorniť na túto výstavu, je jej jedinečnosť, a to po mnohých stránkach. Mnohým Prešovčanom, študentom, kolegom i zberateľom umenia je meno Petra Kocáka dobre známe a jeho grafiky viac-menej poznajú. Čo je teda na tejto výstave výnimočné? Je častým javom, že kvalitu a vysoko nadaných ľudí

nevieme dostatočne oceniť. Mnohé diela, ktoré na tejto výstave máme možnosť vnímať, získali ocenenia na medzinárodných grafických výstavách. Spomeniem len niektoré z najnovších:

- 1. cena za grafiku: Medzinárodná výstava umenia, Bangalore, India, *Znovuzrodenie Venuše*, 2021;
- 2. cena: Medzinárodná výstava exlibris, Trakai, Litva, *Unicorn (The Morning)*, 2020;
- Čestné uznanie: Medzinárodná výstava grafiky, Ostrow Wielkopolski, Poľsko, *Dürer*, 2019;
- 1. cena: Medzinárodná výstava grafiky, Barcelona, Španielsko, *Don Quijote*, 2017.

V Univerzitnej knižnici PU bude mať návštevník výstavy jedinečnú príležitosť žasnúť nad možnosťami grafických techník. Graphia 60/60 predostiera celú krásu grafiky samotnej. V porovnaní s predchádzajúcimi výstavami Peter Kocák teraz stavia do popredia abstraktnú tvorbu. Figurálnosť a motív ženy ustupuje a do popredia vychádza nová poloha umelca, ako ju nepoznáme. Citeľné je hlboké ponorenie, mystika, stíšenie, vynechanie nepodstatného, zacielené pozorovanie. Na výstave sú zastúpené klasické grafické techniky ako suchá ihla,

mezzotinta, linoryt a drevorez.

Autor nám navyše prezentuje málo známe i autorské techniky ako hĺbkotlač z maľby karborundovou pastou či „rocker“.

Suchá ihla. Najprv nás zaujmú Kocákov neznáme abstraktné diela v podobe fragmentov. Vťahujúce a fascinujúce svojou ľahkosťou prevedenia, sviežosťou a kompozíciou sú viac ako rovnocenným partnerom diel podobizní známych skladateľov či cyklu *Sphinx*, kde posúva možnosti tejto techniky za hranicu možného. V súčasnosti už nielo veľa grafikov ovládajúcich suchú ihlu s takou bravúrou.

V technike mezzotinty nás autor zasa vtahuje do mystického ponoru, zazenu, sleduje svoj vnútorný hlas, ponára sa do hĺbok spánku či sa v *Zahrade ľudských rozkoší* s Hieronymom Boschom zamýšľa nad osudom ľudstva. Toto zamyslenie a tajomnosť napr. v diele *Don Quijot* (štylizovaný autoportrét) alebo diele *Testament* sa opakuje ako skrytý motív celej výstavy a v dielach pre mňa najzaujímavejších. Majstrovstvo autora vyniká v ústrednom diele výstavy *Znovuzrodenie Venuše*. Peter Kocák sa akoby vracia v čase k dielu renesancie, aby nám ho pretvorené

sprístupnil. Logá appky Facebooku i rôznych iných známych sociálnych sietí či známa šípka play uprostred diela diváka zneistí. I ruka grafika so šábro (grafický nástroj) zachytená pri práci v pravom dolnom rohu nás šokuje. Divák akoby cez obrazovku svojho mobilu sleduje autora v čase, ktorý už uplynul. Autor zase sleduje dielo renesančného umelca. Stáva sa tak pomyselným mostom, ktorý dnešný svet spája s humanistickými ideálmi a hodnotami minulosti. Ďalej sa presúvame k prácam inšpirovaným čínskou kaligrafiou, ktorej sa Peter Kocák veľmi sústredene venuje už viac ako 10 rokov. Mnohí asi netušia, že je čestným členom Čínskeho kaligrafického spolku a patrí k najznámejším osobnostiam v Európe zaoberajúcim sa čínskou kaligrafiou. Voľnosť ťahov štetca a dynamika dominuje v takej miere, až zabúdame, že sa stále dívame na grafické diela. Tieto diela sú ako „mentálne zenové záhrady“. Úžasný prelom priestoru a štruktúry vrcholí v kaligrafických hĺbkotlačových dielach, vytvorených nie veľmi známou technikou: malba karborundovým pastóznym médiom, následne vytlačeným z hĺbky. Tu sa musí oceniť autorova vynaliezavosť a ochota experimentovať, u niektorých tradičných grafikov úplne absentujúca. Ďalším posunom od tradičnej grafiky alebo inováciou použitia nástroja je autorova novátorská technika „rocker“, ktorú začal používať prednedávnom. Abstraktné diela v tejto technike visia vedľa seba a intenzívne pôsobia na diváka svojou tajomnosťou, hĺbkou a kompozíciou. Rockery pripomínajú kryštály, lúče svetla dopadajúce do temnoty či časti hudobnej kompozície. Rozhodne patria k silným dielam autora. Výstavu uzatvárajú diela vytvorené renesančnou, dnes už takmer neznámou kresliarskou technikou silverpoint, čo je kresba strieborným drôtom na špeciálne pripra-

vený podklad na papieri. Týmto delikátnymi kresbami sa uzatvára prehliadka tejto jedinečnej výstavy. Peter Kocák vo svojom príhovore k otvorení výstavy uviedol:

„Jadrom výstavy Graphia 60/60 je šesťdesiat grafických listov v technikách mezzotinta a suchá ihla, ktoré sú umiestnené v hlavnej výstavnej sieni knižnice (študovni). Počet prác je symbolický a vzťahuje sa k môjmu tohtoročnému životnému jubileu. Spolu je vystavených 96 grafických prác. Moje poďakovanie patrí riaditeľovi UK PU Ing. Petrovi Haľkovi za jeho úžasnú pomoc pri samotnom výbere diel aj inštalácii a tiež kurátorke výstavy Mgr. art. Zuzane Kaliňakovej, za jej podporu, radu a inšpiráciu.“

Peter Kocák je známy aj ako aktívny priaznivec elektronických sociálnych médií (napr. Facebook, Instagram, Flickr, Wiki...), preto vo virtuálnom priestore je možné nájsť ďalšie zaujímavé informácie o ňom a najmä o jeho bohatej tvorivej umeleckej činnosti. Aj z tohto dôvodu a tiež vzhľadom na súčasnú pandemickú situáciu sa organizátori výstavy spolu s autorom rozhodli sprístupniť ju aj vo virtuálnom priestore, a to na webovom sídle knižnice, kde je možné okrem zvyčajných príhovorov a fotografií nájsť aj hlavnú časť výstavy – 60 grafických diel (ako e-publikáciu) a hlavne vyše 30-minútový autor-ský videokomentár k výstave (YT), ktorý je pútavým rozprávaním autora o vystavených dielach a použitých grafických technikách a zároveň môže slúžiť (nielen) študentom výtvarného umenia ako študijný materiál.

Výstavu jedného z našich popredných majstrov grafiky v Univerzitnej knižnici PU si bude môcť verejnosť prezenčne pozrieť až po skončení lockdownu a uvoľnení protipandemických opatrení.

Mgr. art. Zuzana KALIŇAKOVÁ
Ing. Peter HAĽKO
Foto: UK PU

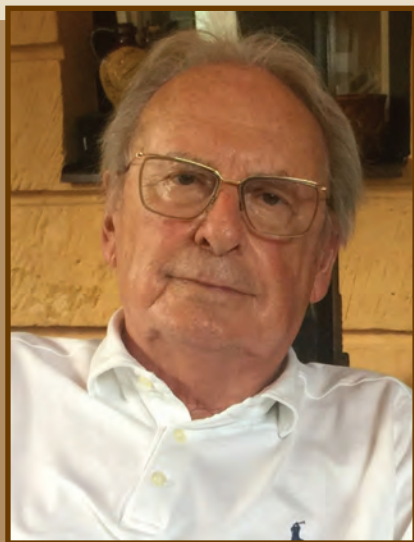

Handwritten signature and a red square seal are visible below the portrait.

Handwritten signature and a red square seal are visible below the illustration.

ROZHOVOR S PROFESOROM BERNASOVSKÝM

Prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc., patrí medzi popredných slovenských antropológov a genetikov, ktorý sa významnou mierou podieľal aj na vzniku a rozvoji tohto odboru na pôde Prešovskej univerzity. Narodil sa 23. 2. 1939 v Martine v rodine lekára. Stredoškolské vzdelanie absolvoval v Prešove. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia na PF UK v Bratislave v roku 1963 zahájil svoje profesijné pôsobenie na PF UPJŠ v Košiciach, kde vyučoval lekársku biológiu na LF UPJŠ a antropológiu na PF UPJŠ. V roku 1970 mu bol udelený akademický titul CSc. v Onkologickom ústave SAV v Bratislave. V rokoch 1970 – 1971 pôsobil v Pasteurovom ústave v Tunise ako vedúci imunologického laboratória. V roku 1980 úspešne absolvoval habilitačné konanie v odbore antropológiu na UK v Bratislave, v roku 1988 mu bola udelená vedecká hodnosť DrSc. v odbore antropológiu. V roku 1991 bol inaugurovaný na Lekárskej fakulte Masarykovej univerzity v Brne v odbore antropológiu. V rokoch 1991 –

1998 pôsobil na PF UPJŠ v Košiciach vo funkcii vedúceho Katedry antropológie a zoológie. Ďalšie jeho pracovné aktivity v rokoch 1998 – 2011 prebiehali už na pôde Prešovskej univerzity v Prešove na Fakulte humanitných a prírodných vied, kde v rokoch 1999 – 2003 zastával funkciu vedúceho Katedry biológie. V roku 2003 sa stal dekanom Fakulta humanitných a prírodných vied. Na čele tejto fakulty stál do roku 2011. Následne sa stal riaditeľom Ústavu rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove, kde pôsobil do konca roku 2020.

Je zakladateľom odboru séroantropológiu v bývalom Československu. Je autorom štyroch vedeckých monografií, z toho dve vyšli v zahraničí, troch vysokoškolských učebníc, vyše 200 vedeckých prác v renovovaných vedeckých časopisoch, 120 odborných článkov. Bol zodpovedným riešiteľom 13 výskumných projektov AV, VEGA, APVV, PECO (EU) a štrukturálnych fondov.

Ak by sme chceli predstaviť váš súkromný a profesijný život v skrátenej, ale komplexnej podobe, vydalo by to na rozsiahlu monografiu. Preto by sme sa na tomto mieste chceli dotknúť iba niektorých vašich úspechov spojených primárne s Prešovskou univerzitou.

Máte pravdu. V mojom 58-ročnom profesijnom živote na vysokých školách som sa venoval mnohým témam, avšak niektoré z nich medzi nimi majú významnejšie miesto. Jednoznačne medzi nimi dominuje biomedicínsky výskum zameraný na Rómov. Ten záujem nebol náhodný. V biomedicínskom výskume sa vedci veľmi často orien-

tujú na skupiny, ktoré sú z rôznych príčin vo väčšej miere uzavreté. Vo svete to sú často rôzne populácie žijúce na menších ostrovoch, rôzne náboženské komunity, menšie jazykové alebo etnické skupiny. V kontexte Slovenska takouto skupinou sú jednoznačne Rómovia. Tým, že táto komunita žije výrazne endogamne, t. j. je málo „premiešaná“ s majoritným obyvateľstvom, vytvára pre nás antropológov veľmi zaujímavú komunitu, v ktorej môžeme nájsť mnohé špecifiká, ktoré by boli u iných skupín len ťažko zistiteľné. Veľmi zjednodušene mám na mysli skutočnosť, že globalizácia a biologické zmiešavanie kultúr,

ktoré tu máme už stáročia, nám antropológom veľmi sťažujú prácu. Na úplnom začiatku môjho záujmu o rómsku menšinu som sa zameral primárne na jej biologické charakteristiky, ale v posledných rokoch som stále väčší akcent kladol práve na oblasť medicíny.

Aby sme boli viac konkrétni, o čo presne vo vašich výskumoch išlo?

Bolo by to na dlhé rozprávanie, ale ak by som z mojej vedeckej aktivity mal vybrať iba niekoľko príkladov, tak by to boli výskumy zamerané na etnogenézu Rómov. V rámci neho sme potvrdili prepojenie

Rómov s príslušníkmi indickej kasty Gade Lohar, patriacej do skupiny Dalitov. Vypracovali sme normy somatického vývinu rómskych detí venované potrebám pediatickej praxe a navrhli sme nový limit nízkej pôrodnej hmotnosti pre rómskych novorodencov.

Ako ste to konkrétne boli schopní dokázať?

Bola to dlhá a náročná analýza krvných vzoriek, v rámci ktorých sme sledovali niektoré špecifické ukazovatele. Presnejšie išlo o sledovanie frekvencie krvných a sérových skupín, erytrocytárnych enzýmov, izoenzýmov, antigénov, I. triedy HLA systému a polymorfizmov DNA typu VNTR, STR a SNP. Ono to znie trochu tajomne ale v princípe sme realizovali DNA analýzy vzoriek Rómov zo Slovenska a príslušníkov vybraných kást v Indii. U príslušníkov rómskeho etnika sme popísali alelu Fy, ktorá je v Európe veľmi vzácna. Nositelia tejto alely sú rezistentní voči *Plasmodium vivax*, ktorý spôsobuje maláriu, čo potvrdzuje hypotézu, že predkovia Rómov pochádzali z malarických oblastí.

Podľa toho, čo popisujete, to však nevyzerá na jednoduchý výskum, ktorý môžete realizovať bežnými metódami. Obrazne povedané, na to vám asi nestačila ceruzka, papier a bežný mikroskop.

To máte pravdu. V dnešnej dobe si špičkový vedecký výskum vyžaduje okrem dobrého personálneho zázemia aj primerané technické vybavenie.

V roku 1998 sme preto iniciovali vznik prvého laboratória molekulárnej biológie na Katedre biológie FHPV PU, následne v roku 1999 bol zriadený na Prešovskej univerzite v Prešove Ústav národnostných štúdií, ktorý bol hlavným koordinátorom Štátnej objednávky Ministerstva zdravotníctva SR a Ministerstva sociálnych vecí a rodiny SR: „Štúdium etnogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho

etnika“. Vďaka grantovým prostriedkom aplikovaného výskumu Ministerstva školstva SR bolo v roku 2005 na Katedre biológie FHPV PU zriadené Laboratórium molekulárnej genetiky. Ale pravdepodobne najväčší pokrok sme zaznamenali vďaka štrukturálnym fondom EÚ, konkrétne z operačného programu Veda a vývoj, kedy sme začali budovať vedeckú infraštruktúru nášho pracoviska. V roku 2009 bolo zriadené Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka I. a II. s nenávratným finančným príspevkom vyše štyri milióny eur. Cieľom bolo vytvorenie pracoviska, ktoré rieši výskumné úlohy v oblasti ekológie, fyziológie a genetiky živočíchov a človeka. Realizáciou tohto projektu boli vybudované ďalšie laboratória: laboratórium sekvenčných analýz I a II, laboratórium environmentálnych biotechnológií I a II a laboratórium biodiverzity živočíchov. Laboratória sekvenčných analýz disponujú najmodernejšou technológiou v tejto oblasti. Táto technológia umožňuje rýchle osekvenovanie celého ľudského genómu. K spracovaniu veľkého množstva genetických dát bolo nevyhnutné aj vytvorenie Bio-banky vzoriek.

To znie veľkolepo, ale znamenali vaše výsledky iba technické vybavenie alebo sa premietli aj do publikačnej činnosti?

Aj tá najlepšia infraštruktúra bez kompetentných užívateľov a následných vedeckých výsledkov, primárne vo forme publikačných výstupov, by nemala význam. Naše vedecko-výskumné výstupy boli publikované v mnohých prestížnych svetových vydavateľstvách a periodikách. Získané výsledky boli napríklad vybrané na prezentáciu najvýznamnejších výsledkov slovenskej vedy a techniky „*Slovakia in European Research Area*“ v Európskom parlamente v Bruseli. K uvedenej problematike sme publikovali 56 pôvodných vedeckých prác registrovaných v databázach Web of Science a Scopus. A to nehovorím o množstvách výstupov mojich

kolegov a spolupracovníkov. To by sme sa dostali rádovo do stoviek špičkových vedeckých publikačných výstupov, ktoré vznikli na pôde nášho pracoviska vďaka jeho špičkovému technickému vybaveniu. Tieto výsledky okrem iného zohrali významnú úlohu aj pri hodnotení kvality FHPV PU rankingovou a reitingovou agentúrou ARRA, kde už tradične Fakulta humanitných a prírodných vied získala popredné umiestnenie (4-krát 1. miesto, 2-krát 2. miesto, 1-krát 3. miesto).

Ale na druhej strane bez dobrého personálneho obsadenia pracoviska je využitie takejto techniky a dosiahnutie takýchto úspechov asi tiež veľmi málo pravdepodobné? Alebo sa mýlim?

Máte úplnú pravdu. Mal som veľké šťastie, že som mohol spolupracovať so skvelými ľuďmi a jednoznačne to platí aj pre naše pracovisko. Mať možnosť spolupracovať s výbornými odborníkmi okrem iného znamená, že je nevyhnutné, aby ste sa podieľali aj na ich vedeckom raste. To, čo som sa naučil a získal od svojich predchodcov, napr. akademika prof. MUDr. Milana Prasličku, DrSc., doc. Stanislava Cabadaja, CSc., a ďalších spolupracovníkov, som odovzdával ďalej. Či to už boli študenti, doktorandi alebo kolegovia, ktorí sa aj mojím drobným príchinením habilitovali alebo inaugurovali. A asi najviac sa to prejavilo práve na pôde Prešovskej univerzity v Prešove. Pod mojím vedením habilitovali a inaugurovali napríklad prof. RNDr. Jarmila Bernasovská, PhD., prof. MUDr. Ján Kmec, PhD, doc. RNDr. Andrej Pavúk, CSc., doc. RNDr. Iveta Boroňová, PhD. a ďalší. Z iných slovenských univerzít to boli prof. RNDr. Igor Tomo, PhD. (LF UK Bratislava), prof. RNDr. Daniela Siváková, CSc. (PF UK Bratislava), doc. PhDr. Ivan Uher, PhD. a doc. RNDr. Jana Vašková, PhD. (UPJŠ v Košiciach) a ďalší.

Redakcia Na Pulze

ŠTUDOVAŤ Z DOMU? V MINULOSTI MOŽNO FIKCIA, V SÚČASNOSTI KAŽDODENNÁ REALITA

Správy o pandémie koronavírusu neutíchajú ani po roku. Slovensko stále žije v spomalenej realite, na ktorú sme si postupne museli všetci zvyknúť a nikto nevie, ako dlho táto situácia ešte potrvá. Od jesene minulého roka sú vysokoškooláci doma, keďže všetky vysoké školy na Slovensku vzdelávajú svojich študentov dištančnou formou. Študentov Prešovskej univerzity sme sa opýtali, ako zvládajú túto formu vzdelávania sa, ako trávia čas doma, a čo urobia ako prvé po skončení (ne)dobrovoľnej karantény a uvoľnení opatrení.

Izabela (26 rokov, študentka Filozofickej fakulty)

Mne osobne dištančné vzdelávanie vyhovuje. Som doma a to mi poskytuje určitý komfort. Na akejkoľvek prednáške môžem sedieť pohodlne oblečená v teplákoch a priznávam, že niekedy aj v pyžame. Dokonca si môžem dovoliť vstať len 10 minút pred začatím hodiny, keďže sa nemusím nejako extra upravovať ani sa líčiť, a teda ráno vždy ušetrím dosť času. Ale musím uznať, že už mi veľmi chýba socializácia a osobný kontakt so spolužiakmi. Okrem školy sa doma vo voľnom čase venujem aj kváskovaniu, skúšam nové veci a pripravujem rôzne kváskové pečivo. Ale už teraz sa teším na to, keď pôjdem prvýkrát do mesta bez rúška. Určite sa stret-

nem s kamoškami v nejakej kaviarni a vychutnáme si dobrú kávu, možno aj pohár vína, s tým, že si konečne budeme vidieť do tváre.

Marek (22 rokov, študent Fakulty ma-nážmentu)

Zo začiatku mi táto forma štúdia veľmi vyhovovala. Užíval som si, že nemusím nikam chodiť, že sa nemusím presúvať medzi jednotlivými prednáškami na iné miesta. Všetko, čo stačilo urobiť, bolo zapnúť počítač. Avšak po tých niekoľkých mesiacoch mi je doma už dlho a tie hektické týždne strávené v škole mi začínajú chýbať. Vzhľadom na všetky opatrenia nemám veľa možností ako tráviť voľný čas a na stereotyp, ktorý zažívam teraz, som predtým nebol

zvyknutý. Neviem sa dočkať, keď celá táto pandémia pominie a s kamoškami sa stretneme pri pive alebo na nejakom dobrom festivale. Samozrejme, dúfam, že bez rúšok.

Rebeka (23 rokov, študentka Pedagogickej fakulty)

Ja som sa s online formou štúdia stotožnila veľmi rýchlo. Dokonca si myslím, že táto forma štúdia šetrí čas študentom a možno aj pedagógom. A aj napriek tomu, že to trvá už nejaký ten piatok, musím povedať, že si to celkom užívam. Začiatkom minulého roka som po dlhom odhodlávani začala cvičiť jogu. Keď o dva mesiace na to prišla pandémia a s ňou spojené opatrenia myslela som si, že jogu môžem hodiť za hlavu. Opak bol

pravdou. Vďaka tomu, že momentálne trávim doma naozaj veľa času, beriem jogu ako určitú formu psychohygieny a neustále sa v nej zdokonaľujem prostredníctvom online kurzov. V detstve som navštevovala aj umeleckú školu, takže som po rokoch oprášila svoj umeleckých talent a okrem školských povinností sa doma venujem maľovaniu. Jediné, čo mi chýba, je rodina, priatelia a zo všetkého najviac sa teším na to, keď budem môcť ísť bez obáv na návštevu k babke a dedkovi. A tiež sa teším na to, že sa celá rodina stretne u nás na záhradnej opekačke. Verím, že to bude možné už toto leto.

Adam (25 rokov, študent Filozofickej fakulty)

Dištančné vzdelávanie má z môjho pohľadu výhody aj nevýhody. Na jednej strane si myslím, že táto pandémia nám ukázala, že prednášky na vysokých školách môžu bez problémov prebiehať aj online formou a nie je úplne nevyhnutné, aby prebiehali len povinnou prezentačnou formou v aulách. Horšie je to so seminármi. V aktuálnych podmienkach je niekedy náročné plnohodnotne absolvovať praktickú časť výučby a myslím si, že vo viacerých prípadoch ani nie je možné vyťažiť zo seminárov maximum, pretože ten osobný kontakt pri viacerých praktických úlohách jednoducho chýba. Ja osobne som sa tejto situácii prispôbil a to, že som doma, mi zatiaľ nerobí žiaden problém. Snažím sa to brať pozitívne a vyťažiť z toho čo najviac. Tým, že som dlhšie doma, mám omnoho viac času aj na iné aktivity. Prišiel som napríklad na to, že ma celkom baví prerábanie, takže vo voľnom čase stále niečo majstrujem. A dal som si záväzok, že keď toto celé skončí, tak budem cestovať po svete, spoznávať nové krajiny, rôzne kultúry a vzdelávať sa v cudzích jazykoch.

Daniela HANDLOVIČOVÁ
Unipo Press

TURISTIKA PO ŠTUDENTSKY: SLNEČNO NA VETERNOM VRCHU

Veterný vrch patrí medzi najvyššie položené miesta pohoria Spišská Magura. Zaraduje sa medzi známe lokality a je obrovským lákadlom nielen pre turistov. Ponúka nádherné výhľady na Vysoké Tatry, Pieniny, Spišskú Maguru, Levočské vrchy, Ľubovniansku vrchovinu a na okolité poľské pohoria.

Na Veterný vrch vedie viacero trás, my sme zvolili (ako sme neskôr zistili) časovo najdlhšiu, v trvaní minimálne 2,5 hodiny. Začali sme v obci Vyšné Ružbachy, ktoré sú známe lyžiarskym strediskom, ale aj termálnymi kúpeľmi. Z parkoviska pod nimi stačí počas celej cesty sledovať červenú značku, ktorá vás dovedie až na vrch vo výške 1 111 m. n. m. Cesta vedie celý čas do kopca, je preto potrebné vystrojiť sa v zimnom období vhodnou obuvou. Počas cesty sú pre turistov osadené smerovníky, ktoré vás povedú tým správnym smerom. Nevieť, či naše tempo bolo až také pomalé, ale čas, ktorý bol uvedený na informačných tabuliach, sme prekročili asi o pol hodiny. Treba však uviesť, že sme si počas výstupu spravili aj dve prestávky na čaj.

Za tie výhľady to stojí

Trasa nie je náročná, no nedovolím si ani tvrdiť, že je ľahká. Nepatrím medzi turistov, preto som potrebovala stáť častejšie, ako by sa patrilo. V momente, kedy sa mi naskytl krásny výhľad na Tatry na vrchu kopca, z ktorého viedla iba cesta nadol, som zistila, že cieľ našej cesty je na druhom, vzdialenom vrchu. Vtedy nastala mierna (väčšia) frustrácia z predstavy schádzania kopca dole a následného výstupu hore. Úplne mi stačil výhľad aj z tohto vrchu a bola som presvedčená, že ďalej to už nezvládnem. Nakoniec som rada, že som sa prekonala, výhľad stál naozaj za to.

Nami zvolená trasa nám časovo trvala približne 5 hodín. Ak sa na Veterný vrch vyberiete v slnečnom počasí, výhľady sú očarujúce. Na vrchole vás dokonca privíta drevený medveď držiaci slovenskú vlajku.

Henrieta HLINKOVÁ

VZÁCNE STRETNUTIE DOKOPY 2020

Veda je vzácnosťou. Krásnou a jedinečnou vzácnosťou, ktorá nepretržite ponúka možnosť zanielému človeku vďaka nej objaviť niečo nové, fascinujúce. Zanielenosť je zas vzácnosťou každého človeka, ktorý si zamiloval túžbu po poznaní. Slávni vedci minulosti by dnes len ťažko lapali po dychu pri tom, ako aj ich nápady posunuli vedu a ľudské poznanie na vysoký stupeň znalostného bohatstva.

Škola je dnes konfrontovaná s neľahkými úlohami efektívneho učenia sa a vzdelávania, vyplývajúceho zo súčasnej spoločenskej situácie. Stretávame sa deň čo deň s novými názormi, keď je potrebné zaujať vlastné stanovisko či využiť svoje poznatky. Jednou z takýchto situácií bolo aj podujatie pre doktorandov, organizované koncom minulého roka.

11. december 2020 bol ten deň, kedy sa konala v poradí druhá doktorandská konferencia Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove DOKOPY. Zúčastnili sa jej nielen domáci doktorandi, ale svojou účasťou nás potešili aj doktorandi z iných slovenských (Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici,

Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku a Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave) a českých univerzít (Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci a Pedagogická fakulta Univerzity Karlovej v Prahe).

Neľahká doba nám sťažila možnosť stretnúť sa osobne a mať možnosť diskutovať aj zoči-voči. Keďže bojujeme s neviditeľným nepriateľom, naše možnosti a podmienky museli byť náležite premyslené a pripravené. Bolo nám jasné, že tohtoročné podujatie bude ozvláštnené niečím novým, a to dvojakou formou prezentácie príspevkov. Doktorandi z iných univerzít prezentovali svoje príspevky prostredníctvom digitálnych

technológií a, naopak, domáci doktorandi mali možnosť vystúpiť prezenčne. Prítomní účastníci poskytovali účastníkom reakcie týkajúce sa konkrétnej témy. Šlo o akademické fórum, o objasnenie danej témy a získaných výsledkov. Bola podporovaná aktívna účasť a vyjadrenie stanoviska k oblasti záujmu. Súčasťou konferencie bola aj analýza a diskusia. Výmena skúseností medzi erudovanými odborníkmi a začínajúcimi výskumníkmi priniesla obom stranám úžitok.

Ako členky organizačného výboru podujatia sme mali svoju pozíciu a podľa toho sme si delili úlohy v tíme. Snažili sme sa byť pripravení na všetky možné alternatívy, ako i flexibilne reagovať na nové

výzvy pri organizácii práce. K pohotovému riešeniu čiastkových úloh nám boli vždy nápomocné novodobé zariadenia, prostredníctvom ktorých sme medzi sebou komunikovali, sledovali pokyny a postupy. Ako organizátori sme boli pripravení nielen na technickú podporu, ale i na nasávanie novozažívanej atmosféry. Celý priebeh konferencie bol podrobne naplánovaný. Vďaka vzájomnej spolupráci, pochopeniu a dodržaniu jednotlivých termínov nás v deň konferencie nič nemohlo zaskočiť. Priestor bol pripravený, účastníci si do poslednej minúty precvičovali svoje vystúpenie. Každý z nich chcel svoje vystúpenie odprezentovať čo najlepšie.

Prejavovali netrpezlivosť a nervozitu, čo svedčí o svedomitosti ich prípravy. Aj vďaka nim malo tohtoročné stretnutie doktorandov kvalitnú úroveň.

Doktorandskú konferenciu otvorila pani dekanka doc. RNDr. I. Scholtzová, PhD., a celý jej priebeh moderoval pán prodekan pre vedu, akreditáciu a doktorandské štúdium doc. PaedDr. M. Klimovič, PhD. Podujatie malo podrobné časové organizovanie. Avšak jeho dodržiavanie nebolo vzhľadom na občasné technické problémy najľahšie. Účastníci svoje príspevky prezentovali v piatich blokoch. Po každom bloku nasledovala diskusia. Plánované stretnutie bolo vďaka vzájomnej spolupráci

doktorandov PU v deň konferencie výborne pripravené.

Veríme, že budúcoročná konferencia bude rovnako zaujímavá. Dúfame, že neviditeľný nepriateľ už konečne vyjadrí svoje podmienky existencie, aby sme sa vedeli prispôbiť jeho prítomnosti. Budeme očakávať ďalšie témy na prediskutovanie a tešiť sa na reprízy našich stretnutí s novými informáciami, pretože DOKOPY je všetko jednoduchšie a zaujímavejšie.

Mgr. Zuzana VAGASKÁ
Mgr. Katarína ŠTETINOVÁ, DiS. art.
Foto: Mgr. Nikoleta LIPTÁKOVÁ
PF PU

VOLEJBALISTI V SEMIFINÁLE EXTRALIGY AJ POHÁRA

Hráči VK MIRAD UNIPO Prešov sa kolo pred koncom stali víťazmi základnej časti extraligy a v elitnej štvorke figurujú aj v pohárových súbojoch. Pred uzávierkou prestupov ešte posilnili. Družstvo je zložené z množstva absolventov i aktuálnych študentov univerzity.

Šarišania rozhodli o postupe do semifinále play-off víťazstvom 3 : 0 na palubovke posledného Trenčína. Lídrami štatistík sa stal poľský univerzál Łukasz Szarek (najviac bodujúci hráč – 248

bodov), kapitán Martin Sopko st. (najlepšie podávajúci hráč – 23 es) a blokár Ivo Mikovčík (najviac obranných zákrokov – 39 blokov). Voľný žreb zabezpečil Prešovčanom komfortnú prípravu na roz-

hodujúce zápasy. Ich súperom bude Komárno, ktoré v štvrtfinále zdolalo Svidník. V druhej časti „pavúka“ postúpili Košice na úkor Bratislavy a Myjava vyradila obhajcu z Prievidze.

Do elitného kvarteta sa dostalo univerzitné družstvo trénera Mareka Kardoša aj v bojoch o Slovenský pohár. Semifinálový turnaj a superfinále sa z dôvodu zhoršenej pandemickej situácie v závere januára a úvode februára odložili. Súťažná komisia volejbalovej federácie hľadá voľné termíny na dohrávku duelov o Putovný pohár Štefana Pipu. Šarišania si plnia vysoké predsezónne ambície a v úvode roka 2021 ešte posilnili o dvoch volejbalistov. K bývalým spoluhráčom sa po troch rokoch v Belgicku vrátil Juraj Drobňák. 31-ročný smečiar vybojoval s Prešovom v extralige majstrovský titul (2015) i všetky ostatné cenné kovy (2016, 2017). Dvakrát nad hlavu dvíhal trofej Slovenského pohára (2016, 2017). Nováčikom v klube je skúsený legionár z Brazílie Rodrigo

De Moraes. Takmer dvojmetrový blokár má prezývku Mudo a volejbalové skúsenosti z rodnej Južnej Ameriky aj Európy. 34-ročný hráč pôsobil v Španielsku, Francúzsku a v uplynulej sezóne spolupracoval s trénerom Kardošom v maďarskej Kazincbarcike. Hráčsky káder i realizačný tím je v sezóne 2020/2021 plný absolventov i aktuálnych študentov Prešovskej univerzity. Kapitán Martin Sopko st., smečiar Michal Hudák, univerzál Michal Rajduga, asistent trénera Erik Digaňa, tréner mládeže Tomáš Mačička i komentátor online vysielania Kamil Pavlinský sú absolventmi Fakulty športu (v odboroch učiteľstvo telesnej výchovy a šport a zdravie). Blokár Ivo Mikovčík (odbor urgentná zdravotná starostlivosť) a fyzioterapeutky Slávka Salamonová a Paulína Palenčárová (odbor

fyzioterapia) sú z Fakulty zdravotníckych odborov. Nahrávač Peter Porubský sa pripravuje na svoje budúce povolanie ako študent Fakulty športu v odbore šport a zdravie. Smečiar Vincent Ryzman a blokár Tomáš Šiket študujú na Fakulte manažmentu odbor marketing, obchod a psychológia obchodu. Štatišička Veronika Mihaliková je študentkou Pedagogickej fakulty (odbor špeciálna pedagogika). Prešovský kouč Marek Kardoš, ktorý je zároveň trénerom slovenskej volejbalovej reprezentácie, v zimnom semestri vyučoval na Fakulte športu špecializáciu volejbal a praktickú časť výučby volejbalu na hodinách telesnej výchovy.

Mgr. Jana PALENČÁROVÁ
Foto: Juraj DROB, Andrej SCHLANK

ISSN 1337-9208 02

9 771337 920002

www.napulze.unipo.sk